

Tećaj XI.

Prosinac 1887.

Svezak XII.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga družtva

Uredjuje

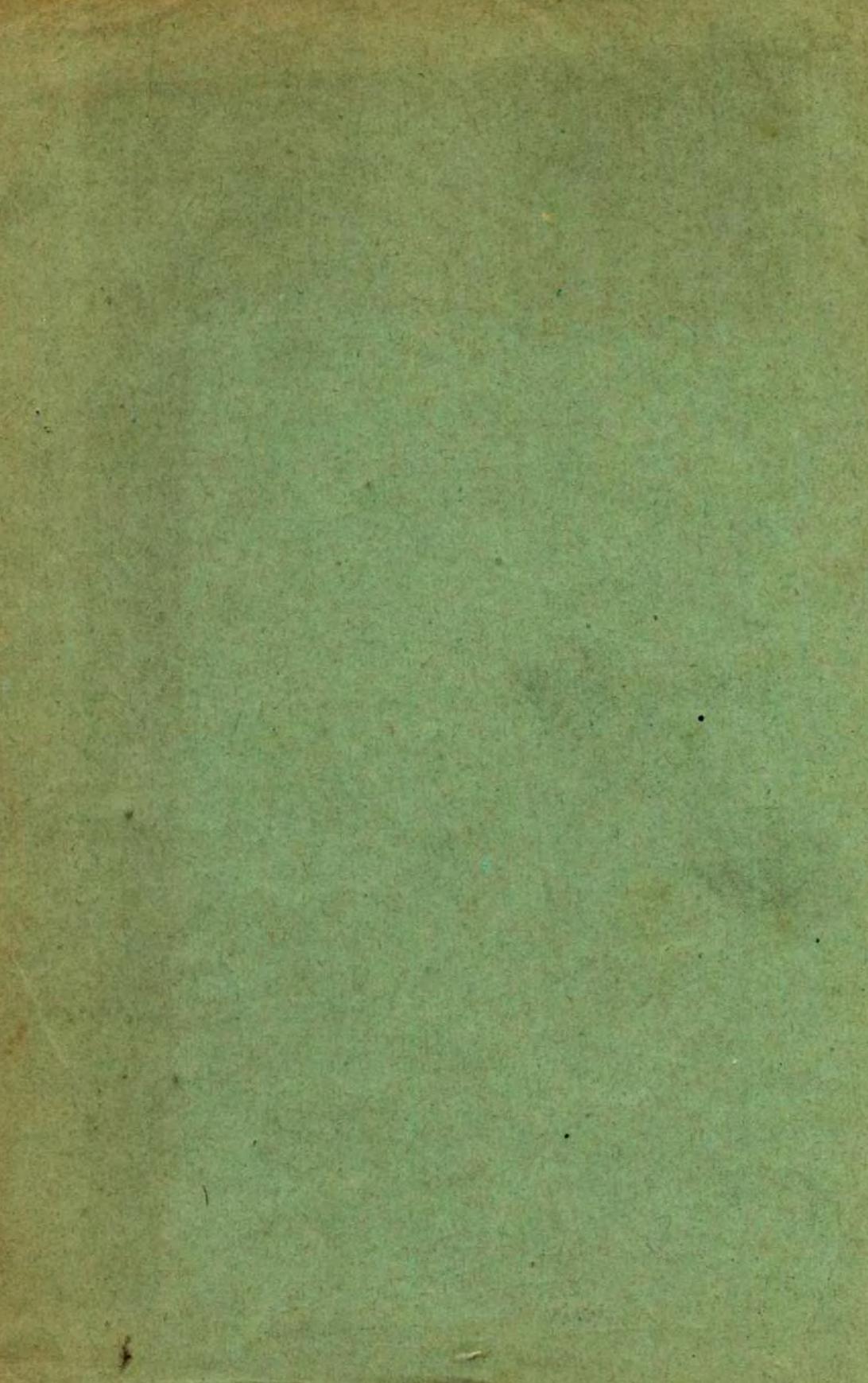
Mijo Urbanić,

kr. vladni šumarski nadzornik,
1. podpredsjednik hrv.-slav. šu-
marskog družtva, utemeljitelj
i pravi član više družtva i t. d.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1887.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga družtva.

Šumarski list.

Br. 12. U ZAGREBU, 1. prosinca 1887. God. XI.

Izjava uredničtva.

Ovim svezkom završujemo jedanajsti tečaj našega družtvenog organa „Šumarski list“.

Povodom ovim smatramo si za dužnost sjetiti se naših vriednih sustručara i prijatelja, koji nas pomno pratiše i podupiraše u našem rādu oko unapredjivanja naše liepe zelene grane tečajem ove godine, a naročito zahvaliti se njim na podpori, koju nam pružiše, doprinesav bud u člancih i strukovnih razpravah, bud u raznih viestih i inih erticah mnogo poučna i zanimiva na korist naše strukovne zajednice. Medju ostalim pomagaše nas tečajem ove godine sliedeća p. n. gospoda:

Antoš Ivan, občinski kot. šumar u Slatini.

Bačić Antun, drvarska trgovac na Rieci.

Barišić Pavle, šumarski procjenitelj kod petrovaradinske imovne občine u Mitrovici.

Benak Vinko, nadšumar i upravitelj gospodarstvenog ureda I. banske imovne občine u Glini.

Bogoević Tomo, protustavnik i računovodja kod križevačke imovne občine u Belovaru.

Bona Marino Nobile de, šumar kod kr. županijske oblasti u Ogulinu.

Borošić Andrija, slušatelj šumarstva na c. kr. visokoj školi za zemljotežvo u Beču.

Donadini Ivan, občinski kot. šumar u Kastvu.

Fischbach Robert, šumarski povjerenik kod šumarskoga nadzorništva kr. zemaljske vlade u Zagrebu.

Hlava Dragutin, kr. profesor šumarstva na gospodarsko - šumarskom učilištu u Križevcima.

Hranilović Andrija, vlast. šum. pristav u Kutjevu.

Ilijć Dušan, šumarski procjenitelj kod gospodarstvenog ureda otočke imovne občine u Otočcu.

Kesterčanek Fran Žaver, nadšumar kod kr. županijske oblasti u Zagrebu.

Kolar Ivan, nadšumar kod kr. šumarskoga ravnateljstva u Zagrebu.

Köröskényi de Prona Vjekoslav dr., referent kod kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu, u Zagrebu.

Kraljević pl. Ladislav, nadšumar kod kr. županijske oblasti u Požegi.

Kuzma Julijo, nadšumar kod kr. šumarskoga ravnateljstva u Zagrebu.

Močnaj Dragutin, šumarsko-tehnički dnevničar kod šumarskoga nadzorničtva kr. zemalj. vlade u Zagrebu.

Nanicini Dragutin, kot. šumar kod II. banske imov. občine u Petrinji.

Padežanin Jovan, c. kr. šumar. pristav u Visokom — Bosna.

Pausa Gustav, nadšumar i upravitelj gospodarstvenog ureda II. banske imovne občine n Petrinji.

Polaček Dragutin, abituirient šumarstva visoke škole za zemljotežvo u Beču.

Prokić Makso, nadšumar i upravitelj gospodarstvenog ureda petrovaradinske imovne občine u Mitrovici.

Rački Vatroslav, šumarski povjerenik kod šumarskoga nadzorničtva kr. zemaljske vlade u Zagreba.

Radošević Mijo, vlast. šumarnik u Kutjevu.

Sacher Josip, vlast. šumar u Petrijevcih — Bizovac.

Slapničar Eduard, šumarski procjenitelj kod gospodarstvenog ureda križevačke imovne občine u Belovaru.

Šugh pl. Jaroslav, občinski kot. šumar u Zlataru.

Turković Ernest, vlast. kot. šumar u Kučancih — doljni Miholjac.

Zikmundovsky Ferdo, c. kr. zemalj. šumarski nadzornik kod dalm. namjestničtva u Zadru.

Napomenju u prednavedenom vriedna imena naših pomagača, izrazujemo jim ovim najusrdniju zahvalu za njihov mar i podršku, doprinešenu u naš jedinstveni rād.

Nastojmo i u buduće zajednički dijelovati na boljak šumskoga gospodarenja u obče, a naročito pako mile nam domovine, držeći se već postavljenoga gesla: „goji, njeguj i čuvaj šumu, crpiv podjedno umnim šumarenjem iz nje prihod“. Označenim pravcem stupajmo dakle složno napred, imajući jedino na umu „neumorno i uspješno zajednički raditi na polju racionalnoga šumarenja na temelju teoretičke i praktičke znanosti“.

Strukovni sastavci i razprave nagraditi će se dotičnim suradnikom i u buduće razmjerno prema važnosti i vrednosti sadržaja po pristojbenom cieniku, ustanovljenom po našem upravljajućem odboru, a odobrenom po glavnoj skupštini šumarskoga društva.

Sve dopise i ostala pisma, odnoseća se na naš strukovni organ, molimo i nadalje upraviti pod naslovom „Uredničtvu Šumarskoga lista u Zagrebu“.

Gospodarstveni i trgovinski odnošaji šuma ugarske države.

(Svršuje se.)

Šumska temeljna knjiga u drugom svezku prvog i drugoga diela izkazuje nam stanje cieokupnih šuma ugarske države, razvrstano po šumskih nadzorničtvih, municipijah i po županijah, u potonjem smjeru i po občinah, a kod ovih je izkazano po kakvoći tla (šume zaštitne, popieščine, absolutno i neabsolutno šumsko tlo). Nadalje nalazimo posebice razlučene vrsti drveća (brastike, bukvike i ine listnjače, te crnogorice), a po pravnih odnošajih vlastnika (državne šume, municipalne i občinske šume, šume crkvenih korporacija i osoba, javne zakladne šume, privatne zakladne šume, fideicomis šume i šume dioničkih družtva), napokon uporabom zakona — one šume, koje spadaju pod ustanove § 17. zakonskoga članka XXXI. od god. 1879., te opet one, koje pod taj § nespadaju. Promotriv ovaj izkaz pobliže, opaziti ćemo, da sadržaje podpunu statistiku ugarskih šuma, a zaslužuje ovaj zbilja obsežan rād od strane sustručara svako priznanje.

Na potankih podatcima ovih dvaju obsežnih svezaka osnovan je u glavnom prvi svezak, a bilo bi sasvim na mjestu, da se je temeljna knjiga o šumah, sadržavajuća glavne podatke celog gospodarstvenog i trgovinskog razmatranja, postavila na prvo mjesto.

Kao što je razloženo u uvodu drugoga svezka, biva specificiranje data ovoga svezka temeljem šumskog zakona; zato se na primjer kod klasifikacije tla ne uzimlje u obzir različnost mineralnih i drugih sastavina, nego su mu mjerilom za produktivnost ona glavna svojstva tla, kako ih razlaže šumski zakon. Isto tako postupa kod razdielenja drveća po vrstih, jer samo uzimlje napose hrast i crnogoricu, kao dragocjene vrsti, dočim navadja bukvu s drugima listnjačama.

Pogledom na Hrvatsku i Slavoniju postupa na sličan način, samo s razlikom, da ne izlučuje nikakovih zabrana, jer takovih onđe još neima. Takodjer su navedeni detalirani izkazi samo od oblasti, naročito županija i kotara, pošto su ustavopravni odnošaji drugačiji, a nije se niti htjelo činiti drugi svezak omanjim. U ostalom uredjena je karta i za naše krajeve tako, da se vide u pojedinih občinah ležeće šume.

Podaci za temeljnu knjigu crpljeni su što se tiče Ugarske iz onih zapisnika, koji su sastavljeni naredbom ministarstva za poljodjelstvo, posebice za svaki municipij po šumskih nadzorničtvih. Ti zapisnici stoje na uvid svakomu i izpravljaju se reklamacijami šumoposjednika, zatim izpitavaju ih upravni odbori i onda ih ministarstvo potvrđuje. Podaci za te zapisnike vadjeni su iz stalnog i provizornog katastra, od kojeg se razlikuje temeljna knjiga ipak u koječem. Po katastru iznosi šumska površina ciele Ugarske 13,204.798 jutara, dočim temeljna knjiga izkazuje istu sa 13,294.942 jutara ili za 90.144 jutara više. Tomu je uzrok poglavito taj, što izmjere katastra još nisu svuda provedene, pa su se mnogo puta rabile izmjere šumoposjednika. namjesto nesigurnih *

podataka provizornog katastra. Međutim pošumljene ili pošumit se imajuće površine uzete su takodjer u temeljnu knjigu, kao što i takove, koje su promjenjene proturedno iz šumske gojitbe na drugu vrst težatbe. Napokon su zatražili i njeki privatnici, da im se stave pašnjaci i pustare u red zabrana. Temeljna knjiga sadržaje u tom pogledu sigurnije podatke nego katalog, koji je služio temeljem jedino za podatke, tičuće se Hrvatske i Slavonije.

Temeljnoj knjizi priložen je izvrstno izradjen „tlovid svih šuma Ugarske države s oznakom u pojedinih občinah dolazećih glavnih vrstih drveća“, u mjerilu 1 : 360.000. Ovaj tlovid izradjen je po šumsko-uredjajnom odsjeku kod ministarstva za poljodjeljstvo na taj način, da su šumske površine unešene u politički tlovid, složen po državnoj tiskari u gornjem mjerilu, koji isti tlovid je bio sastavljen iz gojitbenih nacrtova, napravljenih u mjerilu 1 : 144.000 i služećih za reguliranje zemljишnog poreza od god. 1873.—1883. Kašnje je izpravljen taj tlovid po podatcima temeljne knjige. Unutar občina dolazeće šumske površine označene su po onoj vrsti, koje tamo najviše imade. Boje su uzete: zelena za hrast, crno-siva za crnogoricu, a smeđa za bukvu i druge lističe. Gdje se je moglo grafički lučiti unutar granica občinskih po tom razdielenju vrstih, ako je veličina površine odgovarala, to je i učinjeno. U ostalom izjednačuje se slika i kod takova prikazivanja u toliko, da se može razpozнатi vladajući značaj stojbine u pojedinih djelovih zemlje.

Upozorujemo osobito na taj važan prilog Bedö-ovog djela. Prije nego predjemo k trećem svezku, evo još nekoliko potanjih podataka iz temeljne knjige, u koliko isti zaslužuju obči interes.

Po glavnom sbrojniku na koncu drugog svezka odpada:

A. Po svojstvu tla: Ugarskoj. Hrvatskoj i Slavon. Ukupnoj državi.

	jutra	%	jutra	%	jutra	%
a) na zabrane . . .	786.910	5·92	—	—	786.910	4·93
b) na absolutno šumsko tlo . . .	10,668.129	80·24	2,160.075	81·11	12,828.204	80·39
c) na ne absolutno šumsko tlo . . .	1,650.951	12·42	502.570	18·87	2,153.521	13·50
d) na popješćine . . .	188.502	1·42	450	0·02	188.952	1·18

B. Po pravnom staližu posjednika na:

a) državne šume . . .	2,031.270	15·28	544.251	20·44	2,575.521	16·14
b) šume trgovištne i občinske . . .	3,114.904	23·43	575.346	21·60	3,690.250	23·13
c) šume crkvenih korporacija ili privatnika	846.575	6·37	85·500	3·21	932.075	5·84
d) javne zakladne šume	143.493	1·08	—	—	143.493	0·90
e) privatne zakl. šume	3.406	0·02	—	—	3.406	0·02
f) fideicominisne šume .	899.722	6·77	—	—	899.722	5·64
g) kompossesorate . .	1,576.674	11·86	719.033	27·00	2,295.607	14·38
h) šume dionič. družtva	294.228	2·21	—	—	294.222	1·84

Pogledom na te brojke opazit je, da su posjedovni odnošaji šuma Ugarske vrlo povoljni razvitku urednog šumskog gospodarstva. Sravnimo li te brojke s onima Austrije dobivamo sljedeću sliku :

A u s t r i j a :

državne i javne zakladne šume	892.840	jutra ili 9·6 %
občinske šume	1,297.237	" " 14·0 "
fideicomisne šume	817.117	" " 6·0 "
sume crkvenih korporacija	615.335	" " 6·0 "

U g a r s k a :

državne šume	2,575.521	" " 16·14 "
javne zakladne šume	143.493	" " 0·90 "
občinske šume	3,690.250	" " 37·51 "
i kompossesorati	2,295.607	" " 5·64 "
fideicomisne šume	899·722	" " 5·84 "
sume crkvenih korporacija	932.075	" " 5·84 "

od cijelokupne šumske površine od 9,227.060 ha. odnosno 15,957.587 jutra.

Ako se u Ugarskoj bude nastojalo, da se ne promjeni sadanji posjedovni omjer, osobito što se tiče municipalnih, občinskih i kompossesoratskih površina, to će taj omjer provedenje šumskog zakona znatno olahkotiti. Povjest šumarstva uči nas, da je uzdržanje velikih nerazdieljenih šumskih posjeda bitnim uvjetom zdravih šumskih odnošaja, a time ujedno i uvjetom obćeg blagostanja. Nemože se dosta naglasiti, da je šuma konservativan elemenat u naravi, koji se bori svom snagom proti razciepljenju i osvećuje se grozno svaka sila, koja joj se nanese u tom pogledu.

Prvi opis o gospodarstvenih i trgovinskih odnošajih državnih šuma izdao je Bedö god. 1878. Usljed temeljitim promjena u šumarstvu Ugarske, naročito uslijed zakonskog članka XXXI. od god. 1879., ter nastupivše reorganizacije uprave, bje potrebito, da se novi odnošaji tog najvećeg šumoposjeda kraljevine prikažu u svojoj novoj slici tim više, jer je međutim i erarski posjed pretrpio bitnih promjena, kano odkupom služnosti, zamjenom, prodajom, postao je za 642.000 jutara manjim.

Prije bijaše uprava državnih šuma i u Ugarskoj podredjena ministarstvu financija. 1. veljače 1881. bje dodieljena, odgovarajuć duhu vremena, ministarstvu za poljodjelstvo, i pri tom je izvedena kao i u Austriji podpuna reorganizacija. Istodobno učinjena je ne odvisnom uprava državnih šuma od svih grana uprave, te su i šumarski činovnici, obzirom na interes šumarske službe, riješeni uprave erarskih domäna.

U uvodu daje nam treći svezak, nakon kratkog opisa razdieljenja drva i stojbine, sliku o uredjenju službe u državnom kućanstvu, iz koje sliedeće vadimo.

Ministarstvu za poljodjelstvo, odnosno odsjeku šumarstva, predstoji sada uprava cijelog šumarstva. Kao posredujući uredi izmedju glavne uprave i lo-

kalnih oblasti jesu za manje šumske komplekse šumarije, za veće cjeline pako nadšumarije. Kod većih šumskih površina, koje nadmašuju obseg nadšumarskih kotara i gdje to zahtjeva unovčivost drva, kao i odnošaji prevozni, ustrojeni su posebni uredi sa ravnateljstvom. Ovi uredi imaju ipak neodvisan od ravnateljstva svoj vlastiti djelokrug, te su odvisni od ravnateljstva jedino u pogledu drvosječnih osnova, cienika drva, proračunavanja zalihe drva, podvrženi su dakle periodičnoj kontroli ravnateljstva. U takovoj svezi s ravnateljstvom stoje uredi Zsarnócsa (sa Beszterczbánya), Bustyaháza (sa Marmaroš-Sziget), Szasebes (sa Kolozsvár), Oršova (sa Lugos), Otočac (sa Zagrebom).

Imamo ovdje mješavinu šumarskog sistema sa nadšumarskim, preko koje nismo kadri izreći definitivan sud, pošto nemamo točan uvid u sve lokalne okolnosti, koje se za opravdanje navadjuju, nu mislimo, da osebujnost tih odnošaja bezuvjetno taj sistem ne zahtjeva.

Upravitelji ravnateljstva, nadšumarija i šumarija imaju velik djelokrug i za uspješno vodjenje uprave potrebito doznačno pravo unutar granica državnog proračuna. Zadaća ovih šumarskih oblasti jest izdavanje svih naputaka u pogledu uprave, nadalje vrhovni nadzor i kontrola mjestnog šumarskog gospodarstva, podnašanje odnosnih izvještaja i mnjenja u svih pitanjih, spadajućih u poslovni djelokrug šumarskog odsjeka kod ministarstva, koja se odnose na njihove kotare, a ne mogu se riešiti u vlastitom djelokrugu. Djelokrug im se zato prostire na sve osobne, upravne, uredajne, unovčenja, građevne, zakupne i sve k ovim spadajuće poslove.

U stvarih osobnih je djelokrug tih oblasti sličan onomu austrijskih i domänskih ravnateljstva, ali s tom razlikom, da ugarske šumske oblasti u disciplinarnih stvarih činovnika podčinjenih i podvornika kao prva molba osude izriču. U djelokrug tih oblasti spadaju nadalje, što se tiče uredajnih i upravnih stvari: gospodarstveni pokusi u iznosu od 500—1000 for., onda potvrda ugovora za izradbu i izvoz drva, na temelju potvrđenih cjenika. U stvarih unovčnosti proteže se njihova kompetencija u bitnosti do brojka cienika, izključivo ugovara trajućih više od jedne godine. U stvarih gradjevnih ovlašteni su potrošiti na popravak deputatnih, patronatskih, školskih i zakupnih sgrada 150 do 300 for., i to samo onda, ako se zadnjih pet godina nije na popravak više trošilo, nego što iznaša najamnina. Što se tiče popravka i uredjenja upravnih i gospodarstvenih sgrada, ovlašteni su od 2000 do 4000 for. potrošiti. U zakupnih, ugovornih, zaostatnih, deficitnih i vjerovnih stvarih siže im kompetencija od 500 do 1000 for. Napokon vlastni su: odpisati neučerive tražbine od 150 do 300 for.; brisati opravdane manjkavosti računa od 500 do 1000 for.; primati nagodbe, koje se odnose na pravno i računarski obrazložene obustave parnice od 1000 do 2000 for.; dozvoljenje credita na pol godine u iznosu od 5000 do 10.0000 for. Ovdje vrije manje brojke za šumarije, a više za ravnateljstva i nadšumarije. Ako je nužda, državne su šumske oblasti vlastne izdati potrebite doznake na svoju odgovornost.

Izvršujući organi i mjestni upravitelji gospodarstva su nadšumari i šumari, koji upravljaju pojedine šumske kotare u prenešenom djelokrugu, koji je prema osobnim svojstvom upravitelja odmjerjen. Pilanami upravlja upravitelj skladišta, koj takodjer strukovno naobražen šumar mora biti. Materijalne račune vodi za sva upraviteljstva kod šumske oblasti namješten računarsko-šumarski činovnik. Kod mjestnih upraviteljstava uzimaju se za pisare lugari, koji nisu sposobni za vanjsku službu.

Iz platu novaca za šumske oblasti i upraviteljstva obavlja mjestni porezni ured, koj ali samo takove doznačnice izplaćuje, koje su contrasignirane i likvidirane od računarskoga odsjeka kol šumskih oblasti. Svaka šumska oblast ipak posjeduje vlastitu blagajnu, koja je normirana sa 5000 do 30.000 for., iz koje se namiruju tekući troškovi uprave i gospodarstva, dočim se suvišci odpremaju poreznom uredu. I šumarski upravitelji dobivaju odgovarajuće zalihe novca.

Šumarski kandidati i vježbenici uzimaju se rad toga, da pomazu kod uredjenoga gospodarstva i uprave, te se njihov broj radje veći, nego li manji drži, za da se dobije podmladka u službi. Da se olakša polaganje državnog izpita, za kojeg treba propisno dvogodišnja praksa, primaju se svršeni akademici, koji nemogu biti imenovani vježbenicima, kao dnevničari, sa vježbeničkom plaćom, koji službovni odnošaj može se svaki čas razriešiti.

Radnje oko uredjenja šuma su sasvim neodvisne kod svake šumske oblasti od dotičnog administrativnog diela uprave. Procjenitelj ili njegovu službu vršeći činovnik sa svojim podčinjenim osobljem podvržen je izravno ministarstvu, kojega tehničko osoblje odnosne radnje vodi. Procjenbeno osoblje dužno je dati samo na pismeni ili ustmeni poziv predstojnika šumskih ureda razjašnjenja ob onih predmetih, koji stoje sa procjenom i uredjenjem šuma u savezu. Oni vrše nad šumskima uredima mjestnu kontrolu, da li se radi po gospodarskih osnovah, i mora se uvjet zatražiti njihovo mnjenje, ako se hoće erarski šumski posjed zamjeniti ili odkupiti od služnosti, ili s kojeg god razloga dati drugom.

Ustanove, po kojih se imadu sastavljati nacrti za gospodarstvene osnove, napomenuli smo već napred. Upravnom osoblju daje se potrebiti upliv na te nacrte u toliko, da se svaki takav elaborat, kojeg procjenitelj po svom vlastitom osvjeđenju izradi, izpituje povjerenstveno. To povjerenstvo sastoji iz pet članova; od predstojnika dotičnog šumskog ureda kao predsjednika, kotarskog šumarnika, upravitelja šumarije, medjašnog mu sudruga i procjenitelja kao izvjestitelja. U mjestu nalazeći se procjenitelji dužni su prisustvovati takovim sjednicama, nu nemaju pravo glasa. Izpitivanje vodi se zapisnički, te se moraju sve razlike u mnjenju i opazke u zapisnik staviti, te taj ide onda skupa sa nacrtom ministarstvu, koje ga potvrđuje, odnosno daje dozvolu za posebno izradjivanje operata. Ako li treba za to vrieme što promjeniti, to se ima učiniti na isti savjetujući način. To isto valja i za izradjene osnove, koje izpituje konačno ministarstvo sa stanovišta šumoposjednika, nadalje upravni odbor dotičnog municipija i kr. nadzornik šuma na licu mjesta.

Beriva dobivaju činovnici, postavljeni za uredjenje šuma, na račun plaća odnosnih šumskih oblasti, dočim se pokrivaju izdatci za samo službovanje iz skupnoga proračuna za uredjenje šumskog gospodarstva, koji je iznašao za god. 1885. za 62 šumarska činovnika 49.850 for.

Pravni zastupnici su erarski odvjetnici, koji obitavaju u sjedištu šumskih oblasti ili u blizini istih. Oni su dužni u svih pravnih poslovnih savjet davati i zastupati u svih parnicah, nu nesmiju bez naročite dozvole šumskih oblasti nikakvu parnicu podignuti. U Hrvatskoj i Slavoniji vrši šumarsko ravnateljstvo i pravne poslove.

Knjigovodstvo uredjeno je u bitnosti tako, da skupno šumsko poslovanje sa novcem, dakle i ono od kućnih blagajna, dolazi koncem svakog mjeseca poreznom uredu. Ti uredi vode kronološkim redom za šumsko poslovanje s novcem etatni i depositni dnevnik eventualno i mirovinski dnevnik. Mjeseci zaključak etatnog dnevnika, prenese se u etatni dnevnik ministarstva za poljodjelstvo, zaključci depositnih i mirovinskih dnevnika pako prenašaju se u konto korente. S tim novčanim poslovanjem državnih šuma skopčane poslove kao liquidaturu, uknjižbu i kontrolu vrše knjigovodje, namještene kod šumskih oblasti. Ovdje se uknjiže svи podatci etatnih dnevnika mjestnih ureda i onda se do 10. svakog mjeseca pošlu plemeniti dnevnići središnjemu računarskomu odsjeku ministarstva. Svršetkom godine odnosno koncem ožujka, dok traje doznačna perioda, zaključuju šumarske knjigovodje račune sa naznakom, što se je primilo i izdalо kod dotičnog šum. ureda, kao i zaostatke po rubrika i nadalje vrednost u novcu pokretnog i nepokretnog imetka.

Za izradjeno i prodano drvo, kao i za druge proizvode vode upravitelji šuma i skladišta materijalne dnevnike, koji su ujedno i materijalni računi. Ovi se zaključuju svake pol godine, te jih knjigovodje temeljem novčanog poslovanja izpituju. Za proizvode, koji se neplaćaju u gotovom, vode se posebni pomoćni dnevnići.

Na koncu uvoda opisuju se odnosaјi umirovljenja, uredjeni zakonskim člankom XI. od god. 1885. Ove uredbe su od obćeg interesa, s toga ćemo najvažnije navesti. Komu pripada pravo na mirovinu, dobiva ili doživotno ili pako bude izplaćen jednom za sve pute. Taj zadnji slučaj dogadja se onda, ako službenik nije služio punih deset godina. Takovi dobivaju, ako su služili manje od pet godina, odpremninu u iznosu jednogodišnje plaće, a ako su služili više od pet godina, u iznosu dvogodišnje plaće. Udovice i sirotčad takovih službenika dobivaju bez razlike vazda jednu četvrtinu plaće supruga, odnosno otca. Temeljem postojećih mirovinskih pristojba je službovno vrieme preko 10 godina i zadnja u službi dizana plaća. Za šumarske činovnike iznaša mirovina nakon prvih deset godina 40% zadnje uračunive plaće, a za svaku daljnju godinu službovanja računa se 2% više tako, da četrdeset-godišnje službovanje osigurava podpunu mirovinu. Udovice šumarskih činovnika, koji su najmanje 5 godina službovali, dobivaju kao mirovinu, ako plaća istog činovnika nije bila veća od

600 for. 50%, za svaki višak pako preko 600 for. 20%. Sirotčad, ako jih je troje za obskrbiti, dobiva svako do navršene normalne dobe šestinu od mirovine majčine, koji pako izgube otca i mater, dobivaju pol drugi iznos zadnje uračunive plaće kao prinos k odgoju. Podčinjeno osoblje i podvornici dobivaju nakon 10—20-godišnjeg služboranja trećinu plaće, nakon 20—30 godina polovicu, nakon 30—40 godina tri četvrtine, a za više od 40 godina podpunu plaću kao mirovinu. Lugar dobiva uvjek podpunu zadnju uračunivu plaću kao mirovinu i to bez obzira dali je privremeno ili definitivno namješten, ako bude u službi ranjen, te tim postane nesposoban za šumarsku ili drugu državnu službu. Uдовice službenika i podvornika dobivaju trećinu plaće njihovih supruga kao mirovinu, a sirotčad (i to dječaci do 16. godine a djevojke do 14. godine) dobivaju svako godišnji 12 for. kao prinos k odgoju. Osim toga imaju udovice, kao i izpod normalne dobe stoeća djeca pravo odštete za pogrebne troškove i to za preminule u službi polag zadnje uračunive plaće, a za umirovljene polag njihove mirovine, koja odšteta se računa po dosta povoljnem mjerilu. Za rād nesposobni radnici dobivaju, ako su služili više od 8 godina, godišnje provizije u iznosu od 13 for. 68 novč. do 212 for. 24 novč. prama kraćem ili duljem službavanju. Uдовice njihove dobivaju 9 for. 10 novč. do 85 for. 48 novč.; sirotčad pako dobiva, ako im majka živi 2 for. 74 novč. do 6 for. 48 novč., ako su bez otca i majke 5 for. 48 novč. do 22 for. 80 novč. na godinu, i to po broju djece. Stalni radnici moraju davati 3·5 do 5% svoje zaslужbe u zakladu, iz koje se podmiruje polovina ili trećina mirovinskih troškova. Današ posjeduje prijašnja montansko-šumarska radnička zaklada preko 2 miliona for., dočim sada uvedena čisto šumarska radnička zaklada ima glavnici od 74 427 for.

Predstaviv ovako opisni dio svezka, prelazimo k statističnom materijalu, koji je složen u 29 skrižaljkah. Tu moramo iztaknuti, da smo opazili manjkanje postotnog izraza odnošaja, što bi svakako pogledom na množinu brojka potrebito bilo. Nemože se dosta naglasiti, kako je izražavanje u postotcima važno za onog, koji se bavi statističnim stvarmi te hoće, da sravnjava i analizuje.

Upravi državnih šuma spadajući šumski i domänski posjed iznosi 3,140.777 75 jutara, koji se dieli po vrstih gojitbe kako sledi:

	Ugarska	Hrvat. i Slav.
Intravillanska zemljišta	1.463.51 jutra	89.33 jutra
Za upravne ili administrativne svrhe ili enclave	{ oranice . . . 19.560·13 "	2.233·39 "
	livade . . . 27.609·66 "	658·69 "
	pašnjaci . . . 50.566·55 "	3.618·57 "
Alpinski pašnjaci	122.203·05 "	23.854·00 "
Neplodna zemljišta	49.458·67 "	19.342·42 "
Nepošumljena površina	270.861·54 "	49.796·40 "
Šuma	1.955.210·66 "	544.251·18 "
Sbroj	2.496.933·77 jutra	643.843·98 jutra

U ukupnoj državi:

Intravillanska zemljišta			1.552·84	jutra
Za upravne ili administrativne svrhe ili enclave	{ oranice livade pašnjaci		21.793·52	"
			28.268·35	"
			54.185·12	"
Alpinski pašnjaci			146.057·05	"
Neplođna zemljišta			68.801·09	"
Nepošumljena površina			320.657·94	"
Šuma			2,499.461·84	"
			Sbroj 3,140.777·75	jutra

Državni šumski posjed Ugarske skupa sa nuzgrednim površinama zauzimlje dakle 5% cijelokupne površine u zemlji.

Glavne vrsti drveća podijeljene su na slijedeći način:

	Ugarska	Hrvat.-Slav.	Ukupna država
Hrastici	317.334·03 jut.	108.695·69 jut.	426.029·72 jut. ili 17%
Bukve i druge listače	969.469·89 "	357.994·79 "	1.327.464·68 " 53%
Crnogorice	668.109·24 "	77.560·70 "	745.669·94 " 30%
	Sbroj 1.954.913·16 jut.	544.251·18 jut.	2.499.164·34 jut.

Šumske površine, kako ih pokazuje skrižaljka II. (vrst drveća), slažu se približno s površinama skrižaljke I. ali ne posvema. Isto tako vidimo, da je u uvodu rečeno, da je sa reorganizacijom od 1881. godine oduzeta upravi državnih šuma uprava domäna, dočim skrižaljka I. ipak izkazuje znatnih domänskih površina. Ali se ne razlaže, na koji način je taj domänski posjed ostao u rukuh uprave državnih šuma, odnosno, koji komad je izlučen i gdje se isti upravlja. Isto tako postoji još jedna razlika u površinah državnih šuma.

Temeljna knjiga najme subsumira u rubriku državnih šuma ne samo prave erarske šume, nego i šumski posjed državnih željeznica, pastuharskih imanja i vojničkog erara. Te nisu navedene u skrižaljkah ovdje, valjda zato, jer spadaju drugim granam uprave.

Skrižaljka III. pokazuje kao i prve dve po šumskih oblastih i šumskih kotarih, kako su se podielile pojedine vrsti drveća po pojedinih vrstih kamenja i diluvialnih i aluvialnih tlih. Ovi podatci su interesantni gledom na zamjenite odnošaje tla i vrsti drveća. U ukupnom državnom šumskom posjedu uključivo Hrvatsku i Slavoniju raste:

A. Na prvobitnih vrstih tla:

	Hrast	Bukva i dr. listače	Crnogorica
Bjelutak	3.860 00 jut.	35.815·35 jut.	21.926·52 jut.
Pješčenik	33.733·89 "	90.087·37 "	144.326·88 "
Ociljevac	88.194·82 "	282.541·06 "	151.660·21 "
Tinjčovo kamenje	17.925·00 "	201.323·16 "	113.966·85 "
Augitvo i amphibolno kamenje	11.596·38 "	22.904·95 "	9.873·32 "
Glineno kamenje	23.650·98 "	72.833·28 "	80.670·00 "
Vapneno "	36.419·88 "	488.169·10 "	218.882·25 "

B. Na naplovljenom tlu:

	Hrast	Bukva i dr. listače	Crnogorica
Kremen	10.183·02 jutra	13.237·70 jutra	411 00 jutra
Gromaće	36.662·55 "	13.010·11 "	3.912·05 "
Lapor	8·602·46 "	13.509·74 "	0.00 "
Mulj	155.200·74 "	94.032·86 "	40 86 "

Ako se ne uzme u obzir okolnost, da je mnoga vrst iztisnuta sa svog pravog staništa (kako je to slučaj kod krčenja diluvialnih i aluvialnih površina) i obično u više predjele potisnuta i tim na stanovite klimatične predjele ograničena, ako dakle to sve pustimo svida, što ove ovdje predočene zamjenbene odnošaje izmedju vrsti drva i tla ukida; to ipak možemo uviditi iz težko mukom složene skrižaljke III., kakve vrsti koje tlo ljube. Vidimo iz nje, da su sedimentarna duboka tla prava domovina hrastova, dočim bukva voli tinjeva i vapnena tla. Na istoj stojbini kao i bukva uspjeva i crnogorica a prija joj pješčeno i glineno tlo.

Skrižaljka broj IV pokazuje nam podielbu vrsti po visina, te je složena polag šumskih oblasti, a za cijelokupnu državu daje nam sliedeću sliku:

	Hrast	Bukva i dr. listače	Crnogorica
a) u ravnici i predgorju do 200 mt.	231.752·68 j.	139.546·72 j.	587·26 j.
b) u sredogorju do 600 mt.	171.112·18 "	407.747·61 "	41.453·55 "
c) u velegorju sa više od 600 mt.	23.164·86 "	780.170·35 "	703.629·13 "

Iz tog vidimo, da pripada nizinam 371.886 jutara ili 15%, sredogorju 620.313 jutara ili 25%, a velegorju 1.506.964 jutara ili 60% od cijelokupne državne šumske površine. U Austriji stoji taj omjer postotaka u pogledu državnih i javnih zakladnih šuma 5, 15 i 80%. Kod Austrije mora se ali uzeti obzir na to, da 56% šuma pripada visinam od preko 1.000 mt, što čini veliku razliku u prihodu obiju država. Osobitu pažnju zaslužuje rubrika u toj skrižaljci, koja broj stalnih vrela u pojedinih visinah označuje. U šumah na ravnici nalazi ih se 100, u šumah sredogorja 1002, a u velegorju 11.861. Ako su ovi podatci makar samo približno istiniti, tad dovoljno pokazuju važnost gorskih šuma u naravi.

U skrižaljci petoj upoznajemo se potanje sa podielbom uzgoja i vrsti drveća u pojedinih upravnih kotarih, zatim sa stanjem zabrana. Državne šume ukupne države sastoje iz: 2.345.208 jutra ili 93·85% visoke šume sa 80—120 godišnjom obhodnjom, iz 1523 jutra srednje šume ili 0·05%, 39.932 jutra ili 1·60% nizke šume sa 10 do 60-godišnjom obhodnjom i 112.501 jutro ili 4 50% zabrana. Kraj toga mora se označiti množina visokih šuma premalenom, jer je 17% samih hrastika. Sliedeća skrižaljka VI. izkazuje,

A. U Ugarskoj:

	Hrast	Bukva i dr. listače	Crnogorica	Ukupno	Postotci
1—20 godina	58.148 jut.	118.663 jut.	120.830 jut.	297.641 jut.	15·5
21—40 "	45.044 "	73.087 "	92.811 "	210.942 "	11·0
				Iznos	508.583 jut.

	Hrast	Bukva i dr. listače	Crnogorica	Ukupno	Postotci
			Prenos	508.583	jnt.
41—60 godina	42.488 jut.	71.906 jut.	108.610 jut.	223.004	" 11·5
61—80	46.848 "	79.391 "	105.937 "	232.176	" 12·5
81—100	38.650 "	95.194 "	74.545 "	208.390	" 10·7
101—120	30.935 "	140.196 "	57.873 "	229.004	" 12·0
121 i više	19.696 "	331.431 "	58.023 "	409.150	" 21·4
Čistine				103.151	" 5·4
			Sbroj	1,913.458	jut.

B. U Hrvatskoj i Slavoniji:

	Hrast	Bukva i dr. listače	Crnogorica	Ukupno	Postotci
1—20 godina	47.151 jut	37.754 jut.	2.379 jut.	87.286 jut.	16·0
21—40	8.456 "	20.406 "	2.738 "	31.600	" 5·8
41—60	4.130 "	17.194 "	4.392 "	25.716	" 4·7
61—80	1.570 "	18.537 "	8.471 "	28.578	" 5·2
81—100	4.157 "	40.939 "	10.251 "	55.347	" 10·2
101—120	5.088 "	55.770 "	15.063 "	75.891	" 13·9
121 i više	33.361 "	146.146 "	33.811 "	213.318	" 39·1
Čistine				26.516	" 5·1
			Sbroj	544.251	jut.

C. U ukupnoj državi:

	Hrast	Bukva i dr. listače	Crnogorica	Ukupno	Postotci
1—20 godina	105.299 jut.	156.417 jut	123.210 jut.	384.927	15·7
21—40	53.500 "	93.493 "	95.549 "	242.542	9·8
41—60	46.618 "	89.100 "	113.002 "	248.719	10·1
61—80	48.418 "	97.928 "	114.408 "	260.754	10·6
81—100	42.808 "	136.133 "	84.797 "	263.737	10·7
101—120	35.993 "	195.966 "	72.936 "	304.895	12·4
120 i više	53.057 "	477.577 "	91.834 "	622.468	25·4
Čistine				129.667	" 5·3
			Sbroj	2,457.710	

Pogledom na podatke pod A., opažamo, da razvrstbina hrasta po starosti čini padajući niz, a kod bukve obratno, dočim kod crnogorice opet približno slično hrastu izgleda.

U ukupnoj svoti izčezava taj pojav, buduć ga bukva sa svojom velikom kolikoćom dospjelih razreda izjednačuje. Po tom, ako složimo čistine sa najmladnjim razredom u jednu hrpu, a dva najstarija razreda u drugu hrpu, opažamo, da stoji najmladji razred za 4·2% izpod osrednjeg normalnog od 16·7% (100 : 6 razreda), dočim su srednji razredi pre malo zastupani. U Hrvatskoj i Slavoniji pokazuje se kod hrasta vrlo velik postotak mladih sastojina uz slabo zastupane srednje razrede, akoprem su i stariji razredi u dovoljnoj množini zastupani. Bukva raste i tu prama starijim razredom, makar da se je u zadnje doba mnogo i krčilo (1—20). U ukupnom posjedu izjednačuju se te nejedna-

kosti prilično, te se opaža suvišak od normalnog broja u prvom i zadnjem razredu, te prema tomu naravski manjak u srednjih razredih. U ostalom viditi je, da su šume jako izrabljivane zadnjih decenija. —

Skrižaljka VII. daje iste podatke za nizku šumu, koji radi razmjerne male površine nizkih šuma nisu od važnosti za cieost.

U VIII. skrižaljci prikazuje se prirast (pravi prirast i normalni prirast) i zaliha (prava i normalna zaliha) i to po ravnateljstvih i odnosno po nadšumarskih i šumarskih kotarib kao što i po vrstih uzgoja i drveća.

Po tom iznaša šumska površina stojeća u porabi:

A. U Ugarskoj:

a)	neobrašteno	106.500·47	jutra
b)	obrašteno	1,848.412·69	"
c)	sbiljna zaliha	219.939.746·00	m^3
d)	normalna zaliha	221.537.871·00	"
e)	suvišak	31.802.746·00	"
f)	manjak	33.400.971·00	"

B. U Hrvatskoj i Slavoniji:

a)	neobrašteno	26.515·65	jutra
b)	obrašteno	517.735·53	"
c)	sbiljna zaliha	66.872.127.00	m^3
d)	normalna zaliha	71.205.442·00	"
e)	suvišno	6.240.800·00	"
f)	manjak	10.574.115·00	"

C. U ukupnoj državi:

a)	neobrašteno	133.016.12	jutra
b)	obrašteno	2.366.148·22	"
c)	sbiljna zaliha	286.811.873·00	m^3
d)	normalna zaliha	292.743.413·00	"
e)	suvišno (od toga 34 miliuna kod bukve)	38.043.546·00	"
f)	manjak (od toga 17·6 miliuna kod hrasta a 20·8 miliona kod crnogorice)	43.975.086·00	"

Ove brojke same za se dosta jasno govore.

Dolazimo do skrižaljke IX., u kojoj nalazimo, da je prosječno uzevši prosjek zadnjih trijuh godina u ukupnoj državi od hrasta 4013 jutara ili $\frac{1}{106}$ cielih hrastovih površina, od bukve i druge listače 6696 jutara ili $\frac{1}{198}$ bukovih sastojina, a od crnogorice 5450 jutara ili $\frac{1}{137}$ crnogoričnih sastojina. Dakle skupa 16.159 jutara ili $\frac{1}{154}$ od ukupne površine. Po istom izkazu iznosio je prihod u toj periodi: kod hrasta 465.456 m^3 uz 30% tehničkog drva ili 116 m^3 po jutru i 1·8% od izkazane obiljne zalihe u skrižaljci VIII., od bukve i drugih listača 932.234 m^3 uz 6% tehničkog drva ili 139 m^3 po jutru i 0·5% od zbiljne

zalihe, a kod crnogorice $1,032.644 \text{ m}^3$ uz 70% tehničkog drva ili 190 m^3 po jutru i 1.6% od sbiljne zalihe.

Po skrižaljci X. vidimo, u kojem omjeru stoji normalna sječiva površina sa sbilnjom:

A. U Ugarskoj:	Hrast	Bukva i dr. list.	Crnogorica	Ukupno
Normalna sječiva površina	3.125·5	jut.	10.710·2	jut.
Sbiljna	,	"	3.115·0	,
Dakle manje za	.	.	10·5	jut.

B. U Hrvatskoj i Slavoniji:

Normalna sječiva površina	776·5	jutra	2.983·3	jutra	517·1	jutra	4.276	9	jutra
Sbiljna	,	"	898·0	,	1.133·0	,	565·0	,	2.596·0
Dakle manje za	.	.	—		1.850·3	jutra	—		1.680·0
" više "			21·5	jutra	—		47·9	jutra	—

C. U ukupnoj državi:

Normalna sječiva površina	3.902·2	jut.	13.693·5	jut.	6.362·4	jut.	23.958·1	jut.
Sbiljna	,	"	4.013·0	,	6.696·0	,	5.450·0	,
Dakle manje za	.	.	—		6.997·5	jut.	912·4	jut.
" više "	.	.	110·8	jut.	—	—	—	—

Normalna sječiva površina izračunana je jednostavnom djelitbom uzgojne površine s obhodnjom. Nećemo se zadržavati dugo kod tih brojka i kod sledeće skrižaljke XI. U njoj se na temelju gornjih brojka pokazuje, da se nije u Ugarskoj zadnjih trijuh godina prosječno uporabilo više od 42% od normalnog prihoda ili $49·4\%$ od sbiljnoga prihoda po prirastu ustanovljenog.

Po skrižaljci XII. prodano je prošle trogodišnje periode iz erarialnih šuma ukupne države $2,022,000 \text{ m}^3$ tehničkog drva i drva za gorivo (reduceirano s $0·70$ na m^3). U skrižaljci IX. pako nalazimo okruglo $2,430,000 \text{ m}^3$ za sbilja dobljenu drvnu gromadu.

U prvom slučaju ima se tomu pridati proizvodni i prevoznicalo i ostali u šumi otpadci, te se u tom slučaju nebi smjelo uzeti u račun bilance namjesto sbiljno ustanovljenog prihoda u istinu dobljena drvna kolikoća. Nu knjiga nam ne objasnjuje to, već se samo može uzeti iz nadpisa skrižaljke IX., da je zadnji slučaj istinit.

Skrižaljka XIII. podučava nas o cjenah drva, kore i ugljena, kakova je bila god. 1884. na bližnjih tržištih i u šumah, a skrižaljka XIV. daje nam cene tvoriva (dužica, ljesa, podvlaka i t. d.).

U skrižaljci XV. predloženi su po kotarim šumskih oblastih poprečni troškovi izradbe i prevoza drva, i to iz sjećina do šumskih skladišta i odavle do tržišta Navadaju se troškovi obaranja, izradbe, klizanja drva i spavljenja sa naznakom transportnih distancija. Izračunani su ti troškovi polag sortimenta drvnog, nadalje za kubični metar, a kod gorivog drva po prostornom metru.

Iz te skrižaljke možemo viditi, da je u Ugarskoj drvo dosta jeftino, pošto najveća ciena za gorivo (hrast i bukva) iznaša 1 for. 50 novč., srednja pako 1 for. po prostornom metru. Za tehničko drvo najveća je ciena 3 for. 65 nč. a srednja 2 for. 50 novč. po kubičnom metru. Ta skrižaljka imala bi još i veću vrednost, kad bi troškovi izračunani bili i u radnih danih. Skrižaljka XVI. daje nam podatke u pogledu troškova piljenog ljesa za kubični metar i to za parne pilane i vodene. Za prve ustanovljeni su troškovi od 1 for. 55 nč. do 2 for. 57 novč., poprečno dakle 1 for. 86 novč. Za vodene od 1 for. 40 novč. do 1 for. 83 novč., popriječno 1 for. 63 novč.

U državnih šumah imade velikih i mnogobrojnih cesta, vodenih puteva, puzalica, vodara, zaustava za drvo i sličnih transportnih sredstva. To nam predočuje skrižaljka XVII. po kotarih šumske oblastih. Državne šume obih zemalja posjeduju preko 343 klmt. puzalica, te su vodene puzalice (90 7 klm.) još dobro zastupane. Nadalje 668·1 klm. splavnica i 1222·8 klm. splavnih puteva. Onda postoji 45 naravnih, 3 kamene, 43 drvne i 2 zemljene vodare, 24 prenosnih i 38 stalnih zaustava i 49 splavnih kanala skupa u duljini 217 klm. U Hrvatskoj imade samo 4 klm. splavnih voda, a nema nikakovih umjetnih splavnica. U državnih šumah Ugarske dolazi na 1000 jutara šumske površine 1·2 klm. glavnih i 3 klm. nuzgrednih puteva, a u Hrvatskoj i Slavoniji 1·25 klm. glavnih i 3 klm. nuzgrednih puteva.

Za izradbu piljenog ljesa (skrižaljka XVIII.) imade u Ugarskoj 26 kolesa običnih vodenih pilana sa 31 jarma i 44 pila sa godišnjom proizvodnjom od 11.900 m³. Umjetnih pilana imade velik broj, od kojih izrade vodene pilane sa 4 turbine, 8 kolesa, 323 konjske sile, 23 jarma, 259 pila i 15 cirkularnih pila do 601.000 m³. Parne pilane izrade sa 280 konjskih silah, 63 jarma, 806 pila i 44 cirkularne pile, 294.590 m³. Kod tog posla uzdržava se do 1200 radnika. U Hrvatskoj i Slavoniji samo je jedna parna pilana u erarskom posjedu.

Kod šumske radnje imade po skrižaljci XIX. osim toga 2749 stalnih i 16.688 običnih šumske račnika. U Hrvatskoj i Slavoniji imade samo 2038 običnih dryvara. Nadnica stalnih radnika mjenja se od 0·37 for. do 0·61 for., a kod običnih radnika 0·50 for. do 1·20 for.

Skrižaljka XX. sadržaje podatke pošumljenja umjetnim i naravnim načinom od god. 1884. ujedno s izkazom troškova gojitbe. Žalibiože nemožemo iz tih podataka zaključivati na cieli kulturni uzgoj državnih šum, nego ćemo samo navesti, da je one godine pošumljeno bilo:

u Ugarskoj, u Hrvatskoj i Slavoniji u ukupnoj državi

a) naravnim načinom	5 771	jutra	41%	6.013	jutra	96%	11.784	jutra	59%	
b) umjetnim	,	8.272	,	59%	245	,	4%	8.517	,	41%

Naravnim načinom pomladjen je najviše hrast, bukva i jela, umjetnim načinom, i to pretežno sadnjom, hrast i omorika. Troškovi pomladjivanja iznašahu u Ugarskoj 50.236 for. a u Hrvatskoj 2048 for. Jedno jutro

sjetve stoji u Ugarskoj 5 for. 90 novč., a sadnje 6 for. 18 novč., dočim stoji u Hrvatskoj i Slavoniji sjetva 7 for. 98 novč. a sadnja 10 for. 11 novč.

Veličinu troškova za ravnateljstva i upravu (šumarskih i nadšumarskih ureda, te lugarskih troškova), kao i broj obranbenih kotara i njihovu popriječnu veličinu nalazimo u skrižalci XXI.

Za sveukupne državne šume imade u Ugarskoj 4 ravnateljstva — Beszterczebanya, Kološvar, Marmaroš-Siget i Lugoš, nadalje 7 šumarskih ureda, od kojih su 4 u svezi sa gornjimi ravnateljstvima a 3 su samostalna: Soóvar, Apatin i Gödöllö, onda 4 nadšumarska ureda: Liptóujvár, Ungvár, Lippa i Nagybánya u svem dakle 15 šumarskih oblasti. Za ukupni posjed od 2,176.613 jutara (izpustivši neplodna zemljišta), iznašaju troškovi uprave po jutru 0·42 for. a za jedno jutro šumske površine 0·46 for. Od tog odpada na trošak vodjenja uprave 0·21 for. (ravnateljstva, nadšumarske i šumarske oblasti), 0·10 for. odpada na upravu, a 0·15 for. na obranu šuma. U svem imade 129 upravnih šumarija i 955 lugarskih srezova. Popriječna veličina šumarija iznaša 15.154 jutra a čuvarija 2047 jutara.

U Hrvatskoj i Slavoniji imademo šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu, šumarski ured u Otočcu i nadšumarski ured u Vinkovcima. Obzirom na šumsku površinu iznašaju ovdje troškovi uprave po jutru 0·48 for., od čega odpada 0·15 for. na vodjenje uprave, 0·11 na upravu šumske a 0·22 for. za obranu šuma. Svakako karakterično za naše krajeve. Kod nas ima 38 upravnih šumarija sa popriječnom veličinom od 14.322 jutra i 317 lugarija s popriječnom veličinom od 1717 jutarn.

Skrižaljka XXII. prikazuje nam po šumskih kotarima sva šumska oštećivanja god. 1884. po elementarnih i drugih dogodjajih. Po tom slučilo se je u svih državnih šumah obiju zemalja 76 šumskih požara na 1214 jutara, 19 vododerina na 69 jutara, 51 polom od vjetra na 278 jutara sa 22.677 m³ kvara, 7 slučajeva od sniega i leda na 672 jutra sa 2496 m³ kvara i ošteta kroz 17 vrsti kukača na 2400 jutara. Kraj sve moguće točnosti tih podataka ipak mislimo, da ih nije sgodno metati u oblik skrižaljka, jer se lahko može dogoditi, da zaključci iz tih brojeva ne odgovaraju istini, osobito što se tiče ošteta po zareznicih.

Broj svih prekršaja šumskih u državnih šumah iznaša u Ugarskoj 25.119 procjenjenih na 62.580 for., dakle popriječno 2 for. 49 kr. za svaki prekršaj. U području Oršovskoga šumarskog ureda bje odkriven najznatniji šumski kvar u iznosu od 492 for. U samoj Hrvatskoj iznašao je broj prij. va za godinu dana 24.407, procjenjenih na 60.071 for.

Popriječna vrednost jednog prekršaja je prama tomu 2 for. 46 novč., a najveća šteta iznašala je 294 for. 30 novč.

Izkazi skrižaljke XXV. o promjeni zemljišta izpostavljaju se kako slijedi:

A. U Ugarskoj:

Stanje površine god. 1880	2,251.508 jutara
Povećano kūpom	2.046 jutara
" obratom grmlja n šumu	37.522 "
Iznos	39.568 jutara

	Prenos	39.568 jutara
Povećano pošumljenjem goljeti	2.653	"
" primanjem od domänske uprave	2.085	"
" uredjenjem posjeda	14.978	"
" izmjerom	3.295	"
" inom uporabom i kulturom	29.400	"
	Skupa	91.979 jutara
Umanjila se prodajom		501 jutara
" " predajom domänskoj upravi	15.246	"
" " u svrhe kolonizacije	3.008	"
" " uredjenjem posjeda	326.526	"
" " pretvorbom u drugu gojitbu	2.700	"
" " inom uporabom i kulturom	40.591	"
	Skupa	388.572 jutara
Umanjila se dakle za		296.593 "

B. U Hrvatskoj i Slavoniji:

Stanje površine god. 1880.		889.943 jutara
Povećano preuzećem gospoštine Nagy-Tábor		378 jutara
" administrativnim dodieljenjem	6.752	"
" inom uporabom i kulturom	2.852	"
	Iznos	9.982 jutara
Umanjila se segregacijom i predajom imovnim občinam		329.549 jutara
" " izmjerom i promjenom u drugu kulturu	16.521	"
" " uslijed administrativnih i gospodarstvenih mjera	9.604	"
	Iznos	355.674 jutara
Umanjila se dakle za		345.692 "

Za ukupnu državu iznosi manjak 642.285 jutara, pa pošto se mora još provesti odkup služnosti u 147 občinah, to neima aerar još stalne šumske površine.

Popriječni dohodak iz državnih šuma bijaše od godine 1881. do uključivo 1884., popriječno sliedeći:

A. U Ugarskoj: prihod 5,135.342 fr. razhod 3,597.552 fr. dobit 1,537.790 fr.
B. „ Hrvatskoj: „ 1,142.917 „ „ 429.948 „ „ 712.969 „

Sbroj: prihod 6,278.259 fr. razhod 4,27.500 fr. dobit 2,250.759 fr.

Čisti godišnji prihod od produktivnog tla iznaša po jutru za Ugarsku 0.71 for., za Hrvatsku i Slavoniju 1.24 for., a za ukupnu državu 0.82 for.

Ukupni broj šumarskih činovnika jest u Ugarskoj 418 a u Hrvatskoj 87, ukupno 505. Tehničkog, pomoćnog i čuvarskog osoblja ima u svemu 1019, a podvornika 260. U Hrvatskoj služi 87 činovnika, 317 službenika i 4 podvornika. Plaće činovnika su sliedeće: ravnatelj šuma 4150 for., šumarski savjetnik 2950 do 3350 fr., nadšumarnik 2650 do 2850 fr., šumarnik 2150 do 2650 fr., šumarski tajnik 1380 do 1450 for., taksator 1435 do 2050 for., pomoćni tak-sator 750 for., središnji nadšumar 1230 do 1775 for., upravljujući nadšumar

1180 do 1320 for., šumar 950 do 1220 for., šumarski računovodja 750 do 1050 for., šumarski mjernik 1050 do 1900 for., upravitelj skladišta 715 do 1040 for., kandidat šumarstva 550 for. i šumarski vježbenik 360 do 480 for. Svi ovi činovnici uživaju, osim zadnjih dviju kategorija, deputate u drvu od 42 do 94 prostorna metra. K tomu dobivaju i zemljišta od 4 do 20 jutara. Službenici dobivaju godišnju plaću kako sliedi: nadlugar 398 do 530 for., lugar 222 do 387 for., nadglednik u skladištu 396 do 528 for., meštar strojeva 600 do 900 for., mašinista 420 do 480 for., lugar skladišta 240 do 385 for. i 24 do 36 prostornih metara drva, kao i 3 do 4 rali zemljišta. Ugarski pripravnici dobivaju 150 do 200 for. i 12 prostornih metara ogrievnih drva.

Ukupni broj umirovljenika iznaša u Ugarskoj 2606 osoba, kojim pripada mirovina od 201.748 for. ili 77 for. 42 novč. po osobi. U Hrvatskoj ima umirovljenih 541 osoba s mirovinom od 103.251 for. ili 190 for. 85 novč. po osobi. U Hrvatskoj se zato izpostavlja veći iznos po osobi, jer neima radničkih mirovin, kojih ima u Ugarskoj do 1400 osoba. —

Tim smo svršili i treći svezak. Prem bi trebalo glje što još u skrižaljkah razjasniti, to ipak izostavljamo, pridruživ i taj svezak prvim dvim svezkom.

Završiv ovim našu razpravu o obsežnom djelu, moramo otvoreno priznati, da si je zemaljski nadšumarnik Bedö velike zasluge s tim stekao, što je šumarskoj statistici osobito doprinio mnogo, o čem neimadosmo do sada podataka, uloživ pri tom veliki mar u svestrano promatranje šumsko-gospodarstvenih odnošaja u Ugarskoj i u našoj domovini, te mu moramo u to ime i sa naše strane zahvaliti. Konačno nam je napomenuti, da je Bedö-ovo djelo „gospodarstveni i trgovinski odnošaji šuma ugarske države“ izašlo u magjarskom, francuzkom i njemačkom jeziku.

M. V.

Kratke misli s prakse o naputcij A), B) i C) k zakonu od II. srpnja 1881., kojim se razjasnuju, odnosno preinačuju njeke ustanove zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih občinah.

Zakonom od 8. lipnja 1871. ob odkupu (izlučenju) šumskih dužnosti, t. j. prava na drvlu, paši i uživanju proizvoda, što su jih krajiški stanovnici imali u državnih šuma, ležećih u vojnoj Krajini, kao i zakonom od 15. lipnja 1873. ustrojene su imovne občine, njeka posebna inštitucija, koja do tada nije obstojala ni u čitavoj austro-ugarskoj monarkiji, niti mojega znanje u obće u Europi.

Nije bilo nigdje uzora, po kojem bi se mogla takova inštitucija kopirati; morao se je dakle stvoriti tekar izvor! Kako svako novo iznašače nije odmah iza svoga stvorenja nješto savršenoga, već treba nadopunitbe i popravka, tako

se je pokazalo i sa zakonom od 15. lipnja 1873. Tečajem vremena pokazale su se u praktičnom vršenju toga zakona krvavosti i potežkoće, koje su postale zapriekom racionalnom gospodarstvu u šumah imovnih občina, uslijed česa je izdana zakonska novela od 11. srpnja 1881.

Vršenjem službovanja u praksi po naputcima k toj zakonskoj noveli pokazalo se je, i digli su se češće već pojedini glasovi, da treba još jedan put turpiju uzeti u vještu ruku i izturpijati djelo, da bude savršeno.

Nu da je ta potreba sbljija nastala, uvidjela je i visoka vlada sama i pozvala je svojom naredbom od 13. veljače 1884 br. 6245. unutrn. odjel. sve imovne občine na zajednički rād, da svojim izkustvom kroz vrieme dosadanjega službovanja kod imovnih občina pripomognu savršiti obilno i obširno dielo, da bude podpuno i svrsi shodno.

Akoprem su na taj poziv svi gospodarski uredi imovnih občina već u tom pogledu podnijeli visokoj vladi svoje prinoske, to još nije izmaklo vrieme, da bi bilo kasno ili suvišno razmotriti sadašnja izkustva u praktičnom službovanju i vršenju tih prije pomenuih naputaka, jer je većkrat koja misao, pravo shvaćena, od znatne vrednosti za uporabu.

Kod razpravljanja tako važnih predmeta, zasjecajućih duboko i omašno u narodno gospodarstvo, mora se pohvalno priznati, kada oni krugovi, koji u toj dičnoj grani narodnoga gospodarstva upravljaju, svoja izkustva i mienja pridonesu na dnevno pitanje, i takovo istinito razpravljuju; jer tko razpravu o nekom predmetu započme, ima pravo svoje shvaćanja o istom predmetu u prednost staviti, pošto čitatelji imadu znati, kako se predmet u mislih razpravitelja naslikava, dočim ostaje nuzgredno, da li drugi jednako s njim misle o tom ili drugačije.

Poticajem članka šum. procjenitelja P. Barišića u svibanjskom svezku o. g. pod naslovom, „Glas iz petrovaradinske imovne občine . . . i t. d.“ i članka nadšumara M. Prokića u listopadskom svezku pod naslovom „Iz zakona a za zakon i t. d.“ pokušat ću i ja ovdje moj dio pridonjeti i moje slabe sile u savezu sa mojom praksom pokušati, što jedino činim — a to molim sa vida neupustiti, u nakani dobroj stvari koristiti, nipošto pak bezposlenu polemiku ili kritiku preko zakona voditi.

Prelazeći sada na sam predmet moje predstojeće razpravice moram se osvrnuti ponajprije na neke momente postojavših odnošaja u bivšoj vojnoj Krajini; jer je to potrebito znati, da se može zakonu o d. 11. srpnja 1881. pridodati naputak za provedbu u § 4. zakona od 8. lipnja 1871. glede uredjenja, načina i mjere zajedničkoga uživanja tijuh šuma, bolje razumjeti i tumačiti.

Zakonom t. z. Grenz-Grundgesetz od 7. svibnja god. 1850. uredjeni su odnošaji prava vlastništva u vojnoj Krajini na novo, a prije toga stajao je „Grenz-Grundgesetz“ od 1807. u krieposti. Po ovom potonjem dakle prije godine 1850. imale su krajiške zadruge samo pravo na vlastništvo koristi njenih nekretnina, t. j. oni su bili vlastni dohodak iz tih nekretnina po svojoj volji

uživati, dočim je bilo pravo na sučanstvo — zemlju skupa na njoj nalazećih se zgrada — izmedju njih i vladara zemlje kao nadvlastnika dieljeno.

Tekar zakonom o 1 god. 1850. postale su krajiške zadruge pravi vlastnici njenih nepokretnina, nu s ograničenjem, da su bili obvezani obstanak krajiške zadruge uzdržavanjem gospodarstva osigurati, na koliko su to zahtjevali interesi krajiške inštitucije.

Iza toga su se tekar te neprekretnosti razdielivale u djedovinu (Stammgut) i pretečne zemlje (Überlandgrund). Ta djedovina imala je svrhu razprodaju zadružnih zemalja zapričiti i tim gospodarstvene odnosaže krajiške zadruge i potomstva njezinog osigurati.

(B. 3211. od 3. srpnja 1818.)

Pod djedovinom razumjevale su se one nekretnine krajiške zadruge, koje su bile za obstanak iste neobhodno potrebite, s toga se nisu mogle u načelu prodavati, dočim pretečne zemlje je smio krajišnik po svojoj volji razprodavati. K djedovini spadale su takodjer sve gospodarstvene sprave, tegleća marva, zaliha hrane za krajišku obitelj i marvu na jednu godinu dana, koja takodjer nije bila unovčiva odnosno zaplienniva:

(B. 5107. od 10. prosinca 1823.)

Ta djedovina razdielivala se je po veličini na selišta, kako se nalazi usavojljeno u trećoj stavci § 7. nap. A) k zakonu od 11. srpnja 1881.

Na jednu zadrugu krajišku nije se smjelo u načelu nikada više te djedovine uknjižiti, nego li ponajviše jedno cielo selište (odjel 10. broj 359 od 3. II. 1861.) Sve druge zemlje morale su se uknjižiti pod pretečna zemljišta.

S tog razloga nisu dakle ni mogle krajiške zadruge ni više djedovnih nekretnina k svojoj djedovini prikupovati, ako su već posjedovale cielo selište, pošto bi se onda bila morala ta prikupljena zemljišta uknjižiti kao pretečna zemljišta, a što zakonom nije dopušteno bilo.

(Odj. 10. broj 1454. od 2. V. 1861.)

Po § 18. toga „Grenz-Grundgesetz“ od god. 1850. jesu krajiške šume sačinjavale vlastništvo državno, te su dobivali krajišnici iz krajiških šuma drvo za gradivo samo na toliko, koliko jim je potrebito bilo za novu gradnju ili uzdržavanje njihovih kuća i gospodarstvenih zgrada; a drvo za gorivo bilo je ograničeno, kako to u ostalom § 71. pravilnika za šumsku službu od god. 1860. i § 6. nap. A) k zakonu od 11. srpnja 1881. obširno tumači; nu svigdje izrično je navedeno „za domaće kućne potrebe.“ Po naravi stvari bila je i ta tako zvana šumska služnost zemljišta služnost kako to tumači § 473. o. g. z.

Toliko na razjašnjenje prošlosti, vratimo se sada na sadašnjost.

Naputak A) zahtjeva u § 23., da se pravoužitnici imaju u stanovite predjele šume ušumiti sa njihovom pripadnošću na drvu, paši i žirovinu. To ušumljenje pravoužitnika u stanovite šumske predjele uslijediti mora na temelju ustanovljenog potrajanog godišnjeg dohodka na drvu u pojedinih gospodarstvenih razredih (jedinicah) i obzirom na položaj šume i okolicu iste, ter pogledom na udaljenost sela.

Pri tom ušumljenju pokazuje već položaj šume i sela kažiput, jer se mora u prvom redu gledati na to, da pravoužitnici budu u najbližje šume ušumljeni, dočim godišnji etat te gosp. jedinice dolazi tekar u drugom redu u obzir. Osobito valja to gledati prava na gorivom drvu.

Nu u iznimnom slučaju, ako bi jedna gospodarst. jedinica imala većega godišnjeg etata, nego li najbližja sela sa njihovom pripadnošću pravo tražiti imaju, a u pograničnoj takovoj jedinici nebi se po položaju tamo ležeća sela : amiriti mogla, tada se ukazuje shodno najodaljenija sela od takove jedinice izlučiti i ušumiti u prijašnju jedinici sa do tada nepotrošivim, odnosno nerazdeljenim dohodkom, nu samo tada, ako odaljenost dotičnog sela od jedne i druge jedinice nesačinjava veliku razliku. Jer i ta odaljenost sela od šume ima kod ogrevnog drva neku granicu, dokle se pokazuje uživanje te koristi s gledišta narodno-gospodarstvenog u istinu vredno u naravi. Ako se pako ta granica prekorači, tada postaje takovo ušamljenje iluzorno, što se pojavljuje s tim, da daleko od šume ležeća sela tu šumsku služnost uživati nemogu.

Prema tomu ušumljeni su dakle pravoužitnici II. banske imovne obćine u pojedine gospodarstvene jedinice, kojih ima 28 na broju.

Pošto teritorij područja imovne obćine sastoji iz ravnice (posavina) i brežuljastog položaja i iz predgorja, a šume same na tom teritoriju nisu tako redovito porazdeljene, kao polja na šaknici, to je naravski usljed toga nastala okolnost, da imaju pojedina sela do šumskih prediela, koji njima najbliže leže i u koje su ušumljena dalje, druga pako bliže do sjećine ići. Imovna obćina sastoji iz 148 sela, u kojih stanuje 6370 pravoužitničkih obitelja, 14 obč. poglavarstva, 44 učione i 36 svećenika, ukupno dakle 6463 pravoužitnika. Od ovih ima i to:

105 sela do 10 kilometara
35 sela od 11—20 kilometara i
8 „ od 21—30 „

daljine do ušumljenih predjela odnosno do sjećina.

Da već kod više od 20 kilometara postaje iluzorno ušamljenje, pokazuje se s tim, da tako odaljeni ovlaštenici svoje pravo na doznaku gorivog drva u naravi ne uživaju, te svoje potrebe radje namiruju bud iz šumom obraslih pa njaka, bud iz vlastitih privatnih šuma.

Naš seljak sa svojimi konji i koli obično nije kadar više od 2. prostorna metra friško usječenih drva natovariti (u vrieme doznake obično u listopadu i studenu kod nastalog zločestog puta), jer i to konji težko iz šume izvuku a ni osovinč ovdješnjih kola veći teret ne podnese.

Predpostavimo, da pravoužitnik ima do sjećine 20 km. puta, predpostavimo nadalje, da u šumu se vozeć sa praznimi koli, dakle bez tereta, kasajući a natrag s teretom samo korakom ide za dobavu jednih kola ili 2 pr. m. gorivih drva treba vremena i to: po „Presslers Mathem. u. polytech. Brieftasche 3 Aufl. 1864.“ na str. 140 prevali konj u kolih zapregnutih kroz 10 sati korakom 0.9 m. puta a kasanjem 2.2 m. u svakoj sekundi. Po tom treba dakle

našem seljaku do toga 20 km. odaljenog drvosjeka kasajuć $2\frac{1}{2}$ sata i natrag $6\frac{1}{2}$ sati, k tomu mora prvi put dolazeći u sjećinu, a vraćajući se po drugi put na polovici prevaljenog puta hraniti konje, za to neka potroši 3 sata, to čini dakle ukupno punih 12 sati vremena. To je najskrajnja daljina, gdje se još izplati trud, da podje po drva.

Kod toga svega prođpostavimo, da nasječe drva i naloži takova na koča u vremenu, što potroši za hranjenje konja u sjećini.

Pomislimo sada, da samo jedan dio pravoužitnika ima konje, a veći dio samo volove, to taj potonji dio nemože ni na tu daljinu još koristno uživati tu šumsku služnost.

Pošto vol, upregnut u jaram pred koli, provali u najboljem slučaju svaku sekundu samo 0·8 m. puta, to može kroz 10 sati samo 29 km. puta učiniti, iz toga proizlazi, da za takav podvoz najskrajnja daljina je $14\frac{1}{2}$ km. Svako dakle ušumljenje u odaljenije predjele šume, lih radi ogrievnog drva, za našeg seljaka je predaleko i bez koristi.

Mi smo prije spomenuli, da kod ušumljivanja u stanovite predjele dolazi obzir na godišnji etat gorivog drva istoga šumskog sreza istom u drugi red. A to je naravska posljedica predspomenutih okolnosti, jer šta koristi ušumljenje u odaljene šume samo s toga razloga, da tamo mogu dobiti podpunu pripadnost na gorivu doznačenu, ako se radi daljine dovoz neizplaćuje.

Takovo ušumljenje ostane osnova na papiru, dočim pravoužitnici nikada k doznači nedolaze. Nedotiče li godišnji etat za podpuno podmirenje uredjenog uživanja šumske služnosti jedne stanovite gospodarstvene jedinice, tada se naravski tamo ušumljeni pravoužitnici moraju sa manjom tangentom u naravi zadovoljiti, pošto kod šuma imovnih občina nesmiće njihova potrajanost dohodka i uredjenja s vida se pustiti, jer je sadašnja generacija samo uživalac potrajanog dohodka tih šuma, te neima pravo ma samo jedan dio pučanstva potrošiti, koju okolnost pobliže tumači § 509. o. g. z.

Ja dakle nemognu pronaći onih težkoća, o kojih govore gg. nadšumar Prokić i šum. procjenitelj Barišić u svojih člancih o. g. glede ušumljenja pravoužitnika u stanovite šumske predjele; kao da nemognu naći temelja veće pripadnosti pravoužitnikom na gorivu, čim se njihove kuće nalaze od šume odaljenije i to bez razlike na veličinu selištnog posjeda i daljine svakom za stanovitim 3 prost. metra drva više.

To dopitivanje pripadnosti na gorivom drvu, lih s razloga odaljenosti od šume, neda se logično u sklad dovesti sa §§ 839. i 840. o. g. z.

Jer s toga razloga, što ima onaj ovlaštenik II. razreda do 20 km., a onaj I. razreda preko 20 km. odaljeniju šumu od onoga III. razreda, nesliedi, da on za kuhanje hrane i za kurenje svojih soba više drva izgorjeti mora, dočim to dopitanje viška tako rekući u ime nagrade za daljnju vožnju neima pravnoga naslova, pošto mu za trošak kirije nepripada odšteta, te nije takovo pogledom na ustanove §§ 473. i 839. o. g. z. opravdano, jer se za taj višak svi ostali u istom srezu ušumljeni pravoužitnici prikraćuju u tangentni njihovog uživanja.

Drugo nastaje pitanje, ima li se onaj ovlaštenik s manjim uživanjem šume u naravi prema onomu sa većom ili podpuno uživanom pripadnošću za tu razliku odsteti i kako?

§ 3. i 4. zakona od 8. lipnja 1871. o ustanovah za odkup prava na drvlu i t. d. poznaje samo skupnost svake pukovnijske obćine i u smislu toga sačinjavaju svi pravoužitnici takove pukovnijske obćine po jasnom tumačenju § 825. o. g. z. zajednicu.

Akoprem ostanu šume te zajednice (imovne obćine) njezino vjekovito vlastništvo, to ipak ima odnosna generacija te zajednice (članovi imovne obćine) samo pravo na uživanje potrajnoga dohodka njenih šuma, i kao takovi po smislu §§ 511. i 512. o g. z. pravo na podpuni potrajni dohodak, u koliko neprekorači uredjenu veličinu šumske služnosti, pošto se glasom § 4. zakona od 11. srpnja 1881. svaki preko pripadnosti šumske služnosti, t. j. iza pokriće potrebština ovlaštenih žitelja, preostavši višak ima u korist imovne obćine protati i obratiti u sveobče svrhe, kao što to isti paragraf pobliže razjasnuje.

A iz toga sledi po §§ 839. i 840. o. g. z., da svakomu članu pripada po izmjeri njegovog diela, odnosno po izmjeri selištnog posjeda uživanje dohodka u naravi, odnosno dotični novčani iznos vrednosti.

Meni nisu poznati motivi, koji bijahu mjerodavni sastavitelju naputka A) kod redakcije § 25. toga naputka, nu čini mi se, da bi za cieloukupnu imovnu zajednicu bio ključ pravedniji, ako bi se izpustila u tom paragrafu ustanova, da se imaju prištednje na godišnjem dohodku iz šumskih prediela, koje su odredjene za zadovoljenje pripadnosti pravoužitnika unovčiti, nu ne na korist cieloukupne te zajednice, već na korist samo onih pravoužitnika, koji su u dotičnom šumskom predelu ušumljeni — a na mjesto toga jednostavno samo uvrstiti, da se imaju takove prištednje na korist cieloukupne imovne zajednice unovčiti, i to sa sliedećeg razloga:

Uzmimo konkretan slučaj iz prakse. U jednoj gospodarstvenoj jedinici sa bukovom šumom, u kojoj se nalaze umetnuto nekoliko hrastova, a ležećoj u brdskom položaju, prilično daleko od svakoga većeg tržišta, nastane godimice ponešto prištednja na etatu. Te prištednje s opisanim razloga nisu unovčive.

U jednoj drugoj hrastovoj gospodarstvenoj jedinici, ležećoj u savskom lugu, pretiče takodjer godimice po nješto drva kao prlštednja, a koja se radi položaja prema bližnjem tržištu s drvi daje veoma dobro unovčiti, jer se preostali čisti utržak porazdieli medju pravoužitnike, koji su u tu jedinicu ušumljeni.

Uvez ovdje u obzir „imovnu zajednicu“, to mi se čini, da se kod toga načina razdiobe utržka čini nepravo ovlaštenikom, koji su ušumljeni u bukovoj jedinici, jer oni nisu krivi za to, što se njihovi praoctci u tamošnju okolicu naseliše.

Gosp. nadšumar Prokić u svojoj razpravi „Iz zakona i t. d.“ takodjer predlaže promjenu § 25. toga naputka, nu u koliko ga shvaćam s drugih razloga, koje okolnosti takodjer i kod ove imovne obćine obstoje, i to tako: U savskoj ravnici ima razmjerno premalenog godišnjeg etata upravo na ogrevnom

dru, iz kojeg uzroka pravoužitnici nikada nemogu dobiti podpunu kompetenciju, već svakogodišnje samo neki postotak iste; dočim od etata na gradivom drvu preostaje nakon podmirenja pravoužitnika sa njihovom potrebštinom na gradju u svakoj sjećini znatna zaliha toga tehničkog drva, koja se onda prodaje putem dražbe a utržak upotrebljava za upravne i ine troškove imovne obćine.

Ovi pravoužitnici dakle prikraćeni su prema onim u bukovoj šumi za one drvne gromade, koje se kao suvišci na drvu za gradju i lies prodavaju.

Nu dočim pogledom na §§ 503. i 502. o. g. z. onda na § 17. nap. A) i § 71. lit. a) službovnika od godine 1860. pravoužitnik ima samo pravo na gorivo drvo i na gradivo u slučaju potrebe, to nemože zahtievati, da mu se od tog suviška tehničkog drva razlika, odpadajuća u razmjeru te gradjevne zalihe na njegov selištni dio — u ime gorivog drva doznači.

A baš ovi nemogu si, bar u ovdješnjoj okolici, od nikuda s drvi za ogrev pomoći, buduć u Posavini, izim državnih i imovnih šuma, neima drvom obraštenih pašnjaka, kao što se to u brdskom položaju nadje, a sa riedkom iznimkom njekoliko malih površina privatnih šumica, k tomu su sela tako gusto grupirana, da se svaki prostor zemlje obraća ili u oranici ili u livadu.

Drugačije stoje okolnosti u brdskom položaju, tamo su sela odnosno populacija riedja, dakle ima više prostora, a niti se daje svaki prostor koristno obradjavati kao oranica ili livada; ima dakle više s drvi obrastlih pašnjaka a i dovoljno privatnih šuma.

Vidja se kod provadjanja doznake drva, da pravoužitnici, ako je sjećina malo odaljenija ili su putevi nezgodni, nedolaze k doznači, jer si mogu iz obćinskih pašnjaka ili privatnih šuma svoja drva pribaviti. Daljni dokaz sastoji u tome, što broj slučajeva, odkritih i prijavljenih u kradji s drvi na pr. u dvorskoj šumariji (sasvim brdovit položaj) prema onom u dubičkoj šumariji (savsko ravnica) dosegne popriječno godimice samo $\frac{1}{3}$ prijava.

Tu bi dakle trebalo zakonskim ili naredbenim putem neki modus vivendi iznači, koji bi u tom pogledu približno odgovarao mjestnim ovdješnjim odnošajim.

U sjećinah savskog luga običava se kod ove imovne obćine pravoužitnikom ustanoviti vrieme, do kojega imaju na temelju prije prijavljenih potrebština na gradivom drvu, izabrati si za tu gradju za nje sposobna stabla a uplatiti za ista sniženu šumsku pristojbu. Preostatak tehničko sposobnih stabala prodava se dražbenim putem uz uvjet, da je kupac obvezan sve ovrške, ogranke i odpadke tehničko sposobnih stabala osaviti na licu mjesta na razpolaganje imovnoj obćini. Ti ovršci, odpadci i ogranci porazdiele se onda medju pravoužitnike u ime ogrevnog drva.

Nu dočim dakle pravoužitnici posavskih sela dobivaju u ime gorivog drva samo hrastove ovrške i ogranke, doznačuje se pravoužitnikom u brdskom položaju čitava i to k tome bukova stabla u ime ogrieva; a jedni kao i drugi spadaju u zajednicu i imaju jednakopravo na užitak.

Tu bi dakle bilo pravedno, da se pravoužitnikom posavskih sela u razmjeru njihovog selištnog posjeda odšteti u novcu po cieniku za gorivo drvo ona

drvna zaliha tehničko-sposobnih de bala, koja su bila prodana putem dražbe. Popriječno stoji 1 m³ tehn. drva kod dražbe 7—10 for., a odšteta za 1 m³ iznašala bi samo 50 nč. Za te novce mogli bi si pravoužitnici kupiti drva u sjećinah državnih šuma, najme ovršina i ogranača, u kojih šumah imade takovog dovoljno, te samo tamo gnijije i povećava pogibelj šumskih požara u ljetu.

U svojoj razpravi „Iz zakona i t. d.“, tumači g. nadšumar Prokić § 15. nap. A) i dolazi do sledеćih pitanja?

1. Kada pravoužitnici diele svoj posjed preko granica dozvoljenih u pomenutom paragrafu, koji od njih gubi pravo na šumske služnosti, i na temelju kojeg zakona može se nejki lišiti zakonom zajamčenog prava?

2. Kako da se postupa kod odpisa odnosno prepisa prava na šumske služnosti kod kupo-prodaje pojedinih zemljišta, kupljenih od kojeg selištnog posjeda?

3. Može li u obće jedna zadruga imati pravo na više od jedan diel uživanja?

4. Može li prelaziti pravo šumske služnosti kupo-prodajom jednog selištnog posjeda od pravoužitnika na kupca ne pravoužitnika?

5. U kojem omjeru imaju pravo na šumske služnosti oni pravoužitnici, koji nisu sačinjavali zadrugu, već su samo udovoljili krajiškim dužnostim davanjem vojnika (§ 1. toč. d.)?

6. Konačno neslaže se ustanova prve stavke pomenutoga paragrafa sa dielivosti dielova.

Pogledom na § 3. i 7. zakona od 8. lipnja 1871. o ustanovah za odkup i t. d. i pogledom na § 27. nap. A), moraju se imovinske šume urediti za potrajanje gospodarenje; a pošto iz jasnog smisla § 4 zakona od 11. srpnja 1881. proizlazi, da je svaka generacija samo uživaoc dohodka iz tih šuma u smislu § 509. i 825. o. g. z., to po naravi stvari to uživanje sačinjava pravu šumsku služnost, koju ta zajednica odnosno pravoužitnici imovne obćine iz šuma iste dobivaju.

To tumačenje osniva se n ostalom na ustanovi čl. 3. zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih občinah.

Koliko i po § 473. i 474. o. g. z. šumska služnost služi boljemu i ugodnijemu uživanju jednog posjeda, to proizlazi iz toga, da se ta šumska dužnost proteže na sve dielove toga posjeda i da to potegnuće u okviru § 484. o. g. z. stupa sa svakim pojedinim dielom toga posjeda u valjanost, da se dakle pravni dielovi te služnosti u tom pravoužitničkom posjedu uvjek nalaze i sa diobom toga posjeda se sami od sebe izlučuju.

Na ovom obćem pravnom temelju moraju se sve druge pravne uporabe izvoditi.

Ako nije dakle promjenilo uredjenje tih šumskih služnosti možebiti samo ovaj občeniti pravni razmjer, to moraju slediti i ta uredjena prava šumskih služnosti iza diobnog prava istih. To uredjenje šumskih služnosti stvorilo je § 4. zakonske novele od 11. srpnja 1881 dvostrano obvezne služnosti, iz kojega uzroka moraju dolaziti kod diobe takovih služnosti u presudu

njihovih prava i načina dielivosti ne samo prije navedene obće pravne ustanove, već i osobito ove potonje na uvaženje.

Ova dvostrana ustanova veže u bitnosti pravoužitnički posjed i njegovo uživanje skupa sa zamjenitom služnosti (Gegenleistung) (§ 4. zak. od 11. srpnja 1881.), pravno obvezno za sve pravne naslednike, a od tuda slijedi samo po sebi u smislu § 442. o. g. z., da nemože nitko više prava ustupiti, nego li sam neposjeduje.

Akoprem § 442. o. g. z. u uvodu ustanavljuje to pravno načelo, da se sa vlastničtvom sva s istim skopčana prava steku, to baš iz toga proizlazi, da se ta prava mogu steći takodjer samo tim načinom, na koliko su sa vlastničtvom skopčana bila; što se i potvrđuje u zaključku toga paragrafa, a konačno uporabiv to na predstojeći predmet, slijedi, da dvostrano stečena prava ne dadu se jednostrano dieliti, ni odstupiti, ni steći; dokle god obvezanik sam svoje pravo nenapusti.

S tih razloga dakle može se njetko lišiti zakonom zajamčenog prava, ako dioba posjeda prekoračuje granice dielivosti, ustanovljene u § 15. nap. A). Pošto si je obvezanik (imovna obćina) pridržao pravo ograničene dielivosti, to se nemože kod kupo - prodaja pravo na šumske služnosti odpisati odnosno prepisati u razmjeru kupljenih površina od celoukupnog posjeda, već se kupom može jedino kupiti odnosno prodati $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ i $\frac{1}{4}$ kao najmanji dio uživanja po izmjeri za $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$ i celog selišta; ako dakle na pr. Pavlović od Petrovića kupi 6 jutara zemljišta, može tim jedino ograničeni dio uživanja, dakle ovdje $\frac{1}{2}$ diela uživanja po izmjeri za $\frac{2}{4}$ selišta kupiti; pošto se nemože pravo uživanja od $\frac{2}{4}$ selišta razdeliti tako, da bi bilo $\frac{2}{4}$ selišta = $\frac{1}{4} + \frac{1}{4}$ selišta, kako to jasno tumači prva stavka § 15. i pošto po ustanovi § 14. ne smije diobom nastati veća služnost od prvobitne, što se u ostalom potvrđuje u § 484. o. g. z.

Što se pako tiče pitanja, da li može jedna zadruga u obće više od jednog selišta uživanja imati, to se moramo osvrnuti na u uvodu ove razpravice spomenutoj ustanovu iz „Grenz-Grundgesetz-a“ bivše vojne Krajine, da jedna zadruga nije mogla više od jednog selišta djedovine steći a da su se sva zemljišta preko te izmjere unašala u gruntovnicu kao pretečne zemlje, na koje se potonje šumska služnost u smislu § 473. o. g. z. nije protezala, iz česa proizlazi, da šumska služnost na jedan te isti kućni broj ili posjed nemože nikada nadmašiti uživanje jednoga celoga selišta.

Drugo pako pitanje glede stečenja više posjeda kupom u smislu § 14. nap. A) potvrđuje se u onom tumačenju, što smo prije kod § 442. o. g. z. spomenuli.

A da može i nepravoužitnik tu šumsku služnost kupom jednog selištnog posjeda ili odielivoga diela istoga steći, proizlazi već iz § 472. o. g. z., jer je ta šumska služnost kao i to vlastničtvu jedna, iz sjedinjenja naslova sa posjedom obstojeća nerazdeljiva stvar, koja se u osobno pravo i u posjed neda razciepiti tako isto, kako god se neda glava od tiela odciepiti bez uništenja živućeg stvorenja; i pošto po § 473. o. g. z. ta služnost baš za bolje uživanje

toga posjeda služiti ima, i jer su baš ove šumske služnosti stvarna, a ne osobna prava, dakle sa posjedom skopčana.

Glede omjera prava na šumske služnosti pravoužitnika, navedenih pod slovom d) § 1. nap. A), moramo se osvrnuti na odnošaje, obstojavše u bivšoj vojnoj Krajini, usled kojih se je pučanstvo krajiških obitelji zakonito razdielivalo i to :

- a) pogledom na obiteljsko življenje, i
- b) pogledom na njihov nekretni imetak i sposobnost nekretnine steći.

I na temelju gornje razdiobe :

ad a) 1. u takove, koje su živile u zadružnoj svezi i 2. koje nisu sačinjavale zadrugu ;

ad b) 1. u neograničene, 2. u ograničene i 3. u povlaštene zemljoposjednike.

U krajiške stanovnike, naznačene pod a) 2. brojili su se : častnici, činovnici, svećenstvo, trgovci i obrtnici, krajiški sjedioci (t. z. staro-sjedioci) i t. d.

Ovi krajišnici bili su u stečenju nekretnog posjeda ograničeni i smjeli su steći na temelju Grenz-Grundgesetz-a od 7. svibnja 1850. § 13. i to častnici, činovnici i svećenstvo, koji nisu živili u zadruzi, samo kuću i ponajviše 3 jutra zemljišta, trgovci, obrtnici i staro-sjedioci kuću i najviše do 6 jutara zemljišta, iz česa proizlazi, da pravoužitnici, navedeni u nap. A) pod slovom d) § 1., mogu se u pravoužitnički katalog upisati samo sa pravom uživanja po izmjeri za $\frac{1}{4}$ selišta.

Konačno nam je još spomenuti, da način dijeljivosti dielova, ustanovljen u prvoj stavei § 15. nap. A) potvrđuje se u §§ 473. i 474. o. g. z., kojega smisao smo prije već razjasnili.

Glede toga, što g. nadšumar Prokić navadja o zloporabi sa gradjevnim drvom, što no ga pravoužitnici dobivaju nako i predidućeg popisa potrebština te gradjevine i doznake iste, mnijem ne treba ništa preinačiti, jer se nemože ni nesmije nikomu njegovo pravo na izvršavanje šumskih služnosti uzkratiti, a za da se zloporabi s tom gradjevinom predusretne, ima se na točno izvršivanje § 22. nap. A) gledati. To neće biti tako težko, te će se dati odkriti u pretežnom broju slučajeva, samo ako lugarsko osoblje dobro bude pazilo i motrilo, šta se radi u selu. U ostalom moći je zloporabi uvjek na put stati ili ju bar na najmanju mjeru svesti, ako se vode kod šumarije u točnoj evidenciji propisane u § 21. nap. A) pregledne knjige. Za laglij, brži i bolji pregled, kao i za prosudjivanje množine uživane kompetencije, preporučujem, da se urede te pregledne knjige tako, kako sam to dao urediti kod ove imovne obćine.

Na svakoj strani naime dao sam ubilježiti za svakog pojedinog pravoužitnika propis njegove ciele pripadnosti, i to u god. prorezu posebno za svaki gosp. predmet. U sravnanju toga prema dosadanjem zbiljnom uživanju, dade se lako prosuditi, na koliko se jošte može doznačiti zatražena potrebština u smislu § 20. nap. A).

Predjimo sada nakon tih kratkih promatranja na napntak C) o službovanju i gospodarenju kod imovnih občinah, to će nam najprije pasti u oči nesloga računarskih odnosno prometnih tečaja godine, kako se ustanovljuje u §§ 30., 24. i 82.

Uvažimo li svrhu drvosječe osnove i onu priglednih knjiga, doći ćemo do zaključka, da su pomenute te izprave u najužoj organičkoj svezi međusobno, jer dočim nam prva ima izkazati, što, gdje i koliko smijemo tečajem jedne ustanovljene godišnje dobe uživati, imaju nam potonje davati evidenciju, jesmo li premašili ili prištigli, ili pako isto toliko uživali, koliko nam je bilo na temelju osnove o uredjenju šuma dozvoljeno, i jesmo li zadovoljili ne samo šumskomu zakonu glede ogoja ili pomladjivanja šuma, već i takodjer da uzdržimo najvažnije načelo gospodarstva za imovne občine — potrajnost dohodka!

Tekar na temelju drvosječe osnove smijemo sa sječom započeti, jer prije, dok ova nije potvrđena na nadležnom mjestu, nesmije se sjeći u šumi.

Nu pošto se u ravnicah i predgorju obično započima sa sječom 1. listopadom ili 1. studenom a u visokoj gori sa 1. svibnjom, a ta drvosječna osnova, na temelju koje se sječine obaviti imaju u predstojećoj sječnoj dobi, sastavljeni je baš za tu prometnu godinu, te pošto nam pregledna knjiga opet pokazivati ima, u koliko je taj predmet sječe u istinu izведен i sa kojim uspjehom, to ne leži ništa bliže, nego li da tu dobu godišta jedne i druge tih izprava organički svežemo valjanosti jedne te iste računarske ili prometne godišnje dobe. Sveki dobar gospodar želi i potrebito je, da godimice jedan put pregleda svoje gospodarenje za saznati točno uspjeh istog. — Nu prije toga se mora ponajprije odlučiti, koju će dobu ustanoviti za to godište. Kod prirodnog gospodarstva mora se ta doba godišta tako ustanoviti, da se logično po naravi stvari svi glavni prihodi i izdatci, koji se u istoj dobi opetuju i koji proizlaze iz dobivenog priroda iste računarske odnosno prometne dobe ili godine; ako se uvrštavaju s njihovim uspjehom, to takov postupak mora nam dati preglednu sliku celog gospodarstva.

Pošto kod šumskog gospodarstva započima, kako smo prije naveli, sječa drva u ravnicah i šumah predgorja sa 1. listopadom, to se pokazuje najpraktičnije tu upravnu ili gospodarsku godinu ustanoviti sa 1. listopadom, jer bi bila spojena i harmonički svezana prometna sa računarskom godinom te bi svakogodišnji zaključni račan davao pravu i naravi stvari odgovarajuću sliku gospodarstva. — Nadalje preporučio bi se predlog za procenu žirovine (§§ 45. i 89.) odgoditi do 15 rujna, za da šumarije mogu svoju procenu o tom sastaviti prvih dana rujna, pošto je nastup i potrajnost južnih vjetrova u mjesecu kolovozu odlučan na dozrievanje ili prije vremena odpadanje ploda.

U sravnjivanju obrazca priloga 7. (k § 20. nap. A) zapisnika vrhu zabilježene potrebštine drva za pravoužitnike, sa obrazcem pril. 13. (k § 34. nap. C) drvosječna osnova bilo bi boljeg pregleda radi praktično, da se u obrazcu pril. 13. na strani drvosječnog predloga napusti stupac, izkazujući postatak gradje ili liesa, i na mjesto toga stupac „sadržaj množine drva“ razširi u

oznaku posebice „gradivog“ i „gorivog“ drva, i tako isto na lievoj strani toga obrazca stupac „množina drva na odsjeku“ razluči u naznaku gradivog i gorivog drva.

U tečaju prakse pokazala se je veoma nespretna a u pretežnom broju slučajeva baš i neproizvediva odredba u petoj stavci § 41, da naime pismeni radnici prigodom izplate njihove nadnica imadu u dotičnom stupcu na platežnici svojom rukom potvrditi prijetak nadnice, nepismeni pako imadu zabilježiti svoj znacen križa u prisutnosti dvojice svjedoka, koji u platežnici istinitu izplatu nadnice svojim podpisom potvrditi imadu. Ja mnijem, da je tu dostatna potvrda lugara, da su nadnice na platežnici zabilježene radnikom i zbilja izplaćene. Imali taj podpis radnika tu svrhu, da se predušretne eventualnoj zlorabi? Ako ima, tada ta odredba neima logičnog smisla, jer ne može li se šumaru povjeriti nekoliko forinta za izplatu radnika, koji težko čekaju na svoju zaslugu, tadi takovog činovnika u obće u službi dalje pridržati nemozemo. Nu ja mislim, toliko nepouzdanosti se u obće nemaju složiti sa namještenjem jednog činovnika, kojemu hoćemo povjeriti upravu čitave šumarije, koja representira vrednost do više milijuna forinata! —

A konačno za eventualne neurednosti imamo jamčevinu šumara u blagajni pohranjenju.

Većim dielom izplaćuje šumar po priredjenili platežnicah zaslugu radnikom subotom nakon „huje“ na licu mjesta u šumi. Gdje će tamo uvjek imati priliku za pribavu podpisa od radnika? Pomislimo nadalje, da je većina radnika ne pismena a i onaj mali broj, koji znaju pisati, može samo mukom napisati svoje ime; a konačno težka ruka radnika ne umije pisati u zraku držeći platežnicu na podlogi lugarske knjižice ili na panju. Tako težka radnička ruka treba za podpis svojeg imena sve priručnije priredjeno imati.

Tako isto je to slučaj kod ustanove § 94. radi zaključka i podpisa dražbenog zapisnika na licu mjesta u šumi.

Narav dražbe sama već pokazuje, da se tuj prodavaju predmeti manje vrednosti, da se dakle natjecatelji sastoje većim dielom iz seoskoga naroda, koji isto tako slabo razumije pišati kao i prije spomenuti radnici. To su dakle bezpotrebite pedanterije bez svrhe, koje jedino otežavaju službovanje. Kod revizije zakona bilo bi za preporučiti uvažiti te okolnosti i tu suvišnu formalnost dokinuti. Tom prigodom mogla bi se tako isto brisati ustanova u šestoj stavci § 94., po kojoj u slučaju ponude izpod cijene, ima gosp. ured uz točno obrazloženje dotičnih obstojuostih zamoliti kod visoke vlade dozvolu, da se ponuda primiti smije, ako ne odredi novu dražbu. To je prazna forma bez ikakove vrednosti, tu bi bilo jednostavnije, da se odredi, da ima gosp. ured prosuditi uvažujući okolnosti i očnošaje prediela, može li se dražbeni nepovoljni uspjeh odobriti ili ne, jer gosp. ured mora znati prosuditi, bi li ponovna dražba dala bolji uspjeh ili ne. Pošto se tu radi o manjih predmetih, to se često dogodi, da dokle stigne dozvola od visoke vlade, budu međutim dražbovani predmeti ukradeni, tako da onda više ne ima ništa za dozvoliti.

Konačno mi se vidi predugačak po § 112. odmijeren rok, u kojem okrivljenik ima predati svoje pismeno opravdanje. Rok je naime najkraći 14 dana. U slučajevih, u kojih se ima postupati po tom paragrafu disciplinarno proti okrivljeniku i kazniti samo sa redovnom globom; u takovih slučajevih dotični predpostavljenik okrivljenika, moći će već unapred znati, kako će izpasti disciplinarni postupak kao i opravdanje okrivljenika, te ako se zato opredeli dulje vrieme, daje se okrivljeniku jedino prilika, da može razmišljavati, na koji način bi se mogao izgovarati, samo da odvrati od sebe novčanu globu. Ja mnijem, da bi bilo probitačno, da se prepusti dotičnomu predpostavljenomu toga okrivljenika, da po svojoj uvidjavnosti odmjeri u svakom konkretnom slučaju rok za podnešenje toga opravdanja.

* * *

Preostaje nam jošte upozoriti prigodom revizije ovoga zakona, nadležne krugove na nekoje ustanove naputka B) za izmjenu, procienu i uređenje šuma imovnih občina, koje bi se po mojoj mnjenju uvažiti morale.

Akoprem su već uredjene šume imovnih občina po gornjem naputku, to će biti pogledom na § 54. potrebito osvrnuti se prigodom svake revizije, koja se po izmaku svakih deset godina preduzeti ima, na ustanove toga naputka i u eventualnom slučaju uporabljivati opet nekoje paragafe iz istoga. Vrieme i prostor, što ga smijemo u o. l. za nas zatražiti, nedopušta, da se upustimo u obširno razmatranje toga naputka, s toga ćemo upozoriti za sada samo na važnije momente, i to na § 38., koji govori o proračunavanju prihoda za gojitbu posjećina.

Po ovom paragrafu ima se za ustanovljenje godišnjeg potrajanog dohodka uporabljivati formula austrijskog komorskog procjenbenoga načina u sljedećem obliku :

$$E(\text{etat}) = ps \times P \cdot \frac{NZ - ZZ}{o};$$

ps je poprični prirast sječivosti za površinu jedinice, koji se iz skrižaljke uzeti ima, P je površina reducirana na normalnu stojbinsku dobrotu, NZ je normalna zaliha, koju bi uzgojni razred imati morao, kada bi omjer dobnih razreda i nasad normalan bio; ZZ je u istinu nalazeća se zaliha na razredu, o je izravnajuća doba obhodnje. Po mojoj nemjerodavnom mnjenju, uporabom te formule u onom obliku, neće se moći postići nakanjeni cilj, dapače mogao bi posumnjati, da se može doći eventualno do absurdna rezultata.

Uvažimo li, da se razvija formula austrijskog komorskog procjenbenoga načina iz nazora, da se nakupi nutar obhodne sječbene dobe ista drvna zaliha, i to: u istini već na početku obhodnje nalazeća se drvna zaliha uzgojnog razreda ZZ , nadalje tolkokratni godišnji prirast sječivosti na čitavoj površini uzgojnog razreda, koliko broj godina obhodnja, naime $o \times p$. Nu pošto se nesmije ta sveukupna drvna zaliha uživati, već mora preostati na svršetku obhodnje na površini toga uzgojnog razreda normalna zaliha NZ , to se tim uzrokom umanjuje ukupno uživanje $u \times E$ kroz dobu obhodnje na:

$u \cdot E = ZZ + o \cdot p - NZ$, iz koje jednačbe sledi godišnji etat

$$E = p \cdot \frac{ZZ - NZ}{o}.$$

Po načelu naputka B) § 38. sastoji taj p iz $p \times P$, t. j. popriječni priраст sjećivosti, kako izkazuje skrižaljka prihoda, koji prirast se po §§ 19. i 20. temelji na podpunom sastojinom odgovarajućim dotičnoj stojbinskoj dobroti, dakle normalnomu prirastu sjećivosti. To je jedan onih dviju podataka, koji sačinjavaju pravu fikciju u računu i od kojih zavisi korektnost ne samo računa, već i sliedeće stanje u naravi. Drugi pako podatak, koji influira znatno na taj račun, jest postojeća ploha, svedena na normalnu stojbinsku dobrotu, dakle operovan faktor, koji je proizведен iz sposobnosti prirasta normalnih sastojina, t. j. iz sastojina sa podpunim obrastom, jer prosudjivanje stojbinske dobrote proiztiče iz ukupnog upliva tla, podnebja, položaja i inih upliva na uzrast podpunih sastojina, koji se sveukupni uplivi izrazuju u drvnoj zalihi te sastojine u odgovarajućoj joj dobi, a koje uplive u šumskom gospodarstvu označujemo uporabom brojka.

Prosudjivanje lošije stojbinske dobrote jedne sastojine od one normalne — može sliediti takodjer samo na podlozi podpunoga obrasta, te se može tako samo ta lošija stojbinska dobrota sa normalnom u razmjer staviti, odnosno na istu svesti.

Smisao se toga naputka načelno dakle neobzire na nepotpunost sastojina, iz česa jasno proizlazi, da pomnažanjem normalnoga prirasta sa površinom normalne stojbine dobijemo rezultat, koji se tim znatnije razlikuje od istine, čim je veća razlika između normalnog i konkretnog prirasta, a iz toga razloga uporabom formule § 38. u njezinom sadašnjem obliku drvna zaliha sa prirastom neće doći sa svojim dohodkom kroz čitavo vrieme obhodnje, a to tim manje u onih uzgojnih razredih, u kojih se osim sastojina nepotpunog obrasta nalazi i takovih, za koje se glasom pete stavke § 40. na prirast obzir uzeti ne ima, odnosno da se za takove površine nikakav prirast nezaračunava. Pogledom pako na stupce u propisanih obrazcima 3. i 6. toga naputka može se razabrati, — jer to tekst naputka neobrazlaže, da bje nakanjeno sve sastojine jednoga gosp. razreda svesti na samo jednu i to normalnu stojbinsku dobrotu, a u tom smislu mora se predmijevati, da ima biti ta normalna stojbinska dobrota ona, koja za jednu ograničenu šumu ili okolicu pod normalnim uvjeti i podpunom obrastu u odgovarajućoj dobi najveću drvnu gromadu producira. A iz toga sbroja površine ima se izračunati ne samo izraz $ps \times P$ već i normalna zaliha, kako to § 38. zahtjeva.

Za ovo tumačenje govori okolnost, što se tuj samo spominju sastojine podpunog obrasta, a dokaz tomu je taj, što ni u jednoj skrižaljci neima stupca za označenje brojevnog obrasta, naime za označenje sklopa, ako je podpun = 1.

Da se dakle na nepotpuni obrast neuzima obzir, nije samo to dokazom, već proizlazi takodjer iz smisla § 40., pošto nebi mogao nastupiti slučaj, da kod pretežne stare šume nebi bio uzprkos toga viška starog drvlja nikakovi

višak nad normalnom zalihom — što se nikako dogoditi nemože, ako se na nepotpuni nasad obzir uzme. Do kojeg vremena dosegnuti će po prilici to uživanje normalnoga prirasta, ako je isti $>$ nego li istiniti, proračuna se prilično točno iz jednačbe:

$$n = \frac{ZZ}{E - \frac{ip}{2}},$$

u kojoj znači ZZ zbiljnu drvnu zalihu, E dohodak po formuli § 38. i ip zbiljni prirast.

Polag napuška za izmjeru i procienu u austrijskih državnih šumah, za koje je takodjer za izračunanje godišnjih dohodaka propisana uporaba formule austrijskog komorskog procjenbenog načina, nu s tom ustanovom, da se za prirast u dobi sjećivosti ima uzeti zbiljni prirast, a normalna zaliha drva ima se uzeti jednaka onoj veličini, koju bi na panju stoeća drvna zaliha imala, ako bi bio smjer dobnih razreda normalan, srednja dobrota obrasta ali samo tolika i ne veća bila, nego li je poprični obrast sadašnje zbiljne zalihe.

Cislitavski z maljski nadšumarnik Mklitz tumači i podkrijepljuje to slijedećim: Suprotstavimo li veličinu normalne zalihe kod podpunoga nasada onoj zbiljne zalihe (kojoj će potonje uvjek manjkati njekoliko postotaka na podpunom obrastu), tada umanjuje to godišnji dohodak sa težnjom štedljivosti u svrhu nadopunitbe manjka na zalihi, onda dolaze ili manje povišine k sjeći a potroši se s toga sadašnja nepotpuno obraštena šuma laganije, dočim bi se moralo baš protivno dogoditi, ako se možemo ufatiti na poboljšanje sastojinske dobrote u novo uzgojiti se imajućih sastojinah.

Nemožemo li se ufatiti kroz buduće gospodarenje boljoj podpunosti obrasta i podpunijoj drvnoj zalihi u novo uzgojiti se imajućih sastojinah, tada se ukazuje neopravdano normalnu zalihu proračunati, koja se pokazuje nedostizivom. Mimogred upozorujemo na protuslovje, koje je nastalo redakcijom naputka B) i to u § 29. pod točkom 3., pod kojom se veli, da se normalna drvna zaliha ima proračunati prema kakvoći, koju šume obzirom na stojbinsku dobrotu i ine vladajuće okolnosti u buduće postignuti mogu; dočim se u § 38. propisuje, da ima biti normalna zaliha jednak zalihi množine drva, koju bi uzgojni razredi imati morali, kada bi omjer dobnih razreda i nasad normalan bio, što bi se kod revizije zakona izpraviti imalo.

Konačno bi proponirali, da bi bilo dovoljno u eventualnom slučaju pokazajuće se potrebe dieomične ili sasvim obnovne preradnje gospodarstvenih osnova ili i prociene prihoda prigodom revizije uredjenja u smislu § 54. provesti, da se u § 47. propisana občenita porabna i sječna osnova sastavi samo za vrieme dojdućeg I. i II. razdoblja ili porabne periode, pošto se i onako svakih 10 godina preduzeti ima pregledanje celiokupnog uredjenja gospodarstva.

Rieč poslje skupštine šumarskog družtva.

Šumarska skupština bi i prodje, i tko na istoj nije bio, a uzev u obzir onaj ogromni i raznovrstni posao, koga je skupština rješila, nebi ni vjerovao, da su se svi predmeti mogli dokončati u vremenu od jednog dana, što trajaše skupština. Da se je pako to postiglo, mora se u prvom redu pohvaliti ona liepa zamisao upravljačeg odbora, da je on sa donle pridošlimi članovima skupštinskim dan prije konferenciju imao, te se tom prilikom u užem krugu razpravljalo o tom i doprinjelo, da su svi predmeti na dnevnji red doći, te i jezgrovito riešiti se mogli.

A da se i najmanje ne knoji važnost dosadanjih skupština, ipak se mora priznati, da je ova jedna od najglavnijih bila, jer se je zabavljala riešavanjem — pored inih predmeta — pitanja o potrebi preustrojstva šumarske uprave u cijeloj zemlji, a s druge strane nemože se ni to prešutiti, da je ona ne samo izvanrednim liepim brojem članova, već tako rekuć od svih krajeva zemlje zustupana bila. — Šumarska skupština, uvidiv nužnost, prihvati jednoglasno reviziju zakona o imovnih občinah, te i rezoluciju o preustrojstvu šumarske uprave u županijah — a time jasno izreče potrebu preustrojstva cjelokupne zemaljske šumarske uprave.

Ma da je uprava imovnih občina od urbarijalnih, odnosno županijskih, raznolika, ipak nemože se jedna bez druge riešiti, jer oboje u glavnom mora jedno te isto načelo, bolje reći temelj imati, te je posve korektno, da je jedno pitanje s drugim povezano, što se iz zaključka skupštinskog uvidja, kojim se visoka kr. zem. vlasti nudi, da što skorije sazove povjerenstvo, koje bi ustavnilo načelo, na temelju koga da se cjelokupno šumarstvo uredi.

No dokle se u načelu riešava ili misli riešiti, nužno je gradju prikupljati, nužno je kupiti podatke, te na čistac izvesti sve dosadanje mâne.

Ono, što je prilikom razprave u šumarskoj skupštini nadano, moglo je služiti u nekoliko, samo da se nužnost preustrojstva prizna, međutim da za razpravu samoga preustrojstva služi, posve je neznatno, te se o tome mora jošte mnogo i mnogo govoriti, a da se ovo predhodno mora izvesti, držim, da neće nitko poricati tim manje, što izvedenje ovih predradnja imade ujedno kao ravnalo kod usvajanja samoga načina služiti.

Samo unapred priugotovljenom gradjom te podpunim označenjem svih mâna dosadanjeg stanja šumarstva može se označiti siguran pravac, kamo buduće uredjenje šumarstva ciljati treba.

Hoće li se pak glavni nadzornik zvati savjetnikom ili kako drugač, hoće li biti podsavjetnika ili ne, — to je nuzgredna stvar, a bez zamierke bi rekli, da time, kako će se ovaj ili onaj zvati, „neće šuma bolje zeleniti“.

Glavno je osnovati čvrst i zdrav temelj, jasan djelokrug šumaru postaviti, dati mu veću samoupravu, odrediti mu razmjernu kolikoču jutara šume na upravu, platiti ga primjerno, i to s gotovim novcem, a ne kojekakvim depu-

tatom, pa šta više dati mu zemlje, da se i ekonomijom bavi — a međutim s druge strane preobterećen je tako, da kod najvećeg mara jedva da službi zadovoljiti može.

Istina kaže se, da se to iz štednje tako čini, ali ja bar te štednje ne vidim.

Završujući ovim „rieč poslje skupštine šumarskog društva“ prelazimo na izlaganje māna dosadanje cijelokupne šumske uprave u pojedinosti, no s tim namjeravam u budućem broju ovoga lista odpočeti.

Kako je to pitanje od velike važnosti, te kako svako na praktičnom polju crpljeno izkustvo može za što koristnije rješenje ovoga pitanja služiti, držimo posve za potrebito, te molimo slavno uredničtvu, da izvoli otvoriti stalan stupac, pod kojim bi se prikupljena gradja, na preustrojstvo šumarske uprave odnoseća — bilježila, što bi po našem mnenju i samome povjerenstvu kod viećanja kaži-putom bilo.

Prokić.

Glavna skupština ugarskog šumarskog društva.

Šume oko Kremnice mogu se smatrati koljevkom šumarske kulture u Ugarskoj. Već koncem prošloga i početkom ovog stoljeća uzgajio je šume podpunom sjetvom erar, u kog rukuh bila je za onda uprava šumarstva. Te šume su sada došle u sjećivu dobu, ili joj se primiće. S toga je ugarsko šumarsko društvo veseljem prihvatio poziv, da svoju ovogodišnju glavnu skupštinu obdržava u Ščavnici, i da protegne svoje ekskurzije na tamošnje šume.

Veći dio učestnika sa predsjednikom grofom Ljudevitom Tisza i prvim podpredsjednikom Albertom Bedö pl. Kálnoki dovezoše se dne 17. rujna vla-kom na Ščavnički kolodvor. Ovdje ih dočeka načelnik grada Josip Chabada sa podžupanom barske županije Stefanom pl. Mariászi kao i gradjanstvom, koje ih srdačno pozdravi. Naskoro podje dug niz kola sa gostovi u grad, koji leži puno niže nego kolodvor, te budu kod najuglednijih gradjana ukonačeni.

Na večer bijaše u čast gostom koncert priredjen od gradskih diletanta, nakon koga se šumari medusobno i sa gradjani upoznavahu, ili nova poznanstva sklapahu.

Slijedećeg dana, 18. rujna, sakupi se liepi broj družvenih članova u dvorani gradske kuće, te predsjednik otvorí skupštinu. U govoru iztaknu, da se mora obazrijeti na djelatnost društva u prošlim trih godinah, jer ovim danom iztiče mandat upravljujućeg odbora.

U šumarskih stvarih, koje se ciele zemlje tiču, naglasi predsjednik, tre-balno nam je manje više samo savjetujućim i podticajućim načinom raditi, buduć su one ideje i inicijative, za koje naše društvo razvilo prošlih godina toliku djelatnost, većim djelom ne samo uvažene, nego i realizovane od političkih oblasti. Tako je uzsliedila uprave občinskih šuma i bivših podanika

u ruke države, ili gdje se to izvesti nije moglo, tamo je polučena bár asocia-cija, za uzmoći postaviti zajednički šumarske činovnike. Takodjer uspjela je obuka za pomoćno osoblje (lugare), nadalje pomaganje obćina i manjih šumoposjednika kod pomladjivanja šuma i pošumljenja pustošina i t. d. Provadjanje šumskog zakona uzele je takodjer i u drugom pogledu konsolidiran pravac. Kao dobar znak ima se uzeti i činjenica, da se obćenito tuži proti pustošenju šuma, jer je to dokaz, da je interes za šume obćenitim postao.

Ta okolnost već nam pruža jamstvo, da šumski zakon nije samo na papiru ostao, te smo došli do onog stadija, u kom se šumoposjednik ne drži više za povriedjenog u svom pravu vlastništva kroz šumski zakon, nego pristaje na stranu njegovih vršitelja. Nadati se je, da će to ohrabriti oblasti i organe, vršeće kontrolu i izvedenje, te da će napredovati na tom putu; te ima nade, da se neće više dogadjati devastacije, kao oko kupališta našeg gorja, koje ojeđuju putniku i bolestniku boravak u njih.

Ja držim, reče predsjednik, to pitanje tako važnim sa narodno-gospodarstvenog i kulturnog gledišta, da zakonodavstvo mora poprimiti mjere proti tomu, ako te devastacije i u buduće potraju i ako oblasti ne budu posjedovale snage i zakonite moći, za to zapričečiti.

Da od strane šumarskog društva još ništa u tom pogledu učinjeno nije, ima svoj razlog u tom osvjedočenju, da šumski zakon daje oblastim potrebitu moć, za uzčuvanje tih šuma. Ali šumarsko društvo nije nikad uzmanjkalo podignuti svoj glas kod svake prilike, gdje je to od potrebe bilo, kao na pr. kod revizije carinskog tarifa monarkije.

Za trajanja izložbe god. 1885. izložilo je šumarsko društvo skup knjiga šumarske literature u magjarskom i njemačkom jeziku u takvoj množini, da je ta obsežnost i iste strukovnjake iznenadilo. Naša šumarska literatura obogatila je znatno zadnjih triuh godina, uslijed družtvene podpore. Društvo je izdalo o svom trošku ova djela: „Uporaba šuma“ od prof. Sigismunda Recsi, i „Vezanje melje“ od šumskog nadsvjetnika Illés. Nadalje izdalo je skup vladnih naredaba, šumarskih kolendara i družtveni list. Za izdanje tih djela i listova izdano je 27 000 for. Osim toga raspisano je bilo 600 dukata za najbolja djela, od tog je dobio prof. Ljudevit pl. Fekete 100 dukata za svoje djelo „Uzgoj hrasta“ a dalnjih 100 dukata imalo bi se dopitati piscu, koji bi napisao „Geodeziju“. Mi smo digli bili svoj glas, da se poveća plaća šumarskim činovnikom, nu finansijalni odnosa države ne dopuštaju, da se to oživotvori. — Društvo se je skrbilo i za podpore članovom, koji bijahu u nuždi i njihovim udovicama, te su se izdale znatne podpore iz za oto opredeljenih dviju pomoćnih zaklada. Isto tako su podijeljena i dva stipendija od 300 for. iz Bedö-ove zaklade, utemeljene za dvadesetgodišnjeg jubileja družtvenog, na dva učenika na Ščavničkoj akademiji, sinove naših sučlanova.

Mi smo dakle potrošili znatne svote za šumarske i humanističke svrhe, ali se ipak nismo nikad odaljili od naše zadaće, da poslove družtvene uređimo *

uvjek tako, za da društvo uzmogne obstajati i sačuvati svoju neodvisnost i u ne povoljnijih vremenih.

To nam bijaše pravilom i kod gradjenja družtvene sgrade. Nutarnje uređenje preduzeto je, istina bog, istom u najnovije vrieme, nu ipak je odbor položio temelj mnogim poučnim sbirkom. Tako je postavljena već u družtvenoj sgradi sbirka rogova, koju je poklonio grof Forgách našem družtvu, i koja je dosada u narodnom muzeju pohranjena bila. Najljepši ures biti će ipak slika Njegova Veličanstva kralja Franje Josipa I. Tu sliku smo dali izraditi po umjetniku u tjelesnoj veličini, temeljem dozvole zadnje glavne skupštine, te ćemo ju doskora u veliku dvoranu postaviti.

Po mojem nemjerodavnom mnienju izpao je tehnički dio gradnje isto tako povoljno, kao i financialni. Troškovi gradnje bijahu naime preliminirani na 200.000 for., te je za pokriće izdataka bio stavljen u izgled dug od 60.000 for. Nu već sada možemo priobćiti, da će za tu svrhu biti dovoljno 13.000 do 14.000 for.

Tekom trijuh godina poboljšalo se je stanje naše imovine, uzprkos silnim izdatkom za 59.419 for.

Te brojke pokazuju ne samo brzo napredovanje, nego pače silan razvoj družtva, što ima zahvaliti ne samo požrtvovnosti utemeljiteljnih članova, nego i rastućem interesu za družtvom, od strane šumoposjednika i prijatelja šumali. To pokazuje i okolnost, da se je digao broj naših članova kroz ove tri godine od 1390 na 1783.

Na to pročita tajnik Aleksander Horvath svoje izvješće. Po tom izvješću povećala se je temeljna glavnica za 25.773'44 for. Glavna skupština dozvoli s toga iz suvišaka blagajničkih povećanje Tisza-Lajos-eve zaklade na 19.000 for. a iz Wagner-Karoly-eve zaklade na 8500 for. Od zadnje glavne skupštine, držane pred devet mjeseci, primljeno je 108 novih članova.

Razpisana nagrada od 100 dukata za geodeziju bude dopitana profesoru Otonu Cseti na akademiji Šćavničkoj. Zatim budu raspisane sliedeće nagrade za buduću godinu: 50 dukata za popularno djelo preko uzgoja sadnica glavnih domaćih vrsti, obzirom na položaj i tlo, i 50 dukata u dielomičnom izplaćivanju od 5 do 10 dukata za potanje radnje te zadaće. Rok za predatbu tih potanjih radnja je ustanovljen, da može autor spomenutog djela iste uporabiti.

Glede sbirke rogova grofa Forgácha bude novi paragraf u štatut umetnut glede prava vlastničtva na iste.

Zatim preduzeće izbor novog predsjednika i odbora, te budu svi na novo izabrani, osim jednog odbornika, mjesto kojeg bude izabran Andrija Podhradszky, šumarski ravnatelj vojvode Koburžkog. Broj odbornika je 30.

Sada pročita šumarnik grada Kremnica, Eduard Lende, izvještaj o stanju gospodarstvenih odnosa gradskih šuma. Površina tih šuma iznosi 17.855 jutara, te s njom upravljaju tri šumarska činovnika, a čuva ju 13 lugara. U okolišu grada imalo bi se pošumiti 154 jutra golieti i 582 jutra pašnika. Osim

toga bude medju učestnike skupštine razdzieljena brošura sa fotografijom grada Kremnica i sa gospodarstvenovidom šuma istog grada. Brošura obsiže 143 stranice, te nadopunjuje gore pomenuto izvješće.

Kr. šumarnik Gustav Tomesany govoraše nakon toga o pitanju pomladjivanja izpod starih sastojina, u kom pogledu je pravio velike pokuse. Za drugi dan odluči skupština poduzeti ekskurziju, za da se uspjesi na licu iztraže.

Na to predloži Vincenc Virag, upravitelj kod vojvode Koburžkoga, da se razpravlja o pitanju što izdašnije porabe šumske paše za gospodarstvo, da se uzmogne broj stoke povisiti, ali razprava o tom bude odgodjena na kasniju sjednicu.

Napokon bude pročitano izvješće povjerenstva za izpitivanje računa, te ga glavna skupština odobri, prihvativši takodjer i proračun za godinu 1888. Zatim zaključi predsjednik sjednicu za taj dan. Posle sjednice bijaše banket, a na večer ples.

Dne 19. rujna odvezoše se članovi posebnim vlakom prama Gran-Bresnitzu u Hornaveszku šumu, gdje im šumarnik Julius Tomesany pokaza hrastovu sastojinu, podmladjena sa jelom (sjetvom i sadnjom).

Svrhu i bitnost pomladjivanja pod-sastojinu razložio je referent u zadnjoj sjednici. Upitna hrastova sastojina imala bi sliedećih godina u porabu doći, te je većim djelom iz panja porasla. Akoprem je god. 1885. rodna bila žirom tako, da je dosta gustog naraštaja, to je ipak mislilo ravnateljstvo, da bi mladi naraštaj mogao zahirit po odstranjenju stare sastojine, budući sa svojim slabim lišćem nebi mogao uzdržati rodne snage u tlu. Prema tomu odlučilo se je podmladiti sa jelom, jer ta vrst nekoliko kilometara više prama sjeverno uspjeva u družtvu s omorikom.

Podmladjeno bude 9·5 rali. Na svaki m^2 dodje po jedna hrpica. Posijano je bilo po rali 10·5 kg. sjemena, a pokusa radi bude u svaku hrpicu po jedna jelova sadnica metnuta. Dolazi dakle na svako jutro 39.000 sjetvenica i 5755 sadnica. Ta količina biljka je svakako prevelika. Nu jedan dio će propasti za trajanja uporabe stare sastojine a suvišak presaditi će se drugamo. Referent misli, da će biti dovoljno po jutru 8000 biljka, a suvišak kad se drugamo presadi, pokriti će troškove te gojitbe. Troškovi podmladjivanja iznose po jutru 5·41 for. (10·3 radnih dana i 10·5 kg. sjemena). Posle dvih godina početi će se sustojina prozračivati.

Pošto je sve pregledano bilo, razvi se živahna debata preko tog načina pomladjivanja. Svi bijahu jednoga mnenja o valjanosti tog postupka samo u predležećem slučaju nisu bili mnogi sporazumni s uporabom tog postupka. To pak s razloga, pošto je tlo u stanju potjerati krepke izdanke, te ih takodjer u snazi uzdržati, akoprem je prošla godina dosta sušna bila. Takodjer je podmladak pregust U pogledu te zadnje točke bi razjašnjeno, da će se suvišak biljka presaditi prema potrebi i tim manje gustim učiniti. Razvi se takodjer i preko sadjenja jele debata. Andrija Podhradszky, ravnatelj šuma vojvode Ko-

burga, izjavi se proti sadjenju jele, pošto po njegovom izkustvu takove sadjene jelove sastojine najviše trpe na truleži srđa.

Na to bude jedno sjemenište pregledano i pronadjeno u uzornu redu. Zasijano je bilo sa omorikom, jelom i borom. Jelove biljke bijahu zaštićene plerom od pripeke sunčane. Tu priliku upotrebi šumarski savjetnik Fekete, da pokaže članovom svoje novo šumsko sijalo uredjeno za omorikovo, borovo i ariževo sjeme. Stroj je uredjen po Šuberovu sistemu, te potrebuje dva radnika. S njim se dosta brzo posluje te je i sjeme zasijano jednako po površini. Nu radi svojih preširokih izbacila dolazi preveć sjemena na tekući metar kolesa, s toga se može preporučiti samo za odgoj jednogodišnjih biljka za presad.

Za toga dodje i vlak, te se članovi izleta odvezoše preko postaja Kremnica i Janóshmgy u Turocz, da vide tamo umjetnu pilanu, pripadajuću tvrdki Josipu Filipu Gleisinger. Po programu imali bi članovi i šume razgledati, nu oni zadovoljiše se s tim, da si točno pogledaju pilanu. Pilana je sagradjena za izrabljenje 784 jutra šume, pripadajuće gradu Kremnicu. Ovdje je držao profesor Sigismund Szeczi predavanje o pitanju: „U kojem obliku imade se drvo pilanam predati i do kojih dimensija mogu iste izraditi drvo koristonosno?“ Po mnjenju referenta imalo bi se davati drvo uvjek u dugačkih dimensijah, jer se onda cielo stablo upotrebiti može. Šumoposjednik nebi onda kvarovao, izradujući tanje krajeve stabla za gorivo, a isto tako dobila bi pilana materijal u svih dimensijah, te bi mogla sve moguće naručbine obaviti. Po izkustvu njegovu može biti stablo dugačko do 8 cm. gornjeg promjera. Nu onda se ne smije računati kubični sadržaj po srednjem promjeru, jer onda kvaruje vlastnik šume, nego se mora misliti deblo dieljeno u dva jednakaka diela, koja se imadu svaki za se proračunati. To dokaza on mjerenjem drva na skladištu. — Kašnje pregledanja pogosti ih poduzetnik gospodski, a onda krenuše večernjim vlakom u kupalište Stubnya.

Sutradan morade se odustati od pregledanja šuma radi kiše, te je mjesto toga obdržavana bila zaključna sjednica u jedaoj dvorani kupališta. Predmet sjednice bijahu pitanja, dana od gospodarskog ravnatelja vojvode Koburžkog, Vincenca Viraga, i to: 1. Neka izpita i ustanovi povjerenstvo, sastojeće se iz članova šumarskog i gospodarskog društva, koji način gospodarstva se najbolje izplaćuje kraj raznih obhodnja. 2. Neka se uredi šumska paša tako, da se izluči jedan dio šume, u kojem će biti paševina glavnom svrhom, a dobivanje drva nuzgrednom.

Prvo pitanje bude skinuto s dnevnoga reda, pošto je već dovoljno izcrpljeno od najznamenitijih strukovnjaka. Preko drugog pitanja bje živalno razpravljanu, te se i predsjednik grof Tisza uticao u razpravu. Napokon bude zaključeno na predlog Ignjata Rotha, c. kr. ravnatelja krunskih dobara, da se imat dozvoliti šumska paša tamu, gdje se tim neslabi snaga tla, uz potrebita ograničenja, t. j. da ministarstvo postupa po dosadanjih načelih. Tamo, gdje se je bojati, da bi pašarenje izcrpilo rodnu snagu tla, ima se bezuvjetno zabraniti.

Na to se zahvali predsjednik gradu Kremnicu za njegovu gostoljubivost, kao i oblastim Barsa i Turocza, i tim bude ovogodišnja glavna skupština zaključena.

Po zaključku sjednice odazvaše se članovi pozivu grada Kremnica na diner, a popoldašnjimi vlakovi odputova ih veći dio svojoj domovini. Jedan dio odputi se u Iniováralj.

Tu bijahu gosti duhovne zaklade i pregledavahu 21. rujna tamošnje umjetno gojenje riba.

D. M.

Kratak osvrt na noviju rusku šumarsku literaturu.

U posljednjem svezku ovoga lista objelodanjen je prevod članka I. Tomakova, bibliotekara glavnog arkiva ministarstva inostranih diela u Moskvi, u kojem se medju inim spominju takodjer i njeki podatci, odnoseći se na stariju rusku šumarsku literaturu. Podjedno nam se stavlja u izgled, da će g. Tomakov skorim izdati obširnu bibliografiju o ruskoj literaturi šumarstva za vrieme od god. 1703—1887. sa prilogom pregleda i istorije materijala, što se je u tom pogledu sačuvao u državnih i javnih arkivih i bibliotekah. Da je u obće ruska šumarska literatura od svih slavenskih najbogatija, to nam svjedoči već i god. 1878. izdani „Prvi sistematični popis šumarskih knjiga, izdanih na ruskom jeziku“ gospode Vereha i Rudskija.

Kad se je pako već jednom u ovom listu povela rieč o šumarskoj ruskoj literaturi, budi i meni dozvoljeno, da se u kratkih crtah osvrnem bar na njeke važnije novije proizvode njezine.

Prelazeći ovime na sam predmet nazočne razpravice, iztaknuti nam je prije svega djela, odnoseća se na nauku o takraciji, kojoj se nauči i od strane ruskih šumarskih pisaca već odavna osobita važnost podavala. Od novijih diela na tom polju iztaknuti nam je ponajprije „šumsku procjenu“ profesora petrogradske akademije A. Rudskij-a, koju je on g. 1880. objelodanio; već g. 1878. pako izdao je bio profesor Šafranov prevod poznate „dendrometrije“ od Baura, dočim je istodobno ravnatelj šumarsko-gospodarske akademije u Moskvi, K. Arnold, izdao prevod Kunceove „dendrometrije“, P. Korsini prevod Heyerove nauke „o statiki“, D. Kravčinski pako sam „rukovodstvo za ocjenjivanje šuma“.

Nješto kasnije pako, t. j. god. 1880—1884., izdali su U. Turskij, Živkov i Buš šumsko-procenjene pomoćne skrižaljke i skrižaljke za proračunavanje sadržine debala, dočim je S. Oljsevsky jur prevode raznih Presslerovih diela objelodanio, ne manje izdan bje prevod Judeichove procjene.

Nauka o šumskoj tehnologiji takodjer je za to vrieme dosta obilno obradjivana. Tako je god. 1883. izdao profesor D. Kaigorodov ruski „šumarsko-tehnologički riečnik“, profesor Šafranov pako prevod poznate „Nördlingerove tehnologije“, dočim je god. 1882. E. Asmus izdao prevod Burkhardtovog diela

o drvnih prorezih. Već g. 1871. pako objelodanio je N. Popov posebno dielo „o šumarskoj tehnologiji“, prevod Schleidenovog diela „drvo i šuma“ pako izdano je već god. 1873. Godine 1884. objelodanio je H. Hipolitov dielo „o suhoj destilacij drva i proizvadjanju dalnjih produkta pri tom“.

Obće šumarstvo takodjer je već više puta na ruskom jeziku obrađeno, a što se tiče u novije doba u tom pogledu izdanih diela, spomenuti je naročito Krauzeov prevod poznatog Ganghoferovog diela „obće šumarstvo“, koji je god. 1882. objelodanjen, dočim je god. 1881. profesor D. Kaigorodov izdao dielo „besjede o ruskem drvlu“, ravnatelj Arnold pako „ocjenu šumskih glavnica“ i dielo „o gospodarstvu u ruskih šumah“.

Šumogojstvo takodjer je u posljednje vrieme našlo svojih predstavnika. Tako je Gomilevsky izdao godine 1880. dielo „o pošumljenju stepa u južnoj Rusiji“; slično dielo izdao je opet god. 1884. Kern a već više puta spomenuti M. Turskij izdao je dielo „o sadjenju šuma“. Već i godine 1883. izdano je dielo Kravčinskoga „o uzgoju šuma“, te dielo J. Sudera „živice i opuški u šumah“.

Čuvanje šuma takodjer je osim toga, što ga je pako god. 1878. N. S. Šafranov objadio, i opet god. 1880. izdao Boronicki. Ruski šumarski pisci, obrativši medjutim ne samo glavnim šumarsko-znanstvenim disciplinam svoju pozornost, već ne manje i samim šumarsko-pomoćnim naukam. Tako je još godine 1878. profesor Šafranov izdao prevod poznatog njemačkog diela „nauka o gradnji šumskih puteva“ od Stötzera, J. Weinberg god. 1884. dielo „o važnosti šuma po prirodi i njihovo sačuvanje“. Romanovsky i Šilov pako „zbirke ruskih šumskih zakona“; a godine 1885. je opet izdao M. Turskij „šumarsku botaniku“ a N. Karišev „šumarsko-statistični atlas Rusije“. Osim ovih glavnijih posebno izdanih radnja na polju ruske šumarske literature tečajem prošlog decenija, valja svakako iztaknuti i one mnogobrojne omanje sastavke i radnje, što no ih o svih granah šumarske znanosti za to vrieme prvari ruske šumarske knjige objelodaniše u ruskom šumarskom mjesecačniku „Lésnøj Žurnala“, što ga rusko šumarsko društvo pod uredničtvom V. A. Tihonova u Petrogradu izdaje.

I tako vidimo, da ne samo što su Rusom danas pristupna u materinskom jeziku malo ne ova vrstnija diela njemačkih šumarskih klasika poput Baura, Judeicha, Presslera, Grebea, Heyera, Nördlingera itd., već da je izvorna ruskia šumarska literatura dosta bogata i značajna, ter po tom i naše pažnje vredna, a to još i tim više, isto gradeći sami temelje hrvatskoj šumarskoj knjizi i nauci, nebismo smjeli propustiti u obće čim marljivije pratiti razvoj šumarstva i šumarske literature u ostalih slavenskih zemaljih a ponajpoče u Ruskoj i Českoj, jer i jedna i druga može nam i u šumarskom pogledu u mnogo čemu uzorom biti.

Zagreb, početkom studena 1887.

F. X. Kesterčanek.

LISTAK

Zakoni i normativne naredbe.

Izradba ogrevnih drva u šumah imovnih obćina bivše vojne krajine.
Kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, saznala je, da se kod izradbe ogrevnih drva, koja se svake godine redovito u ime kompetencije doznačuju u šumah imovnih obćina bivše vojne krajine za obćine, škole i svećenstvo, nemarnim i razsipnim načinom po zato pozvanih obćinskih poglavarstvih postupa, buduće se ili za te zavode doznačena stabla za gorivno drvo samo oklaštraju, a deblo u drvosjeku neposječe, ili pako, da se čitavo deblo, iz kojega bi se dala najbolja vrstog ogrevnog drva i čiste cijepanice nacjepati, izradjeno ostavlja.

Obćinski načelnik obično određuje, koliko svaki kućni broj izraditi i izvesti imoga ogrevnog drva iz drvosjeka, bez da se za daljne valjano izvedenje svoje odredbe postara.

Usled toga nastoji svaki od dotičnih žitelja, da si posao svoj olakša time, da većim dijelom nacjepa iz ograna onu množinu drva, koja na njegovu dužnost otpada.

Taj postupak mora se podpunoma i najodlučnije odsuditi, jer se time bez svakoga razloga troši i drvo i radna sila, pošto kadkada na više kuće brojeva u ime dužnosti otpada, da $\frac{1}{2}$ pr. metra usjeći, izraditi i privesti imaju, ter se provedba valjanoga sjećnoga reda u veliko otežuje, negledeći na to, da ovi zavodi povrh toga dobivaju najlošiju vrstog ogrevnog drva, dočim najbolja drva ostaju neizradjena u šumi, gdje bez svake koristi propadaju.

Obzirom dakle na to, te s daljnog razloga, što se upitna ogrevna drva onako dobavljaju obćinskom tlakom, odredila je kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, naredbom od 28. listopada o. g. br. 19806, da se upitni posao u buduće po obćinskim organima, koji su dužni u smislu § 92. naputka C) kod oglašene doznačke prisustvovati i doznačeni materijal daljnog razpolaganja radi na licu mjesta u šumi odnosno u dotičnom drvosjeku primati, razdieli ili razredi tako, da se za izradbu oprediele oni obćinari, koji neimaju tegleće marve, dočim za privoz oni, koji takovu posjeduju, nadalje da se obćine shodno upute, da za izradbu drva, koja su opredieljena u javne svrhe, nabave inventarno oruđje (alat) te ovo od slučaja do slučaja raboti na razpolaganje stave, jer siromašniji žitelji neimaju pila, s kojimi bi mogli prepiliti jača stabla, već obično za cijepanje drva manje sposobnu i slabu sjekiru.

Konačno primjetila je kr. zem. vlada, da se obćinska poglavarstva najstrožije uputiti imaju, da u buduće za vrieme izradbe i izvoza gorivnih drva u prednavedenu svrhu odrede povjerljivu osobu odnosno čuvare, koji će točan nadzor voditi i odgovorni biti s načelnikom, da se doznačena u šumi stabla sasvim izrade i kod panja u metre slože, zatim da se drva prije iz šume neizvlažaju, dok se u smislu § 93. jur navedenog naputka nepremjere po dotičnom šumarskom osoblju, napokon, da se ta drva u podpunoj mjeri na opredieljeno mjesto stave.

Kralj. županijske oblasti imat će prema tomu daljne shodne odredbe učiniti, imenito podčinjene kotarske oblasti pozvati, da strogo nadziru, da se predstojeća naredba u svoj cijelosti točno provadja, ter svaka u tom pogledu počinjena povreda na dotičnom krivcu najstrožije kazni.

Ob ovoj su naredbi podjedno obavješteni vladini povjerenici imovnih obćina odnosno njihovi zamjenici znanja i budućega ravnjanja radi.

Oprost šumarskih urednika i službenika od poreza na puške i lov.
Usljed zamolbe kr. ug. ministarstva financija upravilo je kr. ug. ministarstvo za poljodjelstvo, obrt i trgovinu u predmetu točnoga opredijeljenja oprosta osoblja kr. šumarskih nadzorničta, zapriseženih šumarskih urednika i lugara od poreza na puške i na lov, okružnicu na sve državne šumarske oblasti i kr. šumarska nadzorničta od 15. kolovoza t. g. br. 13799.

Prepis upitne okružnice dostavljen je oblastim okružnicom kr. zem. vlade od 15. studenoga o. g. br. 34783. na znanje i ravnjanje uz poziv, da ju u svom području shodnim načinom proglašti dаду.

Primjećuje se, da je ista okružnica izdana podjedno i ovdašnjemu kr. finansijskomu ravnateljstvu, ter da će putem toga ravnateljstva upravni županijski odbori dobiti odnosnu ubavjest.

Prepis okružnice kr. ugarskog ministra za poljodjelstvo, obrt i trgovinu, izdane 15. kolovoza t. g. broj 13799., i upravljene svim državnim šumarskim oblastim i kr. šumarskim nadzorničtvom, glasi:

U smislu točke f) i g) § 5. zak. članka XXIII. 1883. o porezu na puške i o porezu na lov, jesu za službenu porabu opredijeljene puške zakletih šumarskih urednika i kr. šumarskog nadzornog osoblja, kao i puške zakletih lugara od poreza proste.

Iz toga dakle slijedi, da puške, koje nisu opredijeljene za službenu porabu, podaju porezu, svejedno, je li se iste rabe za lov ili ne.

U smislu točke c) § 6. istoga zakona izuzimaju se izpod plaćanja poreza na lov oblastno zakleti šumarski urednici, lugari i kr. šumarsko nadzorno osoblje; ovaj oprost od poreza uživaju ipak samo u području onih šumarskih oblasti, kod kojih službu svoju vrše, dočim usuprot u drugom području, podpadajućem izvan područja dotične šumarske oblasti, mogu loviti jedino uz uplatu poreza za lov.

Za da se izbjegne nesporazumljenju, i u sporazumku sa gospodinom kr. ugarskim ministrom financija, izjavljenjem tu i to, da pošto su kod šumarskih računovodstva na mještani činovnici takodjer šumarski urednici, jesu i oni ovlašteni na predoznačenu reznu pogodovnost.

Želeći odredbe zak. članka XXIII. 1883. bezuvjetno obdržavati, upućujem šumarske oblasti i kr. nadzorničta šuma — obzirom na gore navedena — da strogo bdiju nad tim, da šumarski urednici i kr. šumarsko nadzorno osoblje u posjedu njihovu nalazeće se, ne za službenu porabu opredijeljene puške svoje, za porez prijave, i u koliko bi spomenuti, kao takodjer i lugari želili loviti takodjer na lovačkom području, koje ne spada na područje njihovih šumarskih oblasti, da u ovom području također i bezuvjetno uplate porez na lov.

U Budapešti dne 15. kolovoza 1887.

Szécheny v. r.

Sa drvarskog tržišta.

Prodaja drva. Kod gospodarstvenog ureda križevačke občine u Belovaru obdržavati će se dne 9. prosinca t. g. javna dražba putem pismenih ponuda o hrastovih stablih, izluženih za prodaju tečajem ove sječne dobe. Pobliže o tom označuje oglas, uvršten na omotu našega lista.

Nadalje je oglašena dražbena prodaja na dne 12. prosinca t. g. od gospodarstvenog ureda petrovadinske imovne občine. Dražbovati će se u obsegu kot. šumarije Morović u sječinah šume Dubrave, Ne prečava, Vranjak, Smogva i Vratična u svemu 2997 hrastova, 176 bresta i 13 stabala ine vrsti — 6461 m³ sposobnih za tehničku porabu i 18319 prost. met. za ogrev — u ukupnoj procjenbenoj vrednosti od 53629 forinta.

Konačno još opažamo, da će do skora i gospodarstveni ured brodske imovne obćine oglasiti dražbenu prodaju ovećih hrpa hrastovih stabala u svojih sječinab, izlučenih za uporabu tekuće sječne dobe. Na to upozorujemo sve naše drvotržce, koji se zanimaju s tom vrstom trgovine.

M. V.

Osobne viesti.

Umro je Antun Brosig, šumarnik vlastelinstva čabarskoga dne 8. studenoga t. g. u 6 satih na večer u Čabru u 73. godini dobe svoje. Pokojnik, rodom Poljak, služio je do konca svojega života u šumarskoj branži, stupio je iz privatne službe u Galiciji najprije god. 1859. u krajišku šumarsku službu, gdje bje šumarom I. razreda imenovan kod bivše otočke krajiške pukovnije. Izstupiv god. 1861. iz krajiške službe, bje imenovan upraviteljem cielega šumarstva kod čabarskoga vlastelinstva, a odanle stupi u kralj. zemaljsku službu kao županijski nadšumar županije riečke god. 1870. Kratko vrieme zatim pozva ga opetovano gospoštija čabarska natrag god. 1873., imenovav ga šumarnikom, gdje je do svoje smrti služio sdušno, vredno i pošteno. **Vriedni starina Brosig** bio je osobito vrstan stručar, a jedan od prvih članova našega društva, kojega je interes počam od god. 1876. svakom prilikom svojski zastupao bivši za cielo to vrieme odborskim zamjenikom i družvenim povjerenikom. Obzirom na strukovne vrline pokojnikove, predloži ga u najnovije doba upravljući odbor našega društva za povjerenika za viši državni šumarski izpit, koji predlog je visoka kralj. zemaljska vlada potvrdila.

Oplakuje ga čestita supruga i brižna majka Sofija Brosig rođena Halbsch sa mnogobrojnom djecom i unučadi. Sinovi pokojnikovi Ljudevit, Rudolf i Eduard služe kao šumari, te su u tom smjeru vredni nasljednici svojega oca. M. V.

Pokojnik bje od svojega podčinjenog osoblja, a i od svakoga, koji ga pobliže poznavao, sbog svog čeličnog značaja osobito štovan i ljubljen.

Slava i viečni pokoj plemenitoj duši Brosigovo!

Premješten je na vlastitu molbu lugar brodske imovne obćine Matija Blažević iz obsega II. kot. šumarije Cerna u IV. kot. šumariju Rajevoselo.

Naimenovanje. Antun Šeringer imenovan je kot. obćinskim šumarom u Jaski.

Sitnice.

Izpravak. Slavnomu uredničtvu „šumarskog lista“, u Zagrebu. Na temelju § 12. zakona o porabi tiska umoljavam za uvrštenje sljedećeg izpravka u prvi broj cijenjene lista: U broju X našeg strukovnog lista čitam na strani 438. zadjevicu podpisu po njekom B—č., kojom se referira o ljetos obdržavanom nižen državnom izpitu za lugarsko osoblje, koji je polovicom rujna u gospodarstvenom uredu križevačke imovne obćine tečajem triuh dana obavljan bio. U mjesto da je dotični dopisnik izvolio podati vjernu sliku o tib izpitih, ter iz sabranih data potegnuti konsekvencije, koje bi po tehnički dio čuvarske službe odnosno po material, koji se u tu svrhu rabiti mora, veoma žalostnim izpale, izvolio je isti zadjeti se o veličinu honorara ter o načinu, kako bi s istim izpitni povjerenici razpoložiti bili imali.

Prematrajući taj dio (meritum ciele priobćenice) referata nedelikatnom beznaknosti, jer se istom prisilno urgira razpoložba tudjom zaslужbinom, čast mi je izjaviti, da ja od dotične udruge, kojoj bi bio imao po nazoru dopisnika mastni dio svojih povjereničkih dnevnic doprinjeti, netražim nikoje podpore pak neimam niti razloga zadruzi isto doprinjeti; no da g. dopisnik ipak uzmogne participira' i na mojih dnevnicah, to se izjavljujem ovime pripravnim iznos moje zaslžbine kao povišeni honorar nje mu na osobnu razpoložbu staviti, čim on izpitnim povjerenikom jednom imenovan bude. Na taj način postati će zanj spomenuta zadruga bezpredmetnom, a tenoru njegove priobćenice biti će udovoljeno.

Ako se meni isto predbaciti može, to me javno mnjenje i moji drugovi ter znaci smatraju prije neštedjom, no egoistom i gramzarem za novcem, pak se zato upravo divim drzkosti dopisnikovo, koji se je usudio s te strane zadirnuti.

Slavnog uredničtva sluga ponizni.

Belo var, 5. studena 1887.

Vilim Dojković, nadšumar.

Izpravak k šumarskom požaru u Ilijinoj Gredi. O tom požaru dobismo naknadno sliedeći izpravak: Slavno uredništvo! Organ našeg šumarskog društva u svezku za mjesec studeni t. g. broj XI. donosi viest o požaru u držav. šumi Ilijina Greda, koja je viest doslovca i u „Narodnih Novinah“ zabilježena bila sa podpisom nadšumara g. Gustava Pause.

Pošto sam s opazkom slavnog uredničtva tako rekuć izazvan, da i ja o tom požaru koju priobćim, to molim slavno uredništvo, da mi ove redke istine radi u „Šumarski list“ uvrstiti izvoli.

No prije nego li o samoj stvari što pobliže razjasnim, hoću samo da g. nadšumara Pausu zapitam, da li je on svoju viest prije nego li ju je odposlao na uvrštenje u list, još jednom pročita? O tom zbilja dvojim, jer nemogu vjerovati, da je g. Pausa hotimice htjeo takova što tvrditi, što isti neodgovara, kao na primjer da je jedan jedini drž. lugar kod vatre bio, a šumara što no vele ni od korova. Ele ja držim, da je g. Pausa kasno u noći pisati morao, umoren od gašenja vatre pa dremljiv usnio je, da je drž. šumu sa svojim osobljem spasio.

Kao dobrom komšiji fala na tolikoj brizi, al drugi put ga molim, da se sjeti, da je vrlo dobro a i koristno, što čovjek za večeri piše, da dođuće jutro točno pregleda, jer san je san pa prevari čovjeka, ljudi su nevjерljivi, pa uzmu za ozbiljno ono, što je pisano.

Sada da predjem na samu stvar.

Vatru je 6. rujna t. g. prvi opazio kr. lugar Gajo Drobnjak, koji je baš u svoj revier išao, te videć vatru, pozove njekoliko u blizini radećih ljudi i potreće s njima tamo. Vatra se upravo hyatati počela, a u blizini nje našao je isti lugar kola i četiri čovjeka, koji su na prvo pitanje odmah priznali, da su vatru oni naložili i to, da peku kuruze, no u velikoj suhoj travi zahvatila je vatra tako, da ju nisu bili u stanju pogasiti. Ljudi su po oružnicih odpraćeni u Kostajnici i predani sudu. Zatim su došla tri lugara imovne obćine, ostali državni lugari i načelnik Joco Gruborović sa 400—500 ljudi, kojem se jedino može zahvaliti, da je vatra tako brzo lokalizirana bila. Ja sam prijavu oko 2 sata iste noći dobio, te sam se odmah na put odpremio i isto jutro sam bio tamo (šuma je od Jasenovca 4 sata udaljena). Taj dan pred večer bila je vatra lokalizirana. Ljudi, koji su gasili, ostali su do zore stražeć vatru, a drugi dan su se razišli. Pošto je tako lokalizirana vatra u slučaju vietra opasna mogla biti, jer je 8. rujna opet planula, te su ju ljudi iz sunjske obćine sa našom stražom pogasili, to sam pogodio do 20 kola, koja su vodu dovažala i pojedine klade polievali i gasili, ovo polivanje trajalo je nekoliko dana i vatra se posve utišala bila. Na lieu mjesta je ostala straža od 40—50 ljudi sve do 16. rujna t. g. Imovna obćina je isto tako postavila stražu na granici državne i svoje šume, no ta straža nije si za dužnost smatrala mojim ljudim u pomoć priteći, nego su vile i kotarice pravili, to je dobra prilika bila za to.

Tako je to bilo gospodine nadšumare! Treba pravedan biti, pa kazati da je bio kod vatre i kralj. šumar i lugari na koje sam zaboravio, pa su se svojski brinuli i svoju dužnost činili; to zahtjeva ljubav prama bližnjemu a i junakački obraz.

Želim, da u buduće sa sličnimi izpraveima nedosadujem, ostajem slavnog uredničtva osobiti štovatelj.

U Jasenovcu, 6. studena 1887.

Mihalčić, kr. kot. šumar.

Glavna skupština zastupstva križevačke imovne obćine u Belovaru.
Dne 8. i 9. studenoga t. g. obdržavana bje jesenska glavna skupština imovne obćine križevačke u Belovaru; što je ista tako kasno sazvana uzrokom je; da nisu obćinska poglavarstva prije obćinske zastupnike izabrali bili, pa se uslied toga nije mjeseca kolovoza skupština obdržavati mogla.

U ovoj skupštini obavljen je novi izbor predsjednika i upravljačega kao i računarskog odbora te su izabrati:

Radanović Mirko za predsjednika; Barišić Milan za podpredsjednika; Brantner Pajo, Poljanac Tanasija, Bosanac Stefan i Ivan Sočnić za odbornike, nadalje Manojlović Jovan, Kristić Ivan, Poznovia Štefo i Gjurić Mato za revizore računa.

Dosadanju predsjedniku imovne obćine Vasi Pucarini, kr. umirovljenomu lugaru i posjedniku u zadruzi, izjavilo je zastupstvo u zapisnik zahvalu na njegovom 13. godišnjemu dielovanju na dobrobit imovne obćine, te koji se sada sasma u mirni život potegao.

Zastupstvo prihvatiло je nadalje drvosječnu i ogojnu osnovu za upravnu godinu 1887/8. u cijelosti po predlogu gospodarstvenog ureda, ter odobrilo, da se kupi šumski kompleks od 700 rali od vlastelinstva Daruvarskoga, koji leži u savezu sa šumom imovne obćine u ravnići, preko rieke Ilave, dozvoliv podjedno novogradnju kuće šumara u Garešnici i koje kuće za šumara u Čažmi.

Kao svake, tako i ove godine votiralo je zastupstvo za gradnju škola u svom području 2150 for. zatim za nabavu plemenitih vrsti voćaka 50 for. nadalje osnovalo je stipendiju od 450 for. za obrtnu školu, obrtnoj školi pakto dalo je zastupstvo 10 hrastovih i 10 bukovih stabala i 30 for. za izradbu i izvoz istih; zavodu za umobolne u Stenjevcu votiralo je 50 for. kao i za spomenik Ljudevita Gaja 50 for. a za družtva kao gospodarsko, šumarsko, naravoslovno, vatrogasno itd. opredelilo utemeljiteljne prinose.

Paušal za zemljišta u svrhu uzdržavanja konja nadšumara i šumarom prihvatiло je zastupstvo po rali 5 for., dočim zemljišta odnosno livade ovaj pak nije dozvolio odobriv novi cjenik za šumske proizvode sastavljen prema današnjim obstoјnostim.

Bezplatna gradjevna drva da se davati imadu: pogorelcem, za križeve, za crkve, škole, kapelice, groblja, barom i drugimi elementarnimi nesgodani porušena zdadnja, za bunare kas i za obćine, koje nameta netraže, i podjedno obć. činovnikom drva za ogrev bezplatno.

Dozvolilo je zastupstvo, da lugari imovne obćine nuzgredno prolazeć paze i na obćinske t. j. seoske šume. Zaključni račun za god. 1886. kojeg smo jur u našem listu priobčili, odobrilo je zastupstvo i odboru i gospodarstvenom uredu podielilo absolvitorium.

Zaključeno je, da se zaostale još neučerane šumske štete oko 70.000 for. hipotekarno osiguraju, ter da svi činovnici, službovne jamčevine položiti imaju u koliko to već do sada možebiti učinjeno nije.

Po zastupstvu prihvaćeni proračun za god. 1888. izpostavlja se i to:

Redovita potreba. 1. Zastupstvo 400 for. 2. Odbori 600 for. 3. Gospodarstveni ured 9242 for. 4. Gospodarstveni i prometni troškovi 11.230 for. 06 novč. 5. Šumarije i lugarsko osoblje 24.017 for. 6. porezi i nameti 16.000 for. 7. Stipendije 300 for. 8. Odpravnine, milostinje itd. 150 for. 9. Prinosi družtvom 200 for.

Vanredna potreba. 1. Gospodarstvene svrhe 8000 for. 2. Dnevnici 270 for. 3. Prinos za škole 2000 for. 4. Za regulacije potoka 600 for. 5. Za mirovinsku zakladu 600 for. 6. Kup drva pravoužitnikom 2000 for. 7. Procjena šuma 3000 for. 8. Sastavljanje evidence šum. šteta i t. d. 1000 for. 9. i razne nepredviđene 501 for. Ukupna potreba 80110 for. 06 nč.

Pokriće. 1. Redoviti prihod 79284 for. 82 nč. 2. Vanredni prihod 1500 for. Ukupno 80784 for. 82 nč.

Ukupni prihod za god. 1888. iznala svotu od 80784 for. 82 nč. a ukupni troškovi 80110 for. 06 nč. ostaje višak 674 for. 76 nč.

Beriva činovnika izravnalo je zastupstvo sasvim prema berivi državnih šumarskih činovnika u smislu zakonu od god. 1. 85. koj je god. 1886. kod državnoga šumarstva u kriepost stupio. Glavnoj skupštini prisustvovao je vladinog povjerenika zamjenik, podžupan Viktor pl. Uzorinac, te je sjednica mirno, razborito i uredno tekla i svršena a zamj. vl. povjerenika je svojim umnim savjetom svestrano podpomagao.

Trošak ove skupštine iznala je svega ukupno 389 for. 50 nč. Zastupnikom imovne obćine pripada dnevница od 2 for., po kilometru u ime kilometrine 14 nč. i za konak u Belovaru od 1 for.

Novoizabrani odbor započimje svoje dielovanje stopram 1. siječnja 1888. T. B.

Stipendije. Petrovaradinska imovna obćina osnovala je još godine 1877. dva stipendijска mesta za šumarsku struku na kr. gospodarsko-šumarskom učilištu u Križeveču sa godišnjih 300 for.

Tekom vremena broj stipendijsta zvršenih šumara tako se je namnožio, da su sva mjesta popunjena, te i preko toga, što se dvojica stipendijsta i sada na zavodu nahode, — ipak dvojica su bez mjesta tako rekuć na razpoloženju.

Ovo je pobudilo upravljujući odbor, da je predlog u sjednicu pred zastupstvo donio, koji je i prihvaćen, da se za neko vrieme obustave stipendije za šumarsku struku, te da se odredjena svota tih dviju stipendija upotrebi na jednu stipendiju za višu školu, bilo za tehniku ili za medecinu.

Kako mi oskudjevamo na domaćimi liečnici, to držim da ovakvi korak zastupstva, hvale a i spomena vrjedan, a što se tiče privremene obustave stipendija na križevačkom zavodu, to ostavljamo kompetentnijim da svoj sud izreknu.

Teck — drvo ili indijski hrast (*Tectona grandis*) ubraja se u rod verbenacea. Urođenici tamošnji zovu ga Taikom. Spada među ponajveća poznata stabla, a zanimljiv je radi vrstnoće i kakvoće svog drva. Nalazi se u velikih šumah Jave Malabara, Ceylona i Siama, a osobito u Birmaniji. Poslije ga preneseše u englezku Indiju i nasadiše u velikoj množini u Bengaluu. Težanje mu se razširilo i dalje u zapadnu Indiju, a nejkoji prirodoznanici tvrde, da bi mogao uspijevati i na obratnicima; ovo je najbolje drvo, što nam ga daje Iztok. — Iz Afrike dolazi takodjer drvo pod imenom teck afrički, nuj taj nesmje da se zamjeni sa pravim teckom. Ovaj pripada rodu euphorbinacea, a ne raste ako ne među obratnicima. Drvo je velike jakosti, nu nema one osobite kakvoće, što je ima hrast indijski. Drvo teck je jako kao hrast, ali mnogo laglje, te se po tom može bez muke niz rieku vući. Priljubi se svakoj klimi, a odoljeva svim promjenama temperature. Ovo je drvo jedino od svih, što ih poznajemo, koje se može upotrijebiti, dok je jošte zeleno i čas kad se posječe, a da ga ne treba sušiti. Cipeaju ga u ljeti ali na nepoznat način. Kako je uljevitvo i vitko, to dobro prima čavao. Teck je porozan, nu sa svim tim čvrst, lako je s njime raditi, a znamenit je sa svoje trajnosti. Rabi se osobito za gradnje kod mornarice i kao takav je od velike ciene u Kalkuti i Madrasu. Na iztoku ga rabe mnogo za gradnje hramova i kuća. Teck se ne javlja na zemlji naplavljenoj, već voli visoku ravninu, gdje je zakriljen od mora. Mlade su mu grančice na okupu, lišće napramno, ovalno i na doljoj strani sasvim razvijeno. Vene vrlo brzo, a i kod mlađih stabala naraste malo ne 2 noge u dužinu, a 10—18 palaca u širinu. Cvjetci su mu maleni, bieli i podosta mirisavi. Čaška je bašunasta, a vjenčić je malo porasao nad njom. Kao plod ima pećkovicu s jednom stanicom i jednim zrnom. Lišće njegovo daje liepu crvenu boju, pa njome bojadišu svilu i pamuk. Teck raste u velikoj množini po cijeloj Birmaniji i Siamu, nu drvo u toj zemlji nema tako malenih zrna i nije trajno kao ono u drugim proizvodima; u zamjenu pak je mnogo laglij i za to ga rabe rado za jarbole i križke. Teck birmanski se lako dovaža u luke za nakreavanje, a na sajmovima ga ima uvek ponajviše iz Rangoona i Moulrina. Malene je ciene, vrijednosti i kakvoće, pa ga za to lako dobivaju zajedno sa drvom iz Jave i Malabara.

Luka rangoonska dobiva kroz godinu do tri hiljade stabala. Teck iz Malabara i Jave je najbolji i kao takav obćenito poznat. Ima fina vlakanca i veću specifičnu težinu. Uljevitije je i trajnije od onoga u drugim proizvodima. Radi njegove težine riedko prave brodove samo od ove vrsti tecka, te se njime služe osobito za podladja, za sastav udova kod ladje i za strane, što su pod vodnicama. Mnogo ciene takodjer teck iz iztočne Indije; a ima ga u Martabanu u velikim šumama, kojima se sada koriste Europeci, izvazajući drva te time praveći unosnu trgovinu. Ima napokon i neki australski teck (*Eudiandra glauca*), koji daje izvrstno drvo za tesarski posao. A buduće da mu je staničje fino, gusto i vrlo čvrsto, to je pobudio pažnju svih graditelja i arhitekta.

L. V.

Čudnovato drvo. U južnoj Americi, na samom podnožju Kordiljera raste stablo, „Palo de Voca“, koje pušta iz sebe mlični sok. Raste ponajviše na kršovitim pristrancima gora, a s toga mu žile težko i prodiru u njihovo kamenito zemljiste. Po ciele mjesecu to čudnovato stablo ne vidi kiše, na pogled je veoma kržljavo: grane mu vise dole, a lišće slabo, kao da se osušilo; no dosta je na deblu napraviti slabii zarez, da odmah iz njega zastruji kao gusto mlieko, po teku sladko a u višoj mjeri hranivo. Taj živi sok osobito obilno teče pri izlazu sunca, i tamošnji žitelji kupe se na hrpe, da ga sabiru u posude, u kojih se zgušćava čineći na površju debele česti, koje brzo dobiju žučastu boju. Mlično drvo Kordiljevskih pristranaka zamjenjuje tamošnjim žiteljem krave. Humboldt, u svojih zapiskah o Americi, posvetio je tomu drvetu nekoliko stranica, nazavavši ga čudom u carstvu prirode. Slična stabla nalaze se i na ostrvu Ceylonu, nu njihov sok nije tako tečan i tako hraniv.

Iz ruske „Zvēze“.

Seckendorffov spomenik. Sabranimi prinosi za spomenik dne 29. studenoga 1886. preminulomu Dr. Arthuru barunu Seckendorff Gudentu, c. kr. državnemu savjetniku, profesoru na c. kr. visokoj školi za zemljotežtvo, upravitelju šumarskog pokušališta u Beču, bje isti postavljen na grob pokojnikov dne 29. listopada 1887. od njegovih učenika i prijatelja. — Sabiranje prinosa nastavlja se još u svrhu, da se uz mogne utemeljiti štipendij na c. kr. visokoj školi za zemljotežtvo u Beču za jednog slušatelja šumarstva. Prinose prima Karl Suhomel, računovodja i knjižničar gore pomenutog zavoda u Beču VIII., Laundongasse Nr. 17 uz potvrdu, priobéennu n „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“.

D. M.

Nemili gosti. Fruška gora poznata je na daleko sa mnogobrojnih košuta, jelena i druge divljači, no u poslednje vrieme namnožio se priličan broj nemilih gostiju „divljih svinja“.

Kojim je načinom u obće ta vrst divljači u Frušku goru donešena, a naročito, odkuda se je tako mnogobrojno po cie洛j Fruškoj gori razplodila, nezna se pozitivno.

Svakako morao je njeko od vlastelina radi uživanja doneti, a tečajem vremena umnožila se tako, da se je po ciełom ovom predelu razprostrila, — a kad se uzme obilan priplod u obće kod divlje svinje, lako se pojmiti dade, da tome umnoženju nije trebalo mnogo vremena.

No što je nekad za uživanje služilo, sada nevini siromašni svet u ciełoj okolici pati i traži sredstva, da se toga zla rieši.

Kod vlastelina je sasvim drugač, njegovi služitelji od najmanjeg do najvećeg oboružani su, a što je najglavnije, svuda i u svako doba slobodno im je oružje nositi — dočim siromah seljak mora sa skrštenim rukuh gledati, kako mu nesita zvjer usjev, njegov imetak, nemilice tlači, jer i onaj, koji je mogućan, porez platiti na pušku, ipak neima nikakove hasne, pošto mu zakupnik loya što kojekakove neprilike pravi.

Da je šteta od divljih svinja veliki mah obuzela, nije od potrebe drugih dokaza doprinäšati, dovoljno je samo napomenuti, da se je i sama vlast užuriala, kako da se tomu zlu doskoči. Hajke su već nekoliko puta obdržavane, ali bez ikakovog rezultata.

Došlo se pak na misao, da se sa strichnim truje. Hoće li se time do povoljnog uspjeha u obće moći doći — pitanje je. Mi od naše strane rekli bi, da je posve kritično, u obćinskim šumah taj pokus činiti.

Istina je, da je u občinskim šumah u Fruškoj gori u principu uzgoj sitne šume, te kao takove marvi nepristupna, no kada se uzme onaj brežuljasti položaj, ona mala površina, a naročito širina šume, posve je vjerojatno tako rekuć neizbjježiva šteta.

Ako bi se u obče toga pokusa latilo, to po našem mnenju, sa boljim uspjehom te i većom sigurnošću dalo bi se izvesti u šumi vlastelinstva, koje su bezuslovno marvi i ljudem posve nepristupne.

Viesti iz Dalmacije. Dobisimo njeke podatke o rādu političke uprave tekom 1886. godine za unapredjivanje šumarstva u Dalmaciji i o sudjelovanju pokrajinskih zaklada, da i imovinski občina u ovu granu našeg gospodarstva. Prioběujemo o tom najglavnije: Šumarsko osoblje kod občina ostalo je po broju skoro jednakako kako i godine 1885., a bilo je podupirano od namjestništva svotom od 14.224 for. i 2 novč., dočim je zemaljski odbor doznačio občinam za istu svrhu svotu od 3980 for. 18 novč. I same su občine tečajem godine 1886. dopriniele veću svotu no ikada za uzdržavanje svog šumarskog osoblja naime 29.780 for. i 70 novč., bilo je upotrebljeno dakle godine 1886. za šumarsko občinsko osoblje u svem 47.984 for. i 98 novč.

Djelatnost ovog podupiranog šumarskog osoblja nije ostala bezuspješna, jer je bilo tečajem godine 1886. za šumarsko občinsko osoblje podnešeno političkoj oblasti u svem 4124 prijava, na temelju kojih bi dosudjeno 13.334 for. 69 novč. globe, a zatim 589 for. 60 $\frac{1}{2}$ novč. parbenih troškova. — Broj i površina svakovrstnih branjevina raste neprestano, a mjestimice razvile su se neke branjevine tako gusto, da se je moralo preduzeti proredjivanje, te se je i razdalo tom prigodom narodu mnogo ogrievnog drva iz dosadašnjih branjevina. Uspjeh polučen u tom pogledu tako je očeviđan, da se ne može zaniekati.

Što se tiće šumskih prekršaja, u obče je bilo godine 1886. podnešeno političkoj oblasti 6702 prijavnice, uslied kojih su bili krivci osudjeni na 21.542 for. 93 novč. i na 13.964 for. 04 $\frac{1}{2}$ novč. naknade šteta.

Od šumskih globi, spadajućih u korist zemaljske poljodielske zaklade, bila je od c. kr. poreznih ureda tekom godine 1886. utjerana svota od 16.191 for. 74 novč., a ostalo je koncem godine 1886. ne utjerano 18.751 for. 82 $\frac{1}{2}$ novč. Radi ovog ostatka poduzelo je već namjestništvo shodne mjere.

Za umjetno pošumljivanje doznačilo je namjestništvo tekom 1886. god. za sjeme i za biljke 2393 for. 06 novč. za radnje oko toga 2786 for. 60 novč. a za uređenje bujica 4047 for. Osim toga doznačio je zemaljski odbor za uređenje bujica u svem 1400 for., a občine u gotovom 130 for., te oko 1200 bezplatnih radnika.

Raduje oko uređenja bujica bile su nešto stegnute obzirom na to, jer se je namjeravalo ustanoviti posebni tehnički odsjek za uređenje bujica. A već prošlog svibnja predložilo je u tu svrhu ministarstvo poljodielstva carevinsk m vjeću posebnu zakonsku osnovu na ustavno razpravljanje. Medjutim stigao je u Dalmaciju ove godine tehnik za uređenje bujica, gosp. Zeiler iz Tirola, te je dodieljen zemaljskom šumskom nadzorništvu. — Za šumske svrhe bilo je doznačeno tekom 1886. godine u obče od namjestništva iz državnih sredstva u svem 25.637 for. 70 novč., od zemaljskog odbora ukupno 5480 for. 18 novč., a občine žitvovale su ukupno 32.123 for. i 15 novč.

Dakle bi godine 1886. upotrebljeno za poboljšavanje šumarstva u Dalmaciji iz državnih, zemaljskih i občinskih sredstva svega 63.241 for. 03 novč., što će bez dvojbe uroditи dobrim plodom.

Oglas glede ovogodišnjih viših šumarskih državnih izpita. Visoka kralj. zemaljska vlada, odiel za unutarnje poslove, stavila je oglasom od 6. studenoga t. g. broj 30.656 do občega znanja, da će se državni izpiti za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva obdržavati u Zagrebu dne 1st. i slijedećih dana mjeseca prosinca t. g.

Odnosne u smislu normativne naredbe od 18. listopada 1886. br. 33.094 sa stavlјene biljegovane molbe imadu se podnijeti do konec studenoga t. g. predsjedniku upitnoga izpitnogz povjerenstva Emiliu Durstu, kr. šumarskomu ravnatelju u Zagrebu,

Nagrada za pošumljenje golieti. Kralj. zemaljska vlasta, odjel za unutarnje poslove, nagradila je žitelja Stjepana Markovića iz Švice kod Otočca iznosom od 40 for. za revno i uspiešno nastojanje oko pošumljenja kraskih golieti.

Nepogoda vremena. Javlja nam prijatelj iz Budinšćine u Zagorju, da je dne 15. listopada t. g. vladala u gori Ivanjčici, spadajućoj ka kotarskoj šumariji zlatarskoj, tako silna oluja, praćena burom i snjegom, da je u občinah Petrovoj gori i Vojnovec preko 150 bukovih stabala izkorienila a do 150 u polovici slomila. Usljed toga nastala je dakako velika šteta u šumi.

Nepogode u službi lugarskoj. Jednog dana mjeseca rujna t. g. jašio je lugar Nikola Ostojić kroz šumu Omerovac, koja mu je na čuvanje povjerena. Konj mu se iznenada uplaši i lugar Ostojić s njega opade, al nesrećom mu jedna noga zapala u sengije i tako ga uplašeni konj po šumi preko panjeva i klada donekle vukao, izravivši ga užasno.

Ovaj dogadjaj neka je opomenom lugarskomu osoblju, da kad jaši, neka bude uvjek na oprezu i osobito na to pazi, da mu noge u sengijah duboko neupadnu, već samo da je prednji dio noge u istih.

Nakon jednog mjeseca iza opisanog dogodjaja oporaviv se donekle rečeni lugar Ostojić, nastupi službu lugarsku opet, ter 19. listopada t. g. uputi se on opet jašeći u šumu. Povrativ se iz šume kući, u čas kad je s konja sići htjeo, pogodi ga kap, ter srušiv se s konja, satre si nogu.

20. listopada t. g. u predvečer uočio je lugar Škrljac jednog štetočinca, koji je u namjeri bio umaci mu. Isti lugar poviće za bježećim štetočincem „stoj!“ i tobož da štetočinca zaplaši, uzme pušku k licu na nišan, nu nespretnošću tog lugara puška u istinu odape i bježećeg štetočina rani ga lako.

Ovakvi se slučaji neopreznosti, — žalivože radi lakoumnog shvaćanja lugara, zvanja kao i radi nepomišljenog baratanja s puškom — kao da ista šali služi —, u novije doba opetuju a jedino na uštrb samog lugara osoblja.

Sa puškom nije se šaliti već jedino u smislu § 54. šum. zakona rabiti, onda će izbjegći lug. osoblje sličnim nepogodama.

Kako ćeš sazнати, kad je drvo posjećeno. Doba, u kojoj je drvo posjećeno, upliva veoma na trajnost njegovu, osobito na drvo, koje kaniš rabiti za gradjevine.

Drvo, koje je posjećeno za gradiljike u soku, kvari se mnogo brže, nego ono, koje je u zimi posjećeno, a odtud dolazi ona naša narodna poslovica: „dobrog je mjeseca posjećeno“ (Korajac).

Do sad niesmo poznavali način, kojim bi se mogli pronaći izvjestni znakovi za opredjeljenje one dobe, kad je drvo posjećeno naime, da li je ono posjećeno ljeti ili zimi. Sad možemo to ipak saznati, ako sledimo tragove bilinske anatonijske i fiziologije.

Onakovo drvo, koje bude posjećeno zimi, dakle onda, kad mezgra miruje, ima u obilju poput zrnaca od stanica nagomilanu srčiku (Mark), koja sastoji od srčikavih trakova ili od drvenog staničevlja (Zellengewebe), dočim svega toga neima kod drveta, koje je u soku posjećeno.

Da lako upoznaš takovu srčiku t. j. da ti je moguće saznati, da li drvo ima onakovu srčiku, kakovu opisasmo kod dr. eta u zimi usječena, trebaš pokušati sa jodom. Jod naime promjenjuje boju takove srčike u ljubičastu, te ćeš takovu promjenu boje najlaglje opaziti na hrastovom drvu, kod kojega možeš jur prostim okom primjetiti oširoke, srčikave pruge. Ako dakle životitu presječnu plohu drvenog koloturića od drveta u zimi posjećena pokvasti sa jodovom raztopinom, onda ćeš opaziti srčikave pruge (trakove) poput tamnih skoro crnih crta, koje proviruju kroz drvna vlakna, stanice i pletež na žutoj podlozi sa jednom otopinom nakvašenoj.

Svega toga nećeš opaziti na onor drvu, koje je ljeti (u soku) posjećeno; jer se kod takova drveta sva sjećina žuto bojadiše, dočim se srčikovi trakovi razlikuju od ostalih djelova drva samo po manje žutoj boji.

Upliv vjetra na šumsko drveće. Vjetar nedieljuje jednako na svaku vrst drveća, imenito u proljeće djeluje drugačije, nego u ljetu ili zimi, a odtud se može prosuditi o njegovom djelovanju na čitave porastline (sastojine).

Mlazi hrasta, kad su još nježni, lahko se na izrastlim prebiju poput stakla. S toga naći ćemo s proljeća na tlu mnogo prebijenih mlazova u dobrom sklopu poraslih hrastika. Budući je svaki dođući mladi mlaz takovoj pogibelji izvržen, paće mnogi drugotni mlazi istu sudbinu prečesto diele, to je pojmljivo, da hrast nemože iztisnuti drugu vrst drveća u susjednoj blizini. Odtud sledi naravno, da upravo hrast najviše pati, ako se u horu neproredi. Sklop kod hrasta mora biti takav, da mu vjetar nehudi. Kad mu vjetar nahudititi nemože, onda tekar valja misliti na to, da mu se veći prostor za razvitak otvori, inače će hrašće okržljaviti, budući jim vjetar svojim djelovanjem prieći hranitbena ustrojstva.

Bukva ima s proljeća mlohave, viseće, pustenim oblogom občuvajuće mlazove, te i lišće na kratkih mlazovih visi na mlohavim stapkama. Vjetar oljuštiti će doista takovo lišće, ali rijedko nježne mlazove. Sbog toga mogu se bukve sljubiti medjusobno, a odtud vidimo, da se bukove porastline lahko u sklopu uzdržati mogu. I sklop u bukvičih nije nikad takav, da dve susjedne bukve svoje granje onako upletu, da su jim krošnje na okrajku spletene. Sklop je dakle samo takav, da sad jedna bukva, sad druga samo po jednu snažnu granu u krošnju svog susjeda utisne.

Smreka ima takodjer poput hrasta krhke mlazove; nu te mlazove tjeru ona uzpravice, a tim su sačuvani njezini mlazovi od štete vjetra proljetnog. Nu njoj prieti šteta od vjetrova tim, da joj oklaštri razvijene pupove. Pupovi od smreke lahko se prebiju, pa zato s proljeća ovakovo drvo izgubi množinu pupovlja, koje može donjekle nadomjestiti sa populjčicama (Scheidencnospen). Iz ovih porastu valjani mlazovi samo tada, ako na nje jako svjetlo dieluje. Nu tomu nije tako kod pobočnih grančica.

Jela gubi djelovanjem vjetra mnogo od svojih ranih izbojaka. Ovi izbojci prebiju se posve, ili na njih preostaje samo ponješto iglica. Čudit se mora, koliko se na četvornom metru takovih polomljenih izbojaka naći može. Nu kad bi se po množini polomljenih izbojaka suditi moralno, onda bi se moglo misliti, da jeklik zahtjeva veću progalu, nego što ju u starosti svojoj imati mora. Ali učin vjetra važna je činjenica, koja se uobziriti ima. Ovdje djeluje velika nadoraslost, t. j. sila, koja obnavlja nastradale djelove drva. Pri tomu valja i to znati, da jela i u starijoj dobi krošnju višečimi izbojci nadomešta, koji budu sačuvani od štetnog upliva vjetrova ne samo sbog njihove žilave gibkoće, nego i sbog osobita položaja prema vjetrovom.

Izviešće o putovanju slušatelja II. i III. šumarskoga tečaja u mjesecu svibnju 1887. Kralj. profesor za šumarsku struku g. Dragutin Hlava, poduzeo je dozvolom vis kr. zemalj. vlade mjeseca svibnja t. g. poučno putovanje sa slušatelji šumarstva II. i III. tečaja kroz doljnju Štajersku, Korušku do Lienza u Tirolskoj, a odavle natrag preko Villacha i Tarvisa u Kranjsku i Istru, napokon iz Trsta morem preko Pulja na Rieku, a zatim željeznicom preko jednog diela hrvatskoga krasa u Križevac. O tom putovanju izdao je pomenuti profesor posebnu brošuru pod naslovom „šumarska i tehnička izkustva na poučnom putovanju kroz Korušku, Kranjsku i Istru“ tiskom Gustava Neuberga u Križevcima, u velikoj osmini str. 35, koju brošuru dobismo baš skoro pri zaključku našega lista, a neproštam, da p. n. gg. našim čitateljem ob istoj što nereknemo.

Prvi cilj toga putovanja bio je Wolfsberg u Koruškoj, gdje bje pregledana glasovita tvornica celuloza grofa Henkel-Donnersmark u Frantschachu i pilana iste gospoštije. Blizu Cielovca vidjen je po slušatelji veliki držav. šum. vrt, s kojim neposredno upravlja zem. šum. nadzornik Franjo Suda. Ovdje dobiše putnici na uvid mappe o gradnjah, izvedenih proti bujicam i vododerinam. Putem u Spittalu bje pregledana najveća rezbarska tvornica drva u Koruškoj vlastelina Rittera a nuz to i njeke šume kraj millstädtorskoga jezera.

Blizu Oberdrauburga obidjoše naši putnici do sada po državi izvedene gradnje u Silbergraben i Wurnitzu proti bujicam, s kojimi radnjami upravlja predstojnik c. kr. tehn. odsjeka za obranu proti bujicama C. Rieder. Tom sgodom bje pregledana i c. k. strukovna škola, u kojoj se nalaze naša dva učenika Vjekoslav Čop iz Lokava i Gjuro Šimunković iz sv. Šimuna, koji o zemalj. trošku uče ondje drvo-rezbarstvo. O napredku obadvajice izjavio se ravnatelj iste škole Ernest Pliva osobito povoljno.

U Villachu pohodjena bje velika tvornica drva Franje Žav. Wirtha, a odavle krenuše naši mladi šumari preko Tarvisa u državne šume, ležeće u gorju, imenito izpod točke „Unter der Mangartsgruppe“, ter na doljne i gornje jezero kod Weissenfelsa. Od ovuda putovaše preko Bleda na imanja slovenskog industrijalnog društva u Bohinj, gdje je vidjena velika pilana, kao i zanimivi privoz drva po željeznoj žici — po sistemu viteza de Pantza — obišav ondješnje planinske šume, gdje je bilo još dosta sniega.

Prigodom boravljenja u Ljubljani pregledaše putnici u Rosenbachu veliko drž. centr. šum. sjeminište, stoeće pod upravom zem. šum. nadzornika Vlačava Golla. To sjeminište najveće je u čitavoj našoj monarkiji u površini od 5.5 rali; iz istoga je ljetos porazdieljeno u razne prediele cislitavske do 5 miliuna biljka stranom badava, stranom uz neznatnu cenu. Odavle odputiše se naši mladi šumari željeznicom do Rakeka, gdje bijahu pregledane njeke krasne šume i ini važniji šumski objekti na imanju kneza Windischgrätza u Haasbergu, a na povratku odavle špilja sv. Kanciana i državna šuma Golubićouc.

Dalje je krenula ekskurzija u Postonjsku špilju i na šumske kulture, izvedene nad špiljom, na Soviću i na kraške uzgojene prediele od Manterdorfa do sv. Petra i Oberlešća.

Konačno nam je opaziti, da su naši putnici pohodili Trst i divni prediel kod Miramare, a odanle krenuli parobrodom preko Pulja i Rieke kući u Križevce. Putovanje trajalo je u svemu 16 dana, putnici naši bijahu pako svigđe, kamo su došli, najprijezajnije dočekani. Tko želi pobliže se informirati ob upitnom poučnom putovanju, upozorujemo ga na gore pomenutu brošuru gosp. šum. profesora Drag. Hlave. M. V.

Povjerenstvo za uredjenje prava uživanja paše na pašnjacih u Velebitu. Dne 27. studenoga t. g. sastalo se je u Gospiću mješovito povjerenstvo za uredjenje prava uživanja paše na velebitskih pašnjacih. Pregledav isto povjerenstvo na licu injesta faktično stanje pašnjaka na ličko-dalmatinskoj granici, ima sada još konačno upitnu razpravu riešiti, koja se već preko 50 godina vuče.

P o t v r d a .

U ime družvenoga prinosa za tekuću godinu unišlo je u trećem trimestru u družvenu blagejnu, što se od strane predsjedništvo podjedno p. n. gg. članovom potvrđuje:

Slavoljub Brosig 5 for. — Kedleček Ivan 5 for. — Slavoljub Pibernik 5 for. — Mijo Radošević 5 for. — Viktor Majsatz 5 for. — Makso Prokić 2 for. — Gayro Pantelić 5 for. — Antun Pacak 5 for. — Stipepan Tomić 5 for. — Ivan Brnčić 5 for. — Ivan Odžić 5 for. — Josip Malnar star. 5 for. — Dušan Marković 2 for. 50. — Imovna občina gjurgjevačka za svoje lugare 20 for. — Dragutin Laksar 5 for. — Milan Mirković 5 for. — Paja Todorović 5 for. — Hinko Fürst 5 for. — Dušan Popović 5 for. — Josip Havliček 5 for. — Radivoj Ljubinković 5 for. — Dragutin Kadić 5 for. — Rikard grof Sermage 5 for. — Šegota Marko 1 for. — Ante

Čelija 2 for. — Milutin Šumanović 5 for. — Ivan Djundjerović 5 for. — Dušan Ilijić 5 for.
— Dragutin Kafka 5 for. — Mijo Zobundija 5 for. — Antun Navara 5 for. — Josip
Iskra 5 for. — Ukupno 162 for. 50 nč. a. vr.

Istdobno uplatiše u družtvenu pripomoćnu zakladu:

Milan pl. Ghyczy 20 for. — Mijo Vrbanić 10 for. — Mijo Radošević
14 for. 50 nč. — I. Bogdanović 1 for. — Ukupno 45 for. 50 nč. a. vr.

Predsjedništvo hrv. slav. šumarskog družtva.

Milan Durst, predsjednik.

Fran Xav. Kesterčanek, tajnik.

 S bog njekih nepredvidljivih zaprieka zakasnilo nam je izdanje **hrvat. šumarskoga koledara za 1888. god.**, kao što obrekosmo u posljednjem broju našega lista. Čast nam je javiti, da će još za njekoliko dana pomenuti koledar priugotavljen i razaslan biti.

Opomena.

P. n. gg. članovi hrv.-slav. šum. družtva, koji još sveudilj i unatoč jur tri puta uzsliedivše opomene od strane predsjedništva družtva, ovogodišnju članarinu kao i ine možebitne dugovine družtvu podmirili nisu, umoljavaju se ovim opet, da družtvu neprouzroče daljnih izdataka — a sebi prištede neprilike skopčane utuženjem tih dugovina, da toj svojoj dužnosti pospješenjem udovolje. Odnosne svote neka se šalju poštanskom naputnicom, pod adresom predsjedništva družtva, tajniku kr. župnog našumara F. X. Kesterčanku (Zagreb, Streljačka ulica br. 7.)

U Zagrebu koncem listopad 1887.

Predsjedništvo hrv.-slav. šum. družtva.

Dopisnica uredništva.

P. n. gg. i to: V. D. u B. i N. M. u I. Pripomane nam izpravke ob onih stanovitim viestih otisnusmo po Vašoj želji. — F. Ž. K. u Z., M. P. u M., T. B. u B., I. pl. Š. u Z., G. P. u P. Vaše članke odnosno viesti i crtice uvrstimo u ovaj broj našeg organa.

Podjedno upozorujemo svu p. n. gg., koji žele naručiti **Hrvatski šumarski koledar za god. 1888.**, neka se izvole neposredno obratiti kartom dopisnicom na urednika šumarskoga lista, koji taj koledar sam izdaje.

Uredništvo.

ŠUMARSKI LIST.

Organ

hrv.-slav. šumarskoga družtva.

Izdao

upravljujući odbor družtva.

Uredjivao

Mijo Urbanić,

kr. vladni šumarski nadzornik, i. podpredsjednik hrv.-slav. šumarskog družtva, utemeljiteljni
i pravi član više družtva i t. d.

T e č a j j e d a n a j s t i.

Zagreb 1887.

Knjigotiskarna i litografija C. Albrechta.

SADRŽAJ.

Svezak I.

	Strana od — do
<i>Ubaviest i poziv predsjedničtva šumarskoga družtva</i>	1
<i>Objava uredničtva</i>	2
<i>Presslerov „Messknecht“ . Piše G. Pausa</i>	3—11
<i>Procjena oblikovine; iz francezkog preveo Pavle Barišić</i>	11—15
<i>Moji razmišljaji</i>	15—19
<i>Gorostasno drveće u Kaliforniji. Prevod s francezkog od P. B.</i>	19—22
<i>Crne točke u šumarenju slavonskih hrastika. Saobćuje u „Oesterr. Forstzeitung“ br. 201. i 202. I. Kozarac</i>	22—29
<i>Njeke primjetbe k obračunavanju prijavnica na temelju § 3. priloga D. šumskoga zakona od godine 1882.</i>	29—31
<i>Njekoliko rieči o ribolovu u Srbiji.</i>	31—35
<i>Listak. Družtvene viesti: Sjednica upravljujućeg odbora šumarskog družtva u Zagrebu. — Odbornik šum. družtva kr. umir. nadzornik katastra g. Josip Ettinger. — Družtveni tajnik g. dr. Vjekoslav Köröskényi. — „Šumarski list“ godine 1886. — Ugarsko šumarsko družtvo. — Hrv.-slav. gospodarsko družtvo. — Pregledavanje družtvene blagajne. — Imovna obćina križevačka i gjurgjevačka u Belovaru. — Družtveni predsjednik g. Milan pl. Durst</i>	36—39
<i>Zakoni i normativne naredbe: Kada smije lugar kao prijavitelj šumskoga kvara prigodom razprave odnosno proglašenja osude najaviti utok. — Okružnica u predmetu naknade šumskih šteta za slučaj smrti okrivljenika. — Župnici smiju u ime lukna dobivena ogrevna drva prodati. — Odšteta za službena putovanja činovnika imovnih obćina. — Stega za gradnje pila.</i>	39—41
<i>Sa drvarskog tržišta: Prodaja hrastova u šumah kr. šumarsk. ravnateljstva u Zagrebu. — Prodaja hrastova kod križevačke imovne obćine. — Uspjeh dražbe drva kod kr. nadšum. ureda u Vinkoveih. — Dražba drva kod otočke imovne obćine. — Šta stoji prevoz naših drva do Francezke. — Po što se prodaje u Francezkoj 1000 dužica. — Uvoz hrastovih dužica u Francezku. — Družtvo za eksploraciju šuma u Budapešti. — Rezultati prošlogodišnje prodaje državnih šuma u Francezkoj. — Dražba hrastova u Osieku i Požegi.</i>	41—43
<i>Šumarsko i gospodarko knjižtvo: Poziv na predplatu „Viestnika za gospodarstvo i šumarstvo.“ — Uzorak staja za mauji i veći posjed. — Leitfaden der gesamten Obstbaumveredlungen</i>	43—44
	*

— IV —

	Strana od—do
Lovstvo: Dvorski lov	44—45
Osobne viesti: Umrli. — Imenovanja.	45
Sitnice: Svjedočba o državnom šumarskom izpitu ukradjena. — Mjesto obćinsk. šumara kotara Čabar za popuniti. — Jeftimba. za izvedenje gradnje jedne kuće u sv. Mihovilu pod Vratnikom. — Kako se mogu lugari obvezati da polože službovnu jamčevinu. — Temeljni uvjeti kod sadjenja voćaka. — Pravila mirovinske zaklade za lugare. — Medjedi u Rusiji. — Drvarska tvrdka H. Biermann. — Dražba o iznajmljenju pobiranja prava bukove gube. — Na zaštitu nasada crnogorice oko Zagreba. — Družtvene večeri šumara u Beču.	45—47
Novi članovi družtva. — Potvrda. — Stanje blagajne.	48

Svezak II.

† Arthur baron Seckendorff-Gudent. Piše V. Rački	49—52
K pitanju o nauci zu uredjenje šumskih prihoda. Crpi R. Fischbach.	52—77
Njekoliko rieči o ribolovu u Srbiji	77—81
Listak. Družtvene viesti: Sjednica upravljaljajućeg odbora hrv.-slav. šumarskoga družtva. — Izdavanje družtvenog organa „Šumarski list“. — Družtveni sastanci šumara.	81—82
Zakoni i normativne naredbe: Naredba glede pobiranja rujevoga lista u primorskih predielih. — Naredba kr. županijske oblasti u Požegi na područne kot. oblasti glede držanja pasa. — Da li je politička oblast nadležna razpravljati iz zakupnog ugovora proizićući šumski kvar? — Sjedište kot. šumara premješteno iz Rume u Irig	82—84
Sa drvarskog tržišta: Uspjeh javne dražbe hrastova iz šume urbarialne občine Bušetina. — Prodaja hrastovih stabala . .	84
Lovstvo: Hajka na vuka. — Lov u šumah vlastelinstva Kutjevo. — Lov na srne	85
Osobne viesti: Imenovanje. — Družtveni članovi	85
Sitnice: Vuci u okolici zagrebačkoj. — Kad biljke pozebu. — Zaključni račun mirovinske zaklade sbara lugarskog osoblja križevačke imovne občine u Belovaru koncem godine 1886. — Šume u Rusiji	85—86
Članovi hrv.-slav. šumarskoga družtva 1. siječnja 1887. — Novo pristupivši družtveni članovi poč. g. 1887.	87—100

Svezak III.

K pitanju o nauci za uredjenje šumskih prihoda. Crpi R. Fischbach.	101—113
Sjetva i pretvorba listnjača u mješovitu šumu. Piše M. R.	113—132
Listak. Družtvene viesti: Sjednica upravljaljajućeg odbora hrv.-slav. šumarskoga družtva. — Naert osnova za uredjenje gospodarstva i uprave šuma urbarij. občina. — Podpora za promicanje šumskoga gospodarstva u Hrvatskoj i Slavoniji	133
Zakoni i normativne naredbe: Naredba za zemaljske stipendiste i ostale domaće slušatelje šumarstva na visokoj školi za kulturu tla u Beču glede polaganja teoret. držav. izpita. —	

Naredba za dozvolu podignuća brkije u Vršicah na cesti Mrzla-vodica-Gerovo	133—134
Sa drvarskog tržišta: Uspieh dražbe stabala kod otočke imov. obćine. — Prodaja hrastovih debala u šumah slunjske imovne obćine. — Uspieh prodaje hrastova u šumah petrovaradinske imovne obćine. — Jayna dražba hrastovih debala urbarialne obćine Harastin. — Dražba hrastovih, jasenovih, brestovih, bukovih i inih stabala kod kr. nadšumarskog ureda u Vinkoveih. — Dražba bukovih i jelovih stabala u državnih šumah kralj. šumarskog ureda u Otočcu. — Izvoz hrastovih dužica iz Austro-Ugarske 1886. — Nova domaća drvarska industrija u Zagrebu.	134—136
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo: Šumski zakoni i zakoni o lovu; sabrao i izdao Fran Žaver Kesterčanek kr. nadšumar županije zagrebačke	137
Lovstvo: Ubijeni medjedi u čabarskoj gospoštiji	137
Osobne vesti: Imenovanja i promjene šumarskih činovnika . .	137
Sitnice: Nagrade za pošumljenje krasa. — Upotrebljivost bukovine za brodarstvo. — Lov na medjeda u šumariji Lividraga vlastelinstva čabarskog. — Pitanje	137—140
Novo pristupivši družtveni članovi poč. god. 1887. — Dopisnica uredničtva. — Izpravak tiskarske pogrieške.	140

Svezak IV.

Presslerov serđao, koji rabi za izmjeru i proračunavanje drvnog prihoda. Piše G. Pausa	141—148
Kratko izrješće o poučnoj ekskurziji slušatelja šumarstva na visokoj školi za zemljotežtvo u Beču u šume „Salzkammergut“ g. 1886. Piše D. P.	149—160
O dobivanju tanina iz hrastovine. Piše F. X. K.	161—162
Državni šumarski izpit u Budimpešti god. 1886. Piše K.	162—165
Zakonarstvo i zvierokradja. Piše S.	165—169
Listak. Družtvene vesti: Molba na p. n. gg. družtvene članove. — Naklada „Šumarskog lista“ br. 4.	169 170
Zakoni i normativne naredbe: Vrieme za odpravljanje posiljaka od divljači	170—171
Sa drvarskog tržišta: Dražba raznih vrsti podredjenih drva za palice u šumah petrovaradinske imovne obćine. — Dražba drva u šumah otočke imovne obćine. — Dražba hrastovih stabala. — Trgovačke ertice iz ogulinskog kraja (godine 1886.)	171—176
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo: Viestnik za gospodarstvo i šumarstvo. — Obéinar, tjednik za upravu i javnu sigurnost	175—176
Lovstvo: Lov Njegove carske Visosti kraljević Rudolfa na otoku Krku. — Uspieh lova god. 1886. varaždinskog lovнog družtva. — Lov u lovištih vlastelinstva Klenovnik (županija varaždinska) godine 1881. do uključivo 1886.	176
Osobne vesti: Imenovanje. — Umirovljenje	176
Sitnice: Natječaj za popunjavanje mjesta. — Niži izpit za pomoćno lugarsko osoblje. — Iznajmljenje šumskih sjećina na prelazno	

poljsko gospodarenje. — Poziv na obću izložbu u Német-Palanku.	
— Što šta iz posestrime Dalmacije. — Prisilno pošumljenje	
goljeti u Galiciji. — Za podupiranje pošumljenja krši i površina	
mura ili sviža, Flugsand, u Galiciji. — Bukva, smreka i limba	
ili pažulek prema vazduhu i toplini. — Otrovno drvo. —	
Paučad u šumah. — Preko 2000 godina staro drvo. — Per-	
zijski šah na lovu. — Oesterreichischer Reichsforstverein. —	
Moravsko-slezko šumarsko učilište u Eulenbergu. — Trgovina	
s gotovimi kućama iz drva u Americi. — Šume u Njemačkoj.	
— Svojstvo trkalja (pritka). — Pošumljenje greda ili sipina u	
Francuzkoj. — Drveni sag, Holztapete. — O životnoj snagi	
divljega mačka. — Računarski pregled. — Polazak na kr. gosp.	
i šumar, učilištu u Križevcima	176—182
Novom godinom pristupili družtvu. — Potvrda. —	
Stanje družtvene blagajne. — Objava glede hrv.	
šumarskog koledara za god. 1888. — Dopisnica	
uredništva	183—184

Svezak V.

Šuma ili drveće u narodnom pjesništvu i u prozi. Piše Vatr. Rački	185—199
Glas iz petrovogradinske imovne obćine glede potreškoća kod ušumljivanja i drugih poslovanja. Piše Pavao Barišić	199—206
Pfisterov postupak kod napajanja drea. Pr. V. R—č	206—210
Šumski odnosaši u britansko-indijskih pokrajina. Piše M. V	210—219
Francuzka trgovina s drvi i ondješće šume od B—č	219—224
Listak. Družtvene viesti: Na znanje našim p. n. gg. suradnikom.	
— Družtvene diplome	225
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo: Šume i šumarenje u Bugarskoj. — Der gemischte Wald	225—227
Lovstvo: Lov na šljuke	227
Osobne viesti: Izstup iz službe imovne obćine. — Imenovanje.	228
Sitnica: Poučno putovanje slušatelja šumarstva na kralj. gospod. šumar. učilištu u Križevcima. — Obdržavanje izpita za lugarsko-pomoćno i tehničko osoblje. — Stanje mirovinske zaklade lugara otočke imovne obćine. — Gospodarstveni glasovi iz Rieke. — Obilje šuma u englez Kolumbiji. — Daleko putovanje sbog lova. — Drevno stari hrast. — Izkaz tečajem godine 1886. prijavljenih i obsudjenih šumskih šteta i postupnih troškova kod imovne obćine križevačke. — Račun potrebe i pokrića za gospodarstvenu godinu od 1. siječnja do 31. prosinca 1886. II. banske imovne obćine. — Kako ćeš iznova oživiti staro drveće — Uporaba bukovine kod obrtnog pokućstva. — Uporaba drva od klekovine za koštarstvo. — Rezanje bekve (Korbweide)	228—232

Svezak VI.

Važnost mješovitih šuma. Piše Vinko Benak	233—244
Šumski odnosaši u britansko-indijskih šumah. Piše M. V	244—254
Prirastnjak. Piše A. Borošić	255—257
O važnosti industrije po šumsku privredu. Piše B—č	257—261

— VII —

	Strana od - do
<i>Meteoroložka opažanja pogledom na šumsko gospodarstvo.</i> Piše G. Pausa.	261—272
<i>Listak. Družtvene viesti:</i> Novi utemeljiteljni član šumarskoga družtva.	272
<i>Zakoni i normativne naredbe:</i> Pravo drvarije u občinskoj šumi jest i poslije provedene segregacije realno pravo, koje pri- pada svakdanjemu vlastniku urbar. selišta	272—274
<i>Osobne viesti:</i> Imenovanje. — Umrli su	274
<i>Sitnice:</i> Opet jedna žrtva svoje službene dužnosti. — Ustrojstvo lugarškog i pomoćnog osoblja kod državne šumske uprave u Hrvatskoj i Slavoniji. — Izrabljivanje šuma u vlastelinstvu Daruvar, Sirač i Uljanik. — Pchrana liesa. — Prvenac (Wald- meister) kao šumski nuzužitak. — Učuvanje kolaca. — Sta:ost drveća. — Skromna molba za postignuće mjesta u nižoj šumskoj ili gospodarstvenoj službi. — Usušenje drva. — Konserviranje drva. — Poraba treseta u Rusiji. — Hmelj. — Krajiška investicionalna zaklada. — Službeni glasovi o kanadskih šumah.	274—280
<i>Novom godinom pristupili družtvu.</i> — Izpravak tiskars- ke pogrieške. — Dopisnica uredničtva	280

Svezak VII.

<i>† Antun Šranković</i>	81
<i>Važnost mješovitih šuma.</i> Piše Vinko Benak (Nastavak.)	282—293
<i>Kako da se uredi šumarska služba političke uprave u Hrvatskoj</i>	293—307
<i>Meteoroložka opažanja pogledom na šumsko gospodarstvo.</i> Piše G. Pausa. (Svršuje se.)	307—322
<i>† Franjo pl. Grossbauer-Waldstättski</i>	223—224
<i>Proračunavanje množine sjemena za sjetvu</i>	324—327
<i>Listak. Družtvene viesti:</i> Glavna skupština. — Sjednica upravlja- jućeg odbora našeg družtva	328
<i>Sa drvarskog tržišta:</i> Dražba drva u državnih šumah. — Kako stoji trgovina s hrastovimi dužicama u Sisku? — Stečaj drvarске tvrdke Kovačić i Altman	328—330
<i>Šumarsko i gospodarsko knjižtvo:</i> Viestnik za šumarstvo i gospodarstvo. — Konjušnice za veći i manji posjed	330—331
<i>Osobne viesti:</i> Strogi šumarski izpit. — Umrli su	331
<i>Sitnice:</i> Nagrada vis. kralj. zemaljske vlade za pošumljenje golieti u kraškom predelu. — Niži izpiti za lugarsko i pomoćno ču- varsко osoblje. — Čudnovat pojav rastenja. — Josip Išeg, lugar vlastelinstva kutjevačkog ubijen u šumi. — Molba	331—335
<i>Potvrda.</i> — Stanje blagajne	335—336

Svezak VIII. i IX.

<i>Ubaviest i poziv p. n. gospodi članovom hr.-slav šumarskoga družtva</i>	337—338
<i>Važnost mješovitih šuma.</i> Piše Vinko Benak. (Svršuje se.)	339—340
<i>Kako da se uredi šumarska služba političke uprave u Hrvatskoj</i>	350—365
<i>Oplodna sjeća u šumah imovnih i urbarijalnih obćina u Hrvatskoj.</i> Piše Drag. Nanicini	365—372
<i>Tobolac pobiraka za šumara,</i> Priobčio Vatroslav Rački	372—379
<i>O klorozni bilja</i>	379—384

Predstavka na predsjedništvo hrv.-slav. šumarskoga društva glede tama- nenja grabežljive zvjeradi.	384—388
Listak. Družtvene viesti: Sjednica upravljućeg odbora našeg društva	388
Zakoni i normativne naredbe: Okružnica visoke kralj. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 26. srpnja 1887. broj 25.053 u pogledu strogoga kontrolovanja drva, usječenih na privatnih zemljištih	388—389
Sa drvarskog tržišta: Uspjeh dražbene prodaje u državnih šumah. — Dražbena razprava drva u šumah gjurgjevačke imovne obćine u Belovaru. — Kako nam stoji promet sa drvi	389—390
Lovstvo: Trovanje grabežljive zvjeradi sa strichnim	390—391
Osobne viesti: Promjene u kr. državnoj šum. upravi. - Pro- mjena u upravi imov. obćina	392
Sitnice: Pitanje glede bukovine bez crvenoga srca. — Izpitno povjerenstvo i lugarski izpiti za područje kr. žup. oblasti u Požegi. — Ubio se zvierokradica iz neopreznosti. — Šumarske vesti iz Dalmacije. — Izvješće o kr. gospodarskom i šumarskom učilištu u Križevcima za školsku godinu 1886/7. — Crveno „Šumsko vino“. — O stanju sedmogradskih šuma. — Izkaz sveukupnih troškova imovne obćine križevačke u Belovaru počam od njezina postanka od god. 1874. do uključivo konca godine 1886. — Zaključni račun imovne obćine križevačke u Belo- varu za prometnu godinu 1886. — Povjerenstvo za ure- đenje prava paše Dalmatinaca na Velebitu. — Račun potroška na šumsko-gojitbene radnje kod imovne obćine križevačke u Belo- varu, počam od njezina postanka od god. 1874/5. do uključivo godine 1886.	392—400

Svezak X.

Izvješće o XI. glavnoj skupštini hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva, obdržanoj u glavnom gradu Zagrebu 11. rujna 1887.	401—407
Drvovedka suzna — Merulius lacrimans, Schum.	407—419
Putne crtice o njekih šumskih predjelih. Piše M. R.	420—429
Iz zakona a za zakon, ili rieč u svoje vrieme. Razpravljao u šumar. skupštini M. Prokić, nadšumar.	430—437
Listak. Sitnice: Izpiti za lugare i pomoćno šum. tehničko osoblje za obseg kr. žup. oblasti Belovar. — Izpiti za lugare i pomoćno šumsko-tehničko osoblje za obseg kr. žup. oblasti Ogulin. — Opažaji tečajem evatnje šumskog drveća. — Permeabilität sta- ničnih opna. — Žirovina. — Pitanje o pravu Dalmatinaca na pašnjake u Lici. — Prodaja hrastovih stabala u urbarialnih šumah. — Dražba hrastovih stabala. — Zakup. — Velika prodaja stabala kod investicionale zaklade. — Obnova zastup- stva imovnih obćina. — Šumski požari. — Prodaja jelovih stabala. — Zaključni račun hrv.-slav. šumarskoga društva za god. 1886. — Proračun o potrebi i pokriću hrvat.-slav. šumars- koga društva za upravnu godinu 1888. — Stanje družtvene blagajne. — Opomena	437—448

Svezak XI.

Gospodarstveni i trgovinški odnošaji šuma ugarske države	449—462
Kritična razmatranja šumsko-gospodarstvenih odnošaja u području otočke imovne obćine, piše D. J.	462—476
Kratki pregled materijala za istoriju šumarstva, po listinah Moskovskih arkiva	476—480
Pilana braće Deutsch u Trešnjevici kod Voćina	480—483
Organizacija šumarske službe	483—485
Listak. Družtvene viesti: Potvrda družtvenoga predsjednika i pod- predsjednika. — Sjednice upravljaljućega odbora našega družtva. — Književni natječaji	486
Zakoni i normativne naredbe: Pozivanje lugarskoga osoblja ka kaznenim razpravam	487
Sa drvarskog tržišta: Javna dražba u šumah investicionalne zaklade i kralj. državnoga šumskoga aerara. — Uspjeh javne dražbe hrastova i inih vrstih drva u državnih šumah kralj. nadšumarskog ureda u Vinkovcima. — Izvoz dužica i dašćica za parkete	487—490
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo: O uzgoju i njegovajuću cvieću, uresnog grmlja i drveća	490
Lovstvo: Ubio riedku pticu. — Lov na medjede	490—491
Osobne viesti: Imenovanje. — Umro. — Državne podpore	491
Sitniece: Izpravak. — Požar u državnoj šumi Ilijina Greda. — Akademički nastupni govor profesora F. Granera: „Die forst- politischen Ziele der Gegenwart.“ — Stanje mirovinske zadruge lugara I. banske imovne obćine u Glini za godinu 1886. — Izkaz. — Nova tvornica za proizvodjanje tanina. — Liepi pojав medjusobnoga sporazumljenja. — C. kr. dvorska knjižara Wilhelm Frick u Beču	491—495
Opomena. — Objava. — Hrvatski šumarski koledar za 1888. god. — Dopisnica uredništva	495—496

Svezak XII.

Izjava uredništva	497—498
Gospodarstveni i trgovinški odnošaji šuma ugarske države	499—514
Kratke misli s prakse o naputcih A), B) i C) k zakonu od 11. srpnja 1881., kojim se razjasnuju, odnosno preinačuju neke ustanove zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih obćinah	515—528
Riječ posje skupštine šumarskog dražtva	529—530
Glavna skupština ugarskog šumarskog družtva	530—535
Kratak osvrt na noviju rusku šumarsku literaturu	535—536
Listak. Zakoni i normativne naredbe: Izradba ogrevnih drva u šumah imovnih obćina bivše vojne krajine. — Oprost šumarskih urednika i službenika od poreza na puške i lov	537—538
Sa drvarskog tržišta: Prodaja drva	538—539
Osobne viesti: Umro je. Premješten je. — Naimenovanje	539

- Sitnice: Izpravak. — Izpravak k šumskomu požaru u Ilijinoj Gredi. — Glavna skupština zastupstva križevačke imovne obćine u Belovaru. — Stipendije. — Teck — drvo. — Čudnovato drvo. — Seckendorffov spomenik. — Nemili gosti. — Vesti iz Dalmacije. — Oglas glede ovogodišnjih višjih šumarskih državnih izpita. — Nagrada za pošumljenje golieti. — Nepogoda vremena. — Nepogode u službi lugarskoj. — Kako ćeš saznati, kad je drvo posjećeno. — Upliv vjetra na šumsko drveće. — Izviešće o putovanju slušatelja II. i III. šumarskoga tečaja u mjesecu svibnju 1887. — Povjerenstvo za uredjenje prava uživanja paše na pašnjacima na Velebitu
Potvrda. — Objava glede izdavanja hrvat. šumarskoga koledara za 1888. god. — Opomena. — Dopisnica uredničtva

539—547

547—548

OGLAS.

Prodaja hrastovih stabala. Na temelju poprimaljene po zastupstvu imovne obćine križevačke drvosjeće osnove za godinu 1887/8. i dozvolom vis. kr. zem. vlade br. 37448 od 6. studena t. g. prodavati će se dne 9. prosinca 1887 u pisarni podpisanih ureda putem pismene dražbe niže izkazana hrastova stabla

Stavka	Šumski kotar	Srež	n području političke obćine	Š u m a	Sjećina	H r a s t o v a s t a b l a						Opazka	
						sadržaj u drvu			Pro- cjenbena vriednost				
						ciep- ku	gra- du	želez- podv.	for.	nč.			
						kubič. metara							
1	I. Čazma	8	Križ	Rečičko brdo	5	647	792 ⁹⁰	273 ⁴²	48 ⁵⁸	9786	41	izvoz u Dugoselo	
2	II.	14		Česma Kore- novi	6-7	245	485 ⁰⁶	201 ³⁶	32 ⁰⁸	6146	54	izvoz u Križevac	
3	sv Ivan	15	Gudovac	Česma Velika	5-6	35	120 ⁷⁸	0 ⁹⁰	6 ⁰⁸	1178	03	"	
4	Žabno	17	Sv. Ivan	Calište	1	576	718 ²¹	778 ⁴⁸	95 ¹²	12552	83	"	
5		31	Garešnica	Pašanski gaj	6	24	37 ³⁹	—	—	355	20	najbljiži	
6	III.	32	Hercegovac	Crni lug	6	82	80 ⁵⁴	—	—	765	13	kolodvor u	
7	Gareš.	33		Zdenački gaj	9	16	55 ⁶⁶	—	—	523	35	Zdencih	
8	nica	34	Vukovje	Ulovskački lug	6	70	241 ⁸⁹	—	—	2297	95	"	
9		36	"	Čižin jarak	5	100	—	104 ⁷¹	—	732	97	"	
Ukkupno						1795	2531 ⁸⁶	18 ⁰⁰⁰	181 ⁸⁴	37736	32		

uz sljedeće bitne uvjete:

1. Biljegovane propisno sastavljeni pismeni ponude žaobinom od 10% procjenbene vrijednosti obložene, dobro zapečaćene moraju najkasnije do 9. prosinca 1887. do 10 sati prije podne kod podpisanih ureda predane biti, te na omotu točno stavke dražbenoga oglasa sadržavati, za koje iste valjanost imadu.
2. Kupita stabla može dostačac u njemu povoljne tehničke svrhe izraditi, dočim neizradjeni dielovi stabala, vrhovi, granje i odpadci vlastitost imov. obćine ostaju.
3. Za izradbu i izvoz kupljenih stabala ustanovljuje se zadnji rok do 1. travnja 1888., odnosno za stavku 1, 2, 4. do 1. travnja 1889. U nasadjenih sjećinah smije kupac u dobi od 1. travnja do 1. listopada samo u slučaju dokazane nužde stabla izradjivati, te imade u tom slučaju s izvozom i izradbom oštećeni naraštaj po rali 15 for. odštete platiti.
4. Odmah nakon obznanjenog mu odobrenja dražbe po vis. kr. zemalj. vladu imade kupac cielu dostačnu svotu uplatiti. Od neuplaćene možda do toga roka dostačbine imade kupac 6% zateznih kamata imovnoj obćini nadoknaditi, dočim će mu se stabla samo po razmjeru uplate dostačbine predati.
5. Pobližiji uvjeti mogu se uviditi kod podpisanih ureda, zatim kod kotarske šumarije u Čazmi, Sv. Ivanu-Žabno i Garešnici.

Gospodarstveni ured imovne obćine križevačke.

U Belovaru, dne 10. studenoga 1887.

Natječaj.

Usljed naredbe visoke kr: zemaljske vlade od 12. veljače t. g. broj 4654 imade se kod podpisanoj ureda popuniti mjesto ši marskog vježbenika eventualno pristava u privremenom stojstvu, sa godišnjom plaćom od 360 odnosno 500 fr.

Dužni istog jesu vodjenje evidencije uredajnih elaborata, prepisivanje mapa, a u ljetu omedjašivanje šuma i druge vanjske radnje uz posebnu nagradu.

Molitelji imadu izkazati dobu, tjelesno zdravlje, moralno i čudoredno ponašanje, svršene nauke i dosadanje službovanje.

Ovako obložene molbenice imadu se putem predpostavljenog ureda, inače putem nadležne političke oblasti do 15. prosinca t. g. ovamo podnjeti.

Šumsko-gospodarstveni ured slavnske imovne občine.

U Rakovcu dne 21. studena 1887.

Zajamčeno pravu crnu rusku

JUFTOVU KOŽU za lovne čizme

iz najglasovitije tvornice ruske, nepropušta vode a k tomu mehku, nudja jeftino trgovina kože

Antonin Burian u Pragu ¹²⁸⁵ II.

65 cm. visoke váljane lovske čizme po 7 for.; 65 cm. visoke neváljane lovske čizme po 6—6½ for.; nadalje čizme do koljena, mazila za kožu, cipele, podglave kao i ciele kože i t. d. nalaze se na skladištu vazda. Odpreme se uz poštovno pouzeće obavljaju točno a omatanje pošiljka je bezplatno. — Što ne prija prima se natrag.

Cienici šalju se bezplatno.